

**STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY JUCHNOWIEC KOŚCIELNY**

I. WSTĘP

1. Podstawy opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Juchnowiec Kościelny stanowią:

- art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. nr 15 poz. 139 z 1999 r.)
- Uchwała Nr XXXI/208/98 Rady Gminy w Juchnowcu Kościelny z dnia 1 marca 1998 r. w sprawie sporządzania „studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Juchnowiec Kościelny”,
- Umowa o dzieło na wykonanie studium jw. z dnia 15 stycznia 1999 r. zawarta między Zarządem Gminy Juchnowiec Kościelny a zespołem projektowym kierowanym przez gł. projektanta studium mgr inż. arch. Zdzisława Plichtę – upr. urb. nr 551/88.

2. Przedmiot studium stanowią:

2.1. Uwarunkowania rozwoju obejmujące:

- a) stan, funkcjonowanie i zagrożenia środowiska przyrodniczego gminy,
- b) stan i funkcjonowanie środowiska kulturowego tj. objętego ochroną prawną lub wymagającego ochrony,
- c) potencjał demograficzny, jego struktury i tendencje zmian,
- d) warunki zamieszkania ludności, tendencje zmian i potrzeby,
- e) wyposażenie gminy w urządzenia infrastruktury społecznej (usługi) komunalne, rządowe i samorządowe, stan, tendencje, potrzeby i stopień ich wykorzystania,
- f) potencjał gospodarczy w tym: produkcyjno – usługowy, rolniczy oraz obsługi turystyki i rekreacji,
- g) wyposażenie w urządzenia komunikacji: układ drogowo – uliczny, urządzenia obsługi, komunikacja kolejowa i zbiorowa – stan, tendencje i zamierzenia,
- h) wyposażenie w infrastrukturę techniczną; wodociągową, kanalizacyjną, elektroenergetyczną, gazowniczą, telekomunikacyjną oraz urządzenia składowania i utylizacji odpadów stałych,
- i) strukturę funkcjonalno – przestrzenną obszaru gminy i sieci osadniczej – stan, dynamika i tendencje przekształceń,
- j) związki gminy z otoczeniem,
- k) szanse oraz ograniczenia i bariery rozwoju społeczno – gospodarczego i przestrzennego,
- l) elementy ponadlokalne w strukturze przestrzennej gminy,
- m) główne problemy zagospodarowania przestrzennego gminy wymagające rozwiązania w „kierunkach”, w tym ewentualne wnioski o zmianę ustaleń obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego,

2.2. Kierunki zagospodarowania obejmujące w szczególności:

- a) cele polityki przestrzennej na obszarze gminy,
- b) zmiany funkcji obszarów i jednostek osadniczych,
- c) ochronę i wzbogacanie obszarów środowiska przyrodniczego i zamieszkiwania ludności,
- d) ochronę dóbr kultury,
- e) rozwój infrastruktury społecznej,
- f) kierunki i zasady rozwoju ekonomicznego gminy,
- g) zasady rozwoju systemu komunikacji: drogowej, kolejowej, oraz urządzeń obsługi,
- h) zasady rozwoju systemów infrastruktury technicznej, wodociągowej, kanalizacyjnej, elektroenergetycznej, gazowej, ciepłowniczej oraz zbierania, składowania, utylizacji i recyklingu odpadów stałych,
- i) zasady obrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej,

2.3. Polityka przestrzenna gminy obejmująca kierunki, zasady działania, oraz zadana w zakresie:

- a) ponadlokalnych i lokalnych zadań celu publicznego,
- b) sporządzania planów miejscowych,

- c) gospodarki nieruchomościami gminy,
- d) współpracy gminy z administracją rządową i samorządową,

3. **Zadania studium** to w szczególności stworzenie bazy informacyjnej i koordynacyjnej do:
- podejmowania przez władze gminy decyzji co do potrzeby i kolejności sporządzania planów miejscowych,
 - negocjacji w sprawach wprowadzana do planów miejscowych ponadlokalnych zadań celu publicznego i zabezpieczanie stosownych rezerw terenowych dla tych zadań,
 - prowadzenia długofalowej polityki w sferze gospodarki nieruchomościami „gminnymi „ i tworzenia ich zasobów,
 - podejmowania lokalnych i międzygminnych przedsięwzięć publicznych,

4. **Elaborat studium tworzą:**

- a) rysunek uwarunkowań rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy na mapie w skali 1 : 25 000,
- b) rysunek kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy na mapie w skali 1 : 25 000,
- c) tekst studium powiązany merytorycznie z w/w rysunkami,
- d) dokumentacja studium, w tym dokumenty formalno – prawne,

1. **Ocena lokalnych zasobów środowiska przyrodniczego i występujące zagrożenia dla środowiska.**

1.1. **Położenie fizyczno – geograficzne i administracyjne, struktura użytkowania gruntów.**

- gmina Juchnowiec Kościelny położona jest w obrębie dwóch mezoregionów: Doliny Górnej Narwi i Wysoczyźnie Białostockiej wchodzących w skład makroregionu Nizina Północnopodlaska (J.Kondracki 1978 r.)
- w układzie administracyjnym gmina Juchnowiec Kościelny położona jest w południowej części powiatu Białystok i graniczy od północy z gminami: Białystok, Zabłudów, Bielsk Podlaski, Turośń Kościelna, Choroszcz, Suraz i Wyszki,
- struktura użytkowania gruntów gminy Juchnowiec Kościelny z 1997 r. ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne.

Tabela Nr 1

Lp	wyszczególnienie	Użytkowanie gruntów			
		w granicach administr. gminy		w ind. gosp. rolnych w granicach gminy	
		w ha	%	w ha	%
1.	Powierzchnia ogólna	17206	100	14559	100
2.	Użytki rolne w tym:	12604	73,26	11646	79,99
2.1.	- grunty orne	8162	64,76	7470	64,14
2.2.	- sady	61	0,48	59	0,51
2.3.	- łąki	2595	20,58	2505	21,51
2.4.	- pastwiska	1786	14,18	1612	13,84
3.	Lasy i grunty leśne	2919	16,96	2182	14,98
4.	Pozostałe grunty	1683	9,78	731	5,03

Źródło: ważniejsze dane o gminach – W.U.S Białystok 1998 r.

1.2. **Rzeźba terenu.**

Gmina Juchnowiec Kościelny położona jest w obrębie dwóch jednostek geomorfologicznych: Doliny Górnej Narwi i Wysoczyzny Białostockiej.

Północna część gminy, gdzie na powierzchni występują piaski wodnolodowcowe i utwory zastoiskowe, jest bardzo mało urozmaicona. Wysokości wahają się w granicach 140 – 145 m. n.p.m. Jest to teren w znacznym stopniu zabagniony. Pozostała część obszaru gminy to pofałdowana powierzchnia gliniasta urozmaicona niewysokimi pagórkami kemów i nieco wyższymi wałami moren czołowych. Najwyższy wał wzniesień ciągnie się równoleżnikowo między wsiami Baranki i Simuny (166,6 m. n.p.m.).

Południowa część gminy należąca do Doliny Górnej Narwi jest obszarem równinnym, pozbawionym zróżnicowanych elementów morfologicznych. Wysokości terenu oscylują tutaj w granicach 127 – 135 m. n.p.m..

Sieć hydrograficzna gminy jest bardziej rozwinięta w północnej jej części. Wszystkie ciekі powierzchniowe płyną tutaj w wąskich, silnie zabagnionych i częściowo zatorfionych dolinach, słabo

zaznaczających się w morfologii terenu. Cieki drenujące południową część obszaru gminy płyną w dolinach wąskich o stromych brzegach i mają znacznie większy spadek. Wszystkie rzeki i potoki spływające z obszaru gminy są prawymi dopływami rz. Narew.

W kierunku zachodnim odprowadzają wody Horodniana, Niewodnica (Czapliniana) i Turośniana (z dopływem Gniła), a w kierunku południowym: Mieńka i dwa bezimienne cieki.

1.3. Budowa geologiczna i surowce mineralne.

1.3.1. Budowa geologiczna.

Pod względem tektonicznym obszar gminy położony jest w obrębie Wyniesienia Mazursko – Suwalskiego wchodzącego w skład platformy wschodnio – europejskiej.

Osady kredy górnej wraz z osadami trzeciorzędowymi budują podłoże czwartorzędu. Powierzchnia tego podłoża jest znacznie morfologicznie zróżnicowana. Miąższość pokrywy czwartorzędowej waha się od 100 – 150 m. Czwartorzęd jest reprezentowany przez osady zlodowaceń południowopolskiego i środkowopolskiego.

Bezpośrednio na powierzchni terenu występują gliny zwałowe, piaski i żwiry wodnolodowcowe, utwory lodowcowe, osady moren czołowych i kemów oraz utwory zastoiskowe – związane ze stadią północno – mazowieckim zlodowacenia środkowopolskiego.

Utwory zastoiskowe wypełniają obrzeżne części dolin wyżłobionych w powierzchni glin zwałowych i są wykształcone jako mułki piaszczyste, ily, ily warwowe i piaski pylaste. Występują one w dolinie rzek Horodniana (pomiędzy wsiami Horodniana – Księżyno – Ignatki), Niewodnicy (pomiędzy wsiami Koplany – Bronczany), Turośniana (wsie Biele – Hołówki Małe) oraz w dolnym odcinku doliny rzeki Mieńka.

Gliny zwałowe budują przeważającą część powierzchni gminy i stanowią podłoże gleb bieliców.

Piaski wodnolodowcowe, większymi płatami występują tylko w północnej i wschodniej części gminy.

W okolicach wsi Hermanówka – Niewodnica Nargilewska, kol. Dorożki – Baranki i Simuny – Hołówki Małe występują na powierzchni płaty utworów lodowcowych w postaci piasków różnej granulacji, piasków ze żwirem i głazami oraz glin zwałowych z gniazdami żwirów i piasków gliniastych.

Na powierzchni glin zwałowych i utworów lodowcowych występują niewielkie pagóry i wzgórza moren czołowych (rzadziej kemów), wyraźnie zaznaczające się w krajobrazie.

Moreny zbudowane są z wymieszanego materiału lodowcowego różnej granulacji, podczas gdy w budowie kemów przeważa bardzo dobry materiał plastyczny.

Doliny rzeczne oraz nieliczne zagłębienia bezodpływowe w holocenie wypełniły się drobnopiaszczystymi osadami rzecznyymi, namułami i madami. W dolinie rzeki Narew występują niewielkie płaty torfów.

1.3.2. Surowce mineralne.

Występowanie surowców mineralnych na obszarze gminy Juchnowiec Kościelny ściśle wiąże się z utworami czwartorzędowymi. Występują one przeważnie w przypowierzchniowej warstwie utworów czwartorzędowych i są eksploatowane metodą odkrywkową.

1) Na terenie gminy Juchnowiec Kościelny występują następujące surowce mineralne:

- a) surowce ilaste (dla potrzeb ceramiki budowlanej) występują w formie izolowanych płatów, bardzo różnej formy i rozmiarów oraz zmiennej miąższości. Przeważnie są to ily warwowe, ily pylaste i piaszczyste oraz mułki i piaski zapylone. Zalegają one bezpośrednio pod warstwą gleby lub pod bardzo zmiennej miąższości nadkładem piasków. Większe wyrobiska tego surowca występują w okolicy wsi Horodniana, Księżyno i Koplany,
- b) surowce okruchowe – na terenie gminy brak jest złóż kruszywa naturalnego o zasobach przemysłowych. Piaski i pospółki eksploatowane są przez miejscową ludność na potrzeby lokalne. Najczęściej wykorzystywane są pospółki pozyskiwane z utworów lodowcowych i piaski fluwiogłacjalne. Kruszywo występuje w formie gniazd i soczew o ograniczonym zasięgu. Surowiec nie jest dobrej jakości i charakteryzuje się dużą zmiennością w uziarnieniu. Stosunkowo lepszą jakością odznaczają się piaski eksploatowane z utworów wodnolodowcowych.

2) W gminie Juchnowiec Kościelny zostały udokumentowane następujące złoża:

- a) surowce ilaste:
 - Złoże Koplany – zasoby bilansowe złoża w kat. „B” określone w 1975 r. – 1,1 mln m³, stan na 1.01.1991 r. 585 tys m³, roczne wydobycie 21 tys.

- Złoże Horodniany – zasoby bilansowe złoża w kat. „C1” – określone w 1967 – 230 tys m³. Do 1980 r. złoże zostało wyczerpane,
 - Złoże Księżyno – zasoby bilansowe złoża w kat. A + B + C1 określono na 308.900 m³ - ze względu na złożoną budowę geologiczną eksploatację zarzucono.
 - Złoże Adwokaty – zasoby bilansowe 20 tys. m³ - ze względu na bardzo złożoną budowę geologiczną, eksploatacji surowca nie podjęto,
 - Złoże Ignatki – zasoby na dzień 1.01.1991 r. – 15 tys. m³ - karta rejestracyjna. Złoże nieeksploatowane.
- 3) Na terenie gminy Juchnowiec Kościelny zostały wydzielone następujące obszary perspektywiczne występowania złóż surowców mineralnych.
- a) surowce ilaste ceramiki budowlanej:
 - teren w dolinie rzeki Horodnianka na południe od byłego PGR-u Ignatki,
 - tereny na północ od Zakładu cegielni Kopłany,
 - teren między wsiami Biele – Rostoły – Hołówki Małe,
 - teren między wsiami kol. Złotniki i Bogdanki,
 - b) kruszywo drobne – piaski:
 - okolice wsi Hryniewicze,
 - okolice wsi Kopłany,
 - okolice wsi Lewickie Kolonia,
 - okolice wsi Juchnowszczyzna,
 - okolice wsi Kolonia Janowicze,
 - okolice wsi Wojszki,
 - c) pospółka – żwiry:
 - okolice wsi Olmonty,
 - okolice wsi Kopłany,
 - okolice wsi Niewodnica Nargilewska,
 - pomiędzy wsiami Niewodnica Nargilewska I Lewickie kolonia,
 - okolice wsi Kojrany,
 - okolica wsi Kolonia Janowicze,
 - okolice wsi Hołówki Małe,
 - okolice wsi Klewinowo,
 - okolice wsi Zajązki,
 - d) kruszywo grube:
 - okolice wsi Ogrodniczki,
 - okolice wsi kol. Rostoły,
 - okolica wsi Doróżki,
 - okolica wsi Pańki,
- Wydzielone obszary nie roszą nadziei na rozpoznanie złóż o wartości przemysłowej. Mogą one jedynie wzbogacić ubogą bazę surowcową gminy dla wykorzystania na potrzeby lokalne.
- 4) Na obszarze gminy występuje 13 punktów eksploatacji surowców mineralnych stałych w tym 4 punkty kwalifikują się do rekultywacji. W pozostałych punktach eksploatacja na potrzeby miejscowej ludności odbywa się dorywczo.
- Materiały źródłowe – Inwentaryzacja złóż surowców mineralnych stałych na terenie woj. białostockiego – gm. Juchnowiec Kościelny – wyk. Przedsiębiorstwo Geologiczne w Warszawie – 1992 – Archiwum W.O.Ś U.W. Białystok.

1.4. Wody powierzchniowe i podziemne.

1.4.1. Wody powierzchniowe.

a) Hydrografia.

Teren gminy Juchnowiec Kościelny leży w zlewni rzeki Narew. Łączna pow. wód otwartych wynosi 158 ha, co stanowi 0,9 % obszaru gminy (sr. województwa białostockiego 1,0 %). Głównymi elementami sieci hydrograficznej gminy są rzeki Horodnianka, Niewodnica (Czaplinianka), Turośnianka i Mieńka.

Rzeki Horodnianka, Niewodnica (Czaplinianka) i Turośnianka przecinają gminę w poprzek płynąc ze wschodu na zachód. Doliny tych rzek są płaskie, mało widoczne w krajobrazie, często podmokłe i zabagnione.

Rzeka Mieńka odwadnia południową część gminy płynąc wyraźną doliną w kierunku południowym. Południową granicę gminy stanowi rzeka Narew płynąca ze wschodu na zachód, szeroką zabagnioną doliną. Są możliwości realizacji 4 obiektów małej retencji (wg. BS i PGWR "Bipromelu" 1996) określone w tabeli nr 2.

Tabela nr 2

Lp	Lokalizacja miejscowości	zlewnia				Pow. zł. w przek. zbiornika w km ²	Przepł. w przekr. Q 50% m ³ /sek	Pow. zbior, w ha	objętość retenc. tys.m ³
		II rząd	III rząd	IV rząd	dopływ				
1.	Ignatki	Narew	Horodnianka		Źródlis-ka	1,3	0,08	13,0	
2.	Lewickie	Narew	Czaplinianka	Niewodnica		20,7	1,2	1,9	11,0
3.	Koplany	Narew	Czaplinianka	Niewodnica	Wod. grunt.	1,3	0,08	6,0	18,0
4.	Wólka	Narew	Turośnianka	Ciek spod Hermanówki		27,3	4,9	68,0	6,0

Realizacja powyższych zamierzeń pozwoli na uzyskanie dodatkowej pojemności retencyjnej V – 35 tys. m³. Łączna powierzchnia wód otwartych wzrosłaby do ok. 198,6 ha. Projektowane zbiorniki będą pełniły również funkcje: retencyjną, gospodarczą i ekologiczną.

b) Wielkości przepływowe rzek.

Przepływy charakterystyczne w podstawowych przekrojach rzek gminy Juchnowiec Kościelny ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne:

Tabela nr 3

Lp.	Nazwa rzeki	Pow. zlewni w km ²	Przepływy charakterystyczne w m ³ /sek		
			SNQ (95 %)	Qn	Q dsp
1.	Horodnianka	76,0	0,130	0,091	0,039
2.	Turośnianka	144,0	0,234	0,120	0,114
3.	Niewodnica	41,0	0,056	0,034	0,022
4.	Narew - ujście Orlanki	-	2,430	1,700	0,730

Z analizy istniejących materiałów wynika, że zlewnie rzek Narwi i Turośnianki charakteryzują się spływami jednostronnymi w granicach 0,5 – 2,0 l /sek / km² co kwalifikuje je do zlewni o zasobach wystarczających natomiast zlewnia rzeki Horodnianki i Niewodnicy, które charakteryzują się spływem jednokierunkowym poniżej 0,5 l /sek/ km² zostały zaliczone do zlewni o zasobach niewystarczających (wg „uwarunkowania rozwoju woj. białostockiego wynikające z aktualnego stanu gospodarki wodno – ściekowej” J. Staniaszek, Białystok 1986 r.).

c) Zagrożenia powodziowe.

Z obliczeń rzędnych zasięgu fali powodziowej dla woj. podlaskiego wynika, że tereny zagrożone falą powodziową występują w rejonie ujścia rzeki Orlanki do Narwi – rzędna fali powodziowej – 124,28 m. n.p.m.

d) Stan czystości wód powierzchniowych.

Klasyfikacja wód rzeki Narwi na terenie gminy w oparciu o przeprowadzone badania odpowiada II kl czystości (projektowano I kl. – zgodnie z Zarządzeniem Nr 18/71 Prezydium WRN w Białymstoku z dnia 27.05.1971 r.).

Brak jest natomiast badań kontrolnych rzek Turośnianki, Niewodnicy, Horodnianki, Mieńki i pozostałych mniejszych cieków wodnych. Należy jednak podkreślić, iż nie obserwuje się tu wpływu zanieczyszczeń ściekowych związanych z działalnością gospodarczą. Zgodnie z w/w zarządzeniem wody w/w rzek winny odpowiadać II kl. czystości.

1.4.2. Wody podziemne.

Wody podziemne o znaczeniu użytkowym występują głównie w piaszczysto – żwirowych utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych oraz w węglanowych utworach kredowych.

Wodonośność utworów kredowych i trzeciorzędowych jest słabo rozpoznana.

Warunki występowania wód podziemnych w obrębie czwartorzędu są bardzo skomplikowane, wynikające przede wszystkim z nieciągłości warstw wodonośnych. Tym niemniej utwory czwartorzędowe stanowią główne źródło ujmowania wód podziemnych dla celów użytkowych na obszarze gminy.

W obrębie tych utworów wyróżnia się kilka poziomów wodonośnych charakteryzujących się zróżnicowaną zasobnością i zasięgiem przestrzennym.

Wyróżnione poziomy wodonośne to:

- poziom wodonośny spągowy (najniższy),
- środkowy poziom wodonośny międzymorenowy,
- przypowierzchniowy poziom wodonośny ,

Wody z ujęć czwartorzędowych, a w szczególności z poziomu wodonośnego międzymorenowego są podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę na terenie gminy Juchnowiec Kościelny. Warstwy wodonośne tego poziomu tworzą naprzemianległe z glinami piaski i żwiry znajdujące się na znacznych głębokościach.

Rzeczywistą głębokość zalegania warstw wodonośnych ich wydajności przedstawiają wybrane istniejące ujęcia wód podziemnych.

Tabela nr 4

Lp	Miejscowość	Użytkownik	gł studni w m	gł. występow. warstwy wodo- nośnej w m	wydajność Q w m³/h	depresja S w m
1.	Ignatki	PGR st. Nr 3	63,5	3,0 – 4,0 42,0 – 43,0 55,0 – 63,5	48	8,5
2.	Ignatki	b. Zakład Mleczarski st. Nr 1,2 A,4	139,0	7,0 – 9,0 67,0 – 69,0 114,3 – 118,0	135	29,5
3.	Juchnowiec	wodociąg wiejski	112,0	67 – 71 93 – 109	71	6,0
4.	Juchnowiec	Baza gminnej s-p.	72	2,15 – 8,0 63,0 – 69,4	45,0	10,5
5.	Wojszki	Ośrodek wypocz.	78	56,0 – 74,0	54,0	7,9
6.	Wojszki	Wodociąg wiejski	157,5	1,5 – 4,0 22,0 – 29,4 121,0 – 157,5	45	16,6
7.	Lewickie	tuczarnia trzody	120,0	3,3 – 10,0 51,0 – 58,0 65,0 – 66,8 100,5 – 114 116 – 119	18	11
8.	Lewickie	warsztat ślus. – mech.	67,0	4,0 – 13,6 37,0 – 45,0 60,0 – 67,0	30	3,3
9.	Kleosin	Baza Przedś. Rob. Inst. st. Nr 1 i 2	65	1,0 – 1,5 4,5 – 8,5 47,5 – 59,5	197,0	13,4
10.	Dorożki	rol. Sp. Prod. st. nr 2	80,0	3,0 – 8,0 72,0 – 75,0	20,0	24,0
11.	Czerewki	tucz. trzody chlewnej	63,0	3,0 – 13,0 40,0 – 46,0	65,0	29,5

Lp	Miejscowość	Użytkownik	gł studni w m	gł. występow. warstwy wodo- nośnej w m	wydajność Q w m ³ /h	depresja S w m
12	Księżyno	st. nr 2 Baza ZBK	75,0	48,0 – 60,0 0,0 – 0,5 64,5 – 72,0	53,0	21,0
13.	Hołówki	PGR	92,0	51,0 – 55,0 84,0 – 89,0	7,2	16,5
14.	Kozłowszczyzna	Cegielnia	69,0	8,5 – 10,7 33,2 – 42,0 54,0 – 67,0	37,0	5,6
15.	Solniczki	Rol. Sp. Prod	81,0	4,5 – 13,0 61,0 – 61,5 71,0 – 75,5	15,0	15,0
16.	Olmonty	Przet. Owoc. warzywne.	137,0	3,0 – 12,0 110 – 134	23,0	7,4
17.	Koplany	Cegielnia	85,0	53,0 – 58,5 60,5 – 82,0	37,0	17,0

Źródło: archiwum UW – Białystok – Wydział Ochrony Środowiska,

Z analizy istniejących materiałów hydrogeologicznych wynika, że na terenie gminy eksploatowane są dwa poziomy wód czwartorzędowych:

- najniższy (spągowy) z gł. 100 – 157 m. charakteryzujący się wydajnościami 18 – 45 m³/h przy depresji 7,4 – 16 m.,
- środkowy (międzymorenowy) z gł. 47 – 89 m. charakteryzujący się wydajnościami 7 – 65 m³/h przy depresji 16 – 29 m.

Pod względem jakości, wody tych poziomów charakteryzują się dobrymi parametrami fizyko – chemicznymi.

Wody poziomu przypowierzchniowego występują w aluwiach rzecznych oraz w utworach wodnolodowcowych. Jako poziom „użytkowy” występuje on przede wszystkim w dolinach rzek Narwi, Turośnianki, Niewodnicy, Horodnianki, Mieńki oraz dolinach mniejszych cieków i zagłębień terenowych, a także na terenach wysoczyznowych zbudowanych z piaszczystych utworów pochodzenia wodnolodowcowego.

Głębokość zalegania zwierciadła wody w dolinach rzecznych i zagłębieniach waha się w granicach 0,1 – 1,0 m., a na obszarach wysoczyznowych do 5 – 8 m., stanowią one podstawowe źródło wód w studniach kopalnych. Wody tego poziomu podlegają dużym wahaniom, zależne są od intensywności opadów i roztopów wiosennych. Narażone są one na zanieczyszczenia bakteriologiczne.

Gmina Juchnowiec Kościelny leży w rejonie o ograniczonych, lokalnie dobrych zasobach wód podziemnych od 50 – 200 m³ /24 /km² (do 2,318 l/sek/km²).

Zaopatrzenie ludności w dobrą wodę pitną powinno odbywać się na bazie ujęć wód z poziomu międzymorenowego lub spągowego. Zasoby wód podziemnych i powierzchniowych nie powinny ograniczać rozwoju gospodarczego gminy.

1.5. Gleby – element wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

W podziale województwa na regiony glebowo – rolnicze obszar gminy Juchnowiec Kościelny położony jest w dwóch regionach glebowo – rolniczych.

Część środkowa i północna gminy należy do Zabłudowskiego regionu glebowo – rolniczego. Dominuje tu rzeźba płaska i niskofalista z licznymi dolinami i zagłębieniami. W regionie tym występuje duża mozaika glebowa. Wśród gruntów ornych przeważają gleby kompleksów żytniego słabego z dużym udziałem gleb kompleksu pszennego dobrego. Wśród użytków zielonych przeważają łąki i pastwiska średniej jakości. Są to użytki typu grądowego i pobagienego.

Południowa część gminy należy do Narwiańskiego regionu glebowo – rolniczego. Jest to region typowo dolinny, obejmujący dolinę górnej Narwi. Przeważają tu użytki zielone na siedliskach łągowych.

Skałą macierzystą gleb obszaru gminy Juchnowiec Kościelny są utwory czwartorzędowe pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego wykształcone w postaci piasków zwałowych całkowitych, a także glin spiaszczonych oraz w dolinach rzecznych i zagłębieniach piasków rzecznych i utworów organicznych.

1.5.1. Waloryzacja przyrodnicza gleb.

Pod względem typologicznym gleby gminy Juchnowiec Kościelny są dość zróżnicowane. Na obszarze gminy dominują cztery typy gleb: gleby pseudobielicowe /A/, czarne ziemie /D/, gleby piaszkowe różnych typów genetycznych /AB/ oraz gleby brunatne wyługowane /Bw/.

Gleby pseudobielicowe /A/ tworzą znaczne zasięgi powierzchniowe i koncentrują się głównie w części północno – wschodniej i południowej gminy.

Czarne ziemie /D/ występują głównie w środkowej części gminy, natomiast gleby piaszkowe różnych typów genetycznych /AB/ oraz gleby brunatne wyługowane /Bw/ występują w północnej części gminy.

Gleby murszowo – mineralne oraz gleby torfowe i murszowo – torfowe występują w rozproszonym na obszarze całej gminy, głównie na użytkach zielonych położonych w dolinach cieków wodnych i obniżeniach terenowych.

1.5.2. Waloryzacja użytkowo – rolnicza gleb.

- a) Udział powierzchniowy i procentowy klas bonitacyjnych gruntów ornych i użytków zielonych przedstawia się następująco:

Tabela nr 5

Grunty orne + sady			Użytki zielone		
klasa	ha	%	Klasa	ha	%
I	-	-	I	-	-
II	-	-	II	-	-
III a	241	2,8	III	476	10,6
III b	883	10,2	IV	1992	44,2
IV a	2365	27,3	V	1692	37,6
IV b	1756	20,3	VI	313	7,0
V	2306	26,6	VI z	26	0,6
VI	1029	11,9			
VI z	81	0,9			
Razem:	8661	50,4	Razem:	4499	26,1

Razem użytki rolne w gminie wynoszą 13160 ha co stanowi 76,5 % ogólnej powierzchni.

- b) Kompleksy rolniczej przydatności gleb ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne.

Tabela nr 6

Nr kompleksu	Nazwa Kompleksu	ha	%
GRUNTY ORNE			
1.	Pszenny bardzo dobry	-	-
2.	Pszenny dobry	1115	12,2
3.	Pszenny wadliwy	8	0,1
4.	Żytni bardzo dobry	2066	22,7
5.	Żytni dobry	949	10,4
6.	Żytni słaby	2093	23,0
7.	Żytni b. Słaby	1013	11,1
8.	Zbożowo – pastewny mocny	1411	15,5
9.	Zbożowo – pastewny słaby	452	5,0
Razem:		9107	52,9
UŻYTKI ZIELONE			
1 z	Użytki zielone bardzo dobre i dobre	6	0,2
2 z	Użytki zielone średnie	2103	53,7
3 z	Użytki zielone słabe i bardzo słabe	1806	46,1
Razem :		3915	22,8
Razem użytki rolne		13022	75,7
Grunty rolne nieprzydatne		138	0,8
Tereny pozostałe		4046	23,5
Ogólna powierzchnia geodezyjna		17206	100

Źródło: Warunki przyrodnicze produkcji rolnej woj. białostockiego IUNG – Puławy 1988 r.

Przestrzenne rozmieszczenie kompleksów przydatności rolniczej gleb ściśle wiąże się z przestrzennym występowaniem poszczególnych typów gleb oraz bonitacją i tak:

- kompleksy 2 i 4 – pszenno dobry i żytni b. dobry występują zgodnie z rozmieszczeniem gleb typu pseudobielicowego /A/ oraz czarnych ziem /D/,
- kompleksy 2 i 8 – zbożowo pastewny mocny oraz zbożowo pastewny słaby odpowiada rozmieszczeniu czarnych ziem /D/,
- kompleks 6 – żytni słaby, zajmujący największą powierzchnię na terenie gminy odpowiada rozmieszczeniu gleb piaszczystych różnych typów genetycznych (AB),
- pozostałe kompleksy (3,5,9,) zajmują niewielkie powierzchnie i nie rzutują na ogólną wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy,
- rozmieszczenie użytków zielonych ściśle wiąże się z układem dolin rzecznych i obniżen terenowych.

1.5.3. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Tabela nr 7

OCENA GLEB W PUNKTACH					
Bonitacja		Przydatność rolnicza		Wskaźnik syntetyczny jakości	
Gr. orne	Uż. zielone	Gr. orne	Uż. zielone	Gr. orne	Uż. zielone
44,1	38,6	51,6	36,2	47,9	37,5

Tabela nr 8

Wskaźnik bonitacji				Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej
jakości i przydatności rolniczej	agroklimatu	warunków wodnych	rzeźby terenu	
44,6	7,2	4,1	3,3	59,2

Źródło: IUNG – Puławy – 1988 r.

Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (59,2 pkt.) lokuje gminę Juchnowiec Kościelny na 13 miejscu w byłym woj. białostockim (druga grupa gmin o wskaźniku 60,0 – 50,1).

Warunki przyrodnicze gminy Juchnowiec Kościelny predysponują w jej obszarze rozwój funkcji rolniczej.

1.5.4. Melioracje.

Na ogólną powierzchnię gruntów ornych – 8162 ha wg stanu na rok 1997, zmeliorowanych jest 2226,7 ha.

Grunty orne wymagające melioracji zajmują pow. 5300 ha. Jest to zaspokojenie w 60,88 % potrzeb melioracji gruntów ornych w gminie.

Na ogólną powierzchnię użytków zielonych – 4381 ha wg stanu na rok 1997, zmeliorowanych jest 2376,2 ha. Jest to zaspokojenie w 74,25 % potrzeb melioracji użytków zielonych w gminie.

Źródło: Podlaski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku
- stan na 31. XII. 1998 r.

1.6. Lasy

Według podziału Polski na krainy przyrodniczo – leśne, lasy gminy Juchnowiec Kościelny znajdują się w II Krainie Przyrodniczo – Leśnej, tj. Krainie Mazursko – Podlaskiej i w 5 Dzielnicy – Wysoczyźnie Bielsko – Białostockiej, charakteryzującej się występowaniem prawie wszystkich typów siedliskowych lasu z bardzo zróżnicowanym drzewostanem.

W podziale administracyjnym woj. podlaskiego, lasy gminy Juchnowiec Kościelny należą do nadleśnictwa Dojlidy. Lesistość gminy Juchnowiec Kościelny przedstawia się jak niżej:

Tabela nr 9

Rok	Ogólna pow. gminy w ha	Lasy państwowe		Lasy prywatne		razem	% udział lasów w ogólnej pow.
		ha	%	ha	%		

1997	17 206	737	25,24	2182	74,76	2919	16,96
------	--------	-----	-------	------	-------	------	-------

Źródło: Ważniejsze dane o gminach WUS 1997 r.

Lasy państwowe gospodarstwa leśnego, które zajmują 25,24 % ogólnej powierzchni lasów gminy występują w dość zwartym kompleksie w północnej części gminy.

Lasy prywatne stanowiące 74,76 % ogólnej powierzchni lasów są znacznie rozdrobnione i występują na obszarze całej gminy, zajmując głównie kulminacje form marginalnych – kemów i moren czołowych zbudowanych z utworów piaszczysto – żwirowych.

W układzie typów siedliskowych lasów dominuje Bór Mieszany świeży (BMśw), Bór świeży (Bśw.) i Las Mieszany świeży (L.M.św.) oraz Ols (Ol) w dolinach rzecznych i obniżeniach terenowych.

Drzewostan tworzy głównie sosna z niewielką domieszką brzozy, świerka i dębu. Na siedliskach olsowych występuje głównie olcha z niewielką domieszką świerka, osiki i brzozy.

Dominującą klasą drzewostanu jest II i III klasa wieku (21 – 40 i 41 – 60 lat)

Na terenie gminy Juchnowiec Kościelny występują lasy ochronne, tj. lasy chroniące środowisko przyrodnicze – wokół miasta Białegostoku (dane: R.D.L.P. Białystok 1999 r.)

Funkcją gospodarczą lasów państwowych na terenie gminy Juchnowiec Kościelny jest produkcja surowca drzewnego. Podstawą prowadzenia gospodarki w lasach państwowych stanowią plany urządzeniowe gospodarstwa leśnego Nadleśnictwa, zatwierdzone przez Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych.

Główna funkcja lasów prywatnych to również produkcja surowca drzewnego, przede wszystkim na potrzeby własne właścicieli. Pełnią one jednocześnie funkcję wodo – i glebochronną, krajobrazową oraz ostoję dla dzikiego ptactwa i zwierzyny. Gospodarka leśna w lasach prywatnych prowadzona jest głównie w oparciu o uproszczone plany urządzenia lasów poszczególnych obrębów wsi.

Warunki przyrodniczo – leśne uzasadniają także potrzebę opracowania granicy polno – leśnej w gminie.

Lasy na obszarze gminy Juchnowiec Kościelny nie są zagrożone szkodliwym oddziaływaniem gazów i pyłów.

1.7. Warunki klimatyczne.

W podziale województwa na krainy klimatyczne obszar gminy Juchnowiec Kościelny zalicza się do Krainy Wysoczyzn Północnopodlaskich.

Warunki klimatyczne gminy odpowiadają warunkom panującym na terenie Wysoczyzny Białostockiej.

Poniższą charakterystykę klimatu obszaru gminy oparto głównie o dane meteorologiczne ze stacji Białystok za okres 1948 – 1967 r. wg opracowania S. J. Pióro „Klimat województwa Białostockiego”

1.7.1. Temperatura.

Rozkład roczny temperatury w °C, średnie absolutne maksima i minima ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne:

Tabela nr 10

Lp	Stacja Meteorologiczna	Rodz. Obserwacji	Miesiące												Śr Rocz.
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
1.	Białystok	Śr.	-4,3	-4,2	0,6	7,4	12,9	16,7	18,0	16,7	12,6	7,5	2,2	-1,6	6,9
		Max.	7,7	9,9	17,2	29,3	31,7	32,4	36,0	34,6	30,9	25,4	16,5	13,8	
		Min.	-38,4	-30,8	-22,6	-6,9	-4,3	-0,8	5,3	-0,8	-3,8	-11,2	-20,7	-23,5	

Początek wegetacji na terenie Wysoczyzny Białostockiej przypada średnio na 12 IV, a koniec na 23 X. Okres bezprzymrozkowy trwa średnio 155 dni, zaś pokrywa śnieżna 96 dni.

1.7.2. Opady atmosferyczne.

Średni roczny rozkład opadów atmosferycznych, sumy maksymalne i minimalne oraz wskaźnik opadów okresu wegetacyjnego przedstawia poniższe zestawienie tabelaryczne.

Tabela nr 11

Lp	Stacja Meteorologiczna	Rodz. Obserwacji	Miesiące												Śr Rocz.	Wsk. % v-x
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII		
1.	Białystok	Śr. Max. Min.	34 48 12	36 50 9	31 74 4	39 62 14	52 112 18	69 141 14	63 155 13	77 152 13	49 144 3	41 118 2	47 85 21	44 89 18	582 741 365	60,0
2.	Juchnowiec Kościelny	Śr. Max. Min.	26 32 7	29 51 6	25 51 2	36 53 13	52 119 13	67 124 26	69 140 13	71 134 11	45 117 3	38 96 3	41 75 19	38 83 13	537	63,7

Ponadto:

- średnia roczna częstotliwość burz w Białymstoku – 21,9,
- wskaźnik gradowy waha się w przedziale 2,5 – 3,5 % (w granicach 6 –8 przypadków),
- średnia roczna wilgotność względna powietrza utrzymuje się w granicach 82 %,
- średnie roczne zachmurzenie – 6,9 %
- ilość dni pochmurnych 160 – 166,
- ilość dni pogodnych – 26,5.

1.7.3. Dynamika powietrza atmosferycznego.

Rozkład średniej częstotliwości wiatrów i prędkości w m/sek na poszczególne kierunki oraz częstotliwość ciszy za okres obserwacji 1953 – 1967 ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne.

Tabela nr 12

Lp.	Stacja meteorologiczna	Vm/s	kierunek								cisza w %
		%	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	
1.	Białystok	v	8,9	6,7	8,2	12,3	13,1	17,5	20,4	12,9	12,9
		%	2,9	3,0	3,4	3,7	3,5	3,5	3,5	3,6	

Częstotliwość wiatrów z kierunków zachodnich (NW, W, SW) w Białymstoku osiąga 50,8 %, a wiatrów wschodnich (NE, E, SE) – 27,2 %.

Reasumując należy stwierdzić, że warunki klimatyczne gminy Juchnowiec Kościelny nie stwarzają bariery w jej rozwoju gospodarczym.

1.8. Obszary i obiekty prawnie chronione.

Na obszarze gminy Juchnowiec Kościelny do obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych objętych ochroną prawną należą:

- obszar chronionego krajobrazu Doliny Rzeki Narwi,
- Leśny Pas Ochrony m. Białegostoku,

Na obszarze gminy występują następujące pomniki przyrody:

- klon zwyczajny – we wsi Lewickie – uznany za pomnik przyrody Rozp. Nr 3/94 Woj. Biał. z dnia 17.11.1994 r. (Dz. Urz. W.B. Nr 18, poz. 93) nr ewidencyjny 1043,
- lipa drobnolistna – we wsi Lewickie – uznana za pomnik przyrody Rozp. Nr 3/94 Woj. Biał. z dnia 17.11.1994 r. (Dz. Urz. W.B. nr 18, poz. 93) nr ewidencyjny 1044,
- wiąz szypułkowy – we wsi Wojszki – uznany za pomnik przyrody Rozp. Nr 3/94 Woj. Biał. z dnia 17.11.1994 r. (Dz. Urz. W.B. nr 18, poz. 93) nr ewidencyjny 1045,
- aleja 27 drzew – (9 kasztanowców, 8 jesionów, 9 lip, 1 klon) – uznane za pomniki przyrody Rozp. Nr 3/94 Woj. Biał. z dnia 17.11.1994 r. (Dz. Urz. W.B. nr 18, poz. 93) – zmiana Rozp. Nr 14/98 Woj. Biał. z dnia 10.12. 1998 r. (Dz. Urz. W. B. Nr 25, poz. 277) – nr ewidencyjny 1047.

1.9. Zagrożenia i degradacja środowiska.

Obszar gminy Juchnowiec Kościelny charakteryzuje się stosunkowo niewielkim stopniem przekształcenia środowiska. Źródła powstawania konfliktów ze środowiskiem przyrodniczym wynikają głównie z rozwoju i funkcjonowania większych jednostek osadniczych położonych w obrębie obszaru gminy, intensyfikacji rolnictwa (nawożenie i ochrona roślin) oraz wzrostu ruchu i transportu komunikacyjnego.

1.9.1. Zagrożenia wód powierzchniowych.

Stan zanieczyszczeń wód powierzchniowych został omówiony w pkt. 1.4.1. niniejszego tekstu.

Potencjalne zagrożenia zarówno dla wód powierzchniowych jak i gruntowych może stanowić brak oczyszczalni ścieków w rejonach grupowego zwodociągowania wsi.

Na stan czystości wód może także negatywnie wpływać działalność związana z produkcją rolną, a zwłaszcza intensywne stosowanie nawozów sztucznych i środków chemicznej ochrony roślin.

Zagrożeniem dla wód, a zwłaszcza wód podziemnych może być również nieprawidłowa utylizacja odpadów, a w szczególności tych odpadów, które zawierają różnego rodzaju niebezpieczne związki toksyczne.

1.9.2. Zagrożenia powietrza atmosferycznego.

Gmina Juchnowiec Kościelny charakteryzuje się czystym powietrzem atmosferycznym. W latach 1991 – 1993 średnie roczne stężenia zanieczyszczeń badanych przez Wojewódzką Stację Sanitarno - Epidemiologiczną i P.I.O.Ś w Białymstoku było dużo niższe od wartości dopuszczalnych. Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego jest przemysł, lokalne kotłownie, i paleniska indywidualne oraz transport.

W strukturze zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego dominują zanieczyszczenia pyłowe i gazowe pochodzące z procesów energetycznego spalania paliw stałych, głównie węgla kamiennego, koksu i drewna.

Tabela nr 12

Lp.	Gmina	Wielkość emisji zanieczyszczeń w roku 1993 mg/ rok				% udział SO ₂ i pyłu w gminie w stosunku do całego woj.	
		SO ₂	NO ₂	CO	Pył	SO ₂	pył
1.	Juchnowiec Kościelny	116,7	45,1	178,5	101,1	0,809	1,287
2.	Turośń Kościelna	4,6	4,8	19,2	7,3	0,032	0,093
3.	Zabłudów	85,7	33,0	87,8	65,3	0,594	0,831
4.	Białystok	10710,0	5230,6	5821,1	4748,3	74,243	60,433

Aktualnie zanieczyszczenia powietrza i gleby czterotlenkiem ołowiu wzdłuż tras komunikacyjnych są znikome i nie stwarzają zagrożenia dla środowiska. Tym niemniej w przypadku nasilenia (wzrostu) ruchu kołowego może nastąpić pewne zagrożenie dla wypasania bydła w pobliżu tych dróg oraz uprawy warzyw, a na terenach zabudowanych może zagrażać zdrowiu ludzi.

W związku z powyższym należy dążyć do zmniejszenia emisji pyłów i gazów głównie poprzez:

- modernizację i budowę instalacji odsiarczająco – odpylających,
- modernizację lub likwidację kotłowni węglowych i palenisk indywidualnych, przechodząc na gaz ziemny lub olej opałowy lekki,
- poprawę układów komunikacyjnych z jednoczesnym utrzymaniem dobrego stanu nawierzchni dróg i stawiania ostrych rygorów z zakresie zanieczyszczeń pochodzących z procesów spalania benzyny i ropy.

Należy także odnotować, że ocena sytuacji radiologicznej w oparciu o wyniki pomiarów stężeń dokonanych przez specjalistyczne jednostki nie wywoła zagrożeń dla środowiska i ludzi na terenie gminy.

1.9.3. Zagrożenie hałasem i wibracjami oraz elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym.

- a) Dopuszczalne natężenia hałasu dla różnych obszarów określa odnośnie Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Największe zagrożenie środowiska hałasem powoduje zazwyczaj przemysł i komunikacja.

Pewne lokalne uciążliwości w tym zakresie mogą wynikać z funkcjonowania istniejących zakładów przemysłowych oraz usługowych działających na podstawie wpisu do ewidencji zakładów prowadzących działalność gospodarczą. W takich przypadkach należy przestrzegać zasadę, iż hałas i wibracje przekraczające dopuszczalne natężenie nie mogą sięgać poza obręb działki, na której są wytwarzane.

Hałas komunikacyjny – wraz ze wzrostem ruchu obserwuje się coroczny przyrost poziomów hałasu komunikacyjnego. W celu ograniczenia uciążliwości wynikających z nadmiernego hałasu komunikacyjnego należy dążyć min. do budowy obwodnic i ulic, dobrej organizacji ruchu itp.

- b) Na obszarze gminy Juchnowiec Kościelny głównym urządzeniem wytwarzającym elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące jest napowietrzna linia elektroenergetyczna WN-110 kV (Bielsk Podlaski – Turośń Kościelna) Turośń Kościelna - Białystok.
Od w/w źródła należy zachować następujące szerokości stref ochronnych:
 - linia 110 kV – min. 14,5 m. od skrajnego przewodu linii (MP nr 3 z 1985r. poz. 24) a 50 zalecane.

1.9.4. Zagrożenia powierzchni ziemi i innych elementów środowiska przyrodniczego.

- a) Zagrożenia spowodowane eksploatacją surowców mineralnych.

Powierzchniowa degradacja i dewastacja terenów, a zwłaszcza rzeźby terenu, związana jest głównie z eksploatacją surowców mineralnych. Wielkość i zakres eksploatacji surowców mineralnych wraz z określeniem potrzeb rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych szczegółowo przedstawiono w pkt. 1.3.2. niniejszego tekstu.

Ponadto w zależności od głębokości eksploatacji surowców oraz sposobu ich wydobywania (np. przy pomocy sprzętu mechanicznego) istnieje możliwość zarówno zakłócania układu funkcjonowania wód głębinowych jak i ich chemicznego (smary) zanieczyszczenia.

- b) Zagrożenia odpadami.

Jednym z poważnych zagrożeń i degradacji środowiska są odpady komunalne i przemysłowe zwłaszcza nieodpowiednio składowane (utyliczowane). Wywierają one negatywny wpływ na stan środowiska przyrodniczego, głównie w formie skażenia wody, gleby, powietrza, niszczenia walorów krajobrazowych łącznie z wyłączeniem z użytkowania określonych terenów wodnych lub leśnych.

Odpady stałe składowane są na niezalegalizowane wysypisko o pow. 0,7 ha położone na gruntach wsi Janowicze. Na terenie gminy funkcjonuje komunalne wysypisko odpadów m. Białegostoku na gruntach wsi Hryniewicze.

Ponadto na terenie gminy funkcjonują także wysypiska wiejskie nieurządzone, zajmujące przeważnie wyrobiska poeksploatacyjne.

Zagrożenia odpadami wynikają także z faktu, że na przedmiotowe wysypiska trafiają różne substancje niebezpieczne codziennego użytkowania, np. leki, środki owadobójcze, baterie, lampy rtęciowe, smary, rozpuszczalniki, metale ciężkie itp.

Celem uniknięcia takich zagrożeń niezbędny jest rozdzielczy system gromadzenia odpadów. Dlatego też należy organizować składowiska przejściowe z pełną segregacją odpadów tj. ustawianie kontenerów w miejscach wytwarzania odpadów z docelowym ich wywożeniem na wysypisko komunalne w Hryniewiczach. Pilotażowy program selektywnej zbiórki odpadów prowadzony jest we wsi Śródlisie.

We wsiach zwodociągowanych brak jest kanalizacji sanitarnych, w tym małych oczyszczalni ścieków, co w konsekwencji może doprowadzić do zanieczyszczenia zarówno wód powierzchniowych jak i podziemnych.

W związku z powyższym czasowo nieczystości płynne (ścieki) powinny być unieszkodliwione poprzez ich gromadzenie w lokalnych szczelnych zbiornikach a następnie wywożone do punktu zlewnego oczyszczalni komunalnej we wsi Juchnowiec Kościelny.

1.10. Funkcjonowanie środowiska przyrodniczego.

1.10.1. Podstawowa struktura funkcjonalno – przyrodnicza gminy.

W strukturze obszaru gminy istotną rolę odgrywają jej przyrodnicze struktury funkcjonalno – przestrzenne tworzące tzw. system ekologiczny gminy.

Do głównych obszarów (struktur) systemu ekologicznego gminy należą:

- a) Doliny rzek, a w tym:

- dolina rzeki Narwi – jako wieloprzestrzenny element systemu przyrodniczego tworzący powiązania o znaczeniu ponadregionalnym, wchodzący w skład Krajowego Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (E.S.O.CH.) o funkcjach: ekologicznej, gospodarczej, bioklimatycznej, krajobrazowej i rekreacyjnej.
- doliny rzek Horodnianki, Niewodnicy, Turośnianki i Mieńki jako wieloprzestrzenny element systemu przyrodniczego o znaczeniu regionalnym i funkcjach: ekologicznej, krajobrazowej i gospodarczej.

- pozostałe mniejsze doliny cieków wodnych oraz obniżenia terenowe jako elementy drobnoprzestrzenne systemu przyrodniczego gminy o znaczeniu lokalnym i funkcjach ekologicznej, krajobrazowej i gospodarczej.

Szczegółowa charakterystyka i znaczenie w/w elementów została zawarta w pkt. 1.4.1. niniejszego tekstu.

b) Kompleksy leśne.

Wszystkie kompleksy leśne są elementami drobnoprzestrzennymi systemu przyrodniczego gminy o znaczeniu lokalnym i funkcjach ekologicznych, gospodarczych i krajobrazowych. W większości lasy te w powiązaniu z ciągami ekologicznymi ekosystemu dolin rzecznych zachowują układ ciągłości przestrzennej. Szczegółowa charakterystyka i znaczenie tych elementów została zawarta w pkt. 1.6. niniejszych uwarunkowań.

c) Elementami wspomagającymi i współdziałającymi w zakresie funkcjonowania systemu ekologicznego gminy są tereny otwarte o charakterze rolno – osadniczym głównie tereny upraw polnych.

d) Podstawowym warunkiem rozwoju gospodarczego i zagospodarowania przestrzennego gminy jest zachowanie walorów w/w struktur środowiska przyrodniczego z jednoczesnym zapewnieniem możliwości jego właściwego funkcjonowania.

W związku z powyższym obszary systemu ekologicznego (strefy ekologiczne) gminy podlegać powinny ochronie przed zainwestowaniem i degradacją, głównie sanitarną.

e) Wszystkie pozostałe obszary tj. poza systemem przyrodniczym (terenami otwartymi) posiadają warunki do rozwoju różnych form osadnictwa i zabudowy. Należy podkreślić, że są to zarazem obszary o wartościowej rolniczej przestrzeni produkcyjnej stwarzającej odpowiednie warunki do rozwoju określonych form gospodarki żywnościowej.

1.10.2. Główne wnioski do kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

- 1) Utrzymanie wartości i walorów terenów aktywnych biologicznie, tworzących system ekologiczny w strukturze przestrzennej obszaru gminy.
- 2) Utrzymanie naturalności i ciągłości terenów systemu ekologicznego jako warunku niekolizyjnego ich funkcjonowania z rozwojem zainwestowania gminy.
- 3) Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, w szczególności ujęć wód komunalnych, wód rzeki Narwi, Turośnianki, Horodnianki, Niewodnicy i Mieńki przed zanieczyszczeniami sanitarnymi i nadmierną eksploatacją oraz zachowania ustalonych klas ich czystości i wielkości przepływów.
- 4) Skutecznego rozwiązania unieszkodliwiania ścieków w rejonie grupowego zwodociągowania wsi,
- 5) Poprawa dyspozycyjności wód, poprzez tworzenie małej retencji w zlewniach elementarnych,
- 6) Radykalne ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery pochodzących ze źródeł energetycznych i zakładów przemysłowych oraz komunikacji.
- 7) Ochrona zabudowy mieszkaniowej i walorów przyrodniczych przed negatywnym wpływem zanieczyszczeń atmosferycznych – stosownie do obowiązujących norm państwowych.
- 8) Niwelacja zagrożeń hałasem oraz promieniowaniem elektromagnetycznym niejonizującym, głównie w obszarach stałego zamieszkiwania ludzi.
- 9) Ochrona i racjonalne gospodarowanie rolniczą przestrzenią produkcyjną, a w tym ochrona przed:
 - zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi,
 - przeznaczeniem wartościowych gruntów na cele inne niż rolnicze,
 - negatywnymi skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych.
- 10) Preferowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego zapewniającego produ - kcję "zdrowej żywności"

2. Środowisko kulturowe.

2.1. Obiekty zabytkowe i o wartościach kulturowych.

2.1.1. **Obiekty zabytkowe** wpisane do rejestru zabytków znajdują się w następujących miejscowościach:

Tabela nr 13

Lp	Miejscowość	Nazwa obiektu	Nr decyzji	Nr rej.
1.	Bogdanki	wiatrak koźlak dr I.20 XX w.	KL.WKZ-5340/10/79 z 20.III.1979 r	434
2.	Horodniany	wiatrak holend. dr 1938 r.	KL.WKZ-5340/9/79 z 20.III. 1979 r	433

3. 4.	Juchnowiec Kościelny	dwór mur. ok. 1880 r. pozostałości parku l. 80 XIX w.	KL.WKZ-5340/12/88 z 10.V.1988 r KL.WKZ-5340/45/87 z 29 XII 1987	701 686
5. 6.		kościół par. p.w. św. Trójcy mur. 1764 cmentarz grzeb. rzymsko – kat.	KL.III-1/214/66 z 20.X.1966 r. KL.WKZ-5340/27/88 z 28.XII.1988	210 704
7.	Juchnowszyzna	dwór z otaczającym terenem dr pocz. XIX w.	KL.WKZ.-5340/25/80 z 15.XI.1980	504
8. 9.	Lewickie	pałac mur. pocz. XIX w. park 2 połowa XIX w.	Kult. V-2b/23/62/56 z 27.VII.1956 r KL.WKZ-5340/9/77 z 25.II.1977 r.	56 393
10 11	Niewodnica Nargilewska	dwór, mur. 1906 r. pozostałości parku XVIII w.	KL.WKZ-5340/1/87 z 13. IV.1987 r KL.WKZ-5340/43/87 z 29.III.1988 r	641 684

Wszystkie obiekty wpisane do rejestru zabytków podlegają ochronie konserwatorskiej i wszelkie prace przy nich wymagają zezwolenia Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

2.1.2. **Budynki o charakterze zabytkowym** nie wpisane do rejestru zabytków, wyszczególnione w publikacji z 1992 r. „Zabytki architektury i budownictwa w Polsce, województwo białostockie 3”:

Baranki

- Zagroda nr 31
- dom drew. ok. 1900 r.
- obora drew. l. 20 XX w.
- domy nr 9,10,53 drew, ok. 1920 r.

Biele

- zagroda nr 28
- dom mur. 1920 r.
- chlew, drew. l. 20 XX w.
- zagroda nr 29
- chlew drew. k. XIX w.
- stodoła drew. k. XIX w.
- zagroda nr 30
- chlew drew. ok. 1900 r.
- stodoła, drew. ok. 1925 r.
- dom nr 3, drew. 1927 – 1928 r.
- domy nr 24 i 25 drew. k. XIX w.
- dom nr 33, drew. ok. 1920 r.
- dom nr 34, mur, 1920 r.
- dom nr 35, drew. l. 30 XX w.
- stodoła w zagrodzie nr 31, drew. ok. 1900 r.

Bogdanki

- zagroda nr 4
- dom drew. k. XIX w.
- chlew drew. k. XIX w.
- domy nr 11 i 29 drew. przed 1914 r.
- dom nr 25, drew. ok. 2 poł. XIX w.
- dom nr 32, drew. ok. 1920 r.

Bronczany

- dom nr 30, mur. po. 1918 r.

Czerewki

- zagroda nr 18
- dom drew. ok. 1920 r.
- stodoła drew. ok. 1920 r.
- zagroda nr 30
- dom drew. ok. 1920 r.
- obora drew. ok. 1920 r.

- zagroda nr 34
- dom drew. l. 30 XX w.
- stodoła drew. l. 30 XX w.
- piwnica drew. l. 30 XX w.
- zagroda nr 35
- dom drew. 1923 r.
- stajnia drew. l. 20 XX w.
- obora drew. pocz. XX w.
- chlew drew. 1923 r.
- stodoła drew. ok. 1915 r.
- spichlerz drew. l. 30 XX w.
- domy nr 19 i 31 drew. l. 30 XX w.
- dom nr 26 drew. przed 1914 r.
- dom nr 28 drew. ok. 1914 r.
- dom nr 36 drew. ok. 1910 r.
- chlew w zagrodzie nr 3 drew. l. 30 XX w.
- stodoła drew. przed 1914 r.

Dorożki

- zagroda nr 24
- dom drew. k. XIX w.
- obora drew. k. XIX w.
- dom nr 21 drew. pocz. XX w.
- dom nr 32 mur. 1938 r.
- dom nr 38 drew. 1933 r.
- dom ze spichlerzem nr 46, drew. 1934 r.
- dom nr 69 drew. l. 20 XX w.

Hermanówka

- dom nr 3 mur. 1932 r.
- dom nr 7 mur. ok. 1930 r.
- domy nr 9 i 14 mur. l. 30 XX w.
- dom nr 29 mur. l. 20 XX w.
- dom nr 33 i 34 drew. 1937 r.

Hołówki Duże

- domy 8 i 15 drew. k. XIX w.
- dom nr 9 drew. 1926 r.
- domy nr 10 i 28 drew. pocz. XX w.
- dom nr 12 mur. ok. 1920 r.
- dom nr 22 drew. 2 poł. XIX w.
- dom nr 30 drew. l. 20 XX w.
- dom nr 36 mur. 1918 r.

Hryniewicze

- zagroda nr 32
- dom I drew. 1918 r.
- dom II mur. 1926 r.
- dom nr 8 mur. 1908 r.
- dom nr 34 mur. 1910 r.

Ignatki

- zespół dworski
- dwór drew. k. XIX w.
- oficyna drew. k. XIX w.
- pozostałości parku XIX w.
- zagroda nr 24
- dom mur. k. XIX w.
- chlew I drew. 1925 – 1926 r.
- chlew II drew. l. 20 XX w.
- stodoła I drew. 1925 – 1926 r.
- stodoła II drew. l. 20 XX w.
- dom nr 5 drew. ok. 1925 r.

- dom nr 14 drewn. ok. 1900 r.
- dom nr 15 mur. 1928 r. przebud. po 1945 r.
- dom nr 17 mur. 1909 – 1910 r.
- dom nr 23 drewn. k. XIX w. przebud. 1924 r.

Janowicze

- domy nr 18, 20, 32, 62 i 63 drewn. l. 20 XX w.
- domy nr 25 i 60 drewn. ok. 1925 r.
- dom nr 30 drewn. 1934 r.
- dom nr 42 mur. l. 20 XX w.
- dom nr 54 mur. 1929 r.

Janowicze Kolonia

- zespół dworski
- skrzydło dworu ob. dom mieszkalny mur. poł. XIX w.
- pozostałości parku krajobrazowego poł. XIX w.

Juchnowiec Dolny

- czworak ob. dom nr 9 drewn. k. XIX w.
- dom nr 11 drewn. 1 poł. XIX w.
- domy nr 14, 25, 26 i 29 drewn. l. 20 XX w.
- domy nr 15 i 16 drewn. ok. 1900 r.
- dom nr 22 mur. ok. 1910 r.
- dom nr 30 drewn. XIX/XX w.
- dom nr 44 drewn. k. XIX w.
- dom nr 56 drewn. 1919 r.
- dom nr 61 drewn. 2 poł. XIX w.
- dom nr 67 drewn. 1880 r.

Juchnowiec Kościelny

- dom nr 7 drewn. ok. 1900 r.
- dom nr 17 drewn. k. XIX w.
- wiatrak holenderski drewn. 1946 r.

Klewinowo

- kaplica mur. ok. 1905 r.
- zagroda nr 24
- dom drewn. l. 20 XX w.
- chlew drewn. l. 20 XX w.
- dom nr 20 drewn. ok. 1900 r.
- dom nr 22 drewn. l. 20 XX w.

Kopłany

- kaplica p.w. Przemienienia Pańskiego mur. l. 40 XX w.
- zagroda nr 9
- chlew drewn. przed 1914 r.
- stodoła drewn. przed 1914 r.
- spichlerz drewn. przed 1914 r.
- dom nr 13 mur. l. 20 XX w.
- dom nr 16 mur. 1900 r.

Kożany

- zespół cerkwi prawosławnej p.w. Podwyższenia Krzyża Św.
- cerkiew drewn. 1886 r.
- ogrodzenie z bramą mur. (kam.) ok. 1900 r.
- kapliczka ze źródłem p.w. MB Koziańskiej drewn. k. XIX w.
- dom nr 15 drewn. 1928 r.
- stodoły w zagrodach nr 8 i 9 drewn. l. 30 XX w.

Księżyno

- dom nr 5 mur. 1927 r.
- zespół cegielni
- piec mur. – drewn. XIX/XX w.
- 6 suszarni drewn. XIX/XX w.

- magazyn mur. – drew. XIX/XX w.

Lewickie

- dom w zespole dworca kolejowego drew. pocz. XX w.
- dom nr 36 drew. k. XIX w.
- dom nr 38 mur. 1935 – 1936 r.
- dom nr 44 mur. – glin. l. 30 XX w.
- dom nr 48 drew. pocz. XX w.
- dom nr 49 mur. 1928 r.
- dom nr 66 glin. ok. 1920 r.
- obory w zagrodach nr 23 i 46 drew. l. 20 XX w.

Nowe Klewinowo

- dom nr 70, 85, 87 drew. 1941 r.
- dom nr 88 mur. k. XIX w.
- chlew w zagrodzie nr 72 drew. l. 20 XX w.

Olmonty

- dom nr 22 i 24 mur. 1922 r.
- dom nr 27 drew. l. 30 XX w.
- domy nr 37 i 39 mur. ok. 1920 r.
- dom nr 42 drew. ok. 1900 r.
- domy nr 50 i 56 mur. 1932 r.
- dom nr 60 mur. 1930 r.
- dom nr 61 mur. 1911 r.
- dom nr 81 mur. 1925 r.

Pańki

- zagroda nr 1
- dom drew. ok. 1900 r.
- chlew drew. ok. 1910 r.
- dom nr 7 drew. po 1914 r.
- dom nr 14 drew. 1860 – 1868 r. cz. rozebrany XIX/XX w.
- stodoły w zagrodach nr 17 i 20 drew. l. 30 XX w.
- spichlerz w zagrodzie nr 18 drew. 1936 r.

Rostoły

- zagroda nr 65
- obora drew. po 1945 r.
- stodoła I drew. 1935 r.
- stodoła II drew. po 1945 r.
- stodoła III drew. 1935 r.
- spichlerz drew. po 1945 r.
- dom nr 8 drew. k. XIX w.
- dom nr 38 drew. l. 30 XX w.
- wiatrak koźlak drew. 1945 r.

Simuny

- domy nr 1, 3, i 17a drew. k. XIX w.
- dom nr 5 drew. l. 20 XX w.
- dom nr 8 drew. przed 1914 r.
- dom nr 9 drew. 1936 r.

Solniczki

- kapliczka drew. 1925 r.
- zagroda nr 9
- dom drew. l. 20 XX w.
- chlew drew. l. 20 XX w.
- dom nr 10 drew. 1922 r.
- dom nr 11 mur. 1920 r.
- dom nr 12 mur. 1908 r.
- dom nr 14 mur. 1909 r.
- dom nr 15 mur. 1910 r.
- dom nr 16 drew. pocz. XX w.

- chlew w zagrodzie nr 30 l. 20 XX w.

Szerenosy

- kaplica p.w. Najśw. Serca Pana Jezusa
- zagroda nr 5
 - dom drew. 1934 r.
 - chlew drew. 1932 r.
- zagroda nr 12
 - dom drew. 1925 r.
 - chlew drew. l. 30 XX w.
- domy nr 16 i 33 drew. l. 20 XX w.
- dom nr 29 drew. l. 30 XX w.
- wiatrak koźlak drew. 1942 r.
- wiatrak koźlak drew. 1947 r.

Wojszki

- kaplica prawosławna mur. ok. poł. XIX w. rozbud. l. 60 XX w.
- zagroda nr 59
 - dom drew. 1935 r.
 - stodoła drew. 2 poł. XX w.
- domy nr 25 i 117 drew. l. 20 XX w.
- dom z częścią gospodarczą nr 67 drew. k. XIX w.
- dom nr 72 drew. pocz. XX w.
- dom nr 79 drew. 1930 r.
- dom z częścią gospodarczą nr 94 drew. 1910 r.
- dom z częścią gospodarczą nr 98 drew. 1920 r.
- dom nr 121 drew. poł. XIX w.

Wólka

- dom nr 32a mur. ok. 1925 r.

Zajączki

- kapliczka prawosławna ze źródłem drew. l. 30 XX w.
- pozostałości zespołu dworskiego
 - obora mur. (kam.) 2 poł. XIX w.
 - chlewnia mur. k. XIX w.
 - magazyn mur. k. XIX w.
- dom nr 5 drew. l. 20 XX w.
- dom z częścią gospodarczą nr 20 drew. 1908 – 1909 r.
- stodoła w zagrodzie nr 22 drew. l. 20 XX w.

Zaleskie

- dom nr 8 drew. l. 20 XX w.
- wiatrak koźlak drew. ok. 1850 r.
- obora w zagrodzie nr 10 drew. pocz. XX w.

Złotniki

- kapliczka prawosławna p.w. św. Jana Złotoustego drew. XVIII/XIX w.
- zagroda nr 38
 - dom drew. k. XIX w.
 - obora drew. l. 30 XX w.
 - spichlerz drew. l. 30 XX w.
- domy nr 3 i 34 drew. 1900 r.
- domy nr 7 i 45 drew. k. XIX w.
- domy nr 12, 39 i 46 drew. l. 20 XX w.
- domy nr 22 i 35, drewn. po 1905 r.
- dom nr 24 drew. 1934 – 1936 r.
- dom nr 25 drew. przed 1905 r.
- spichlerz w zagrodzie nr 8 drew. l. 20 XX w.
- chlew w zagrodzie nr 10 drew. l. 20 XX w. przeb. W l. 50 XX w.

2.1.3. **Parki** o charakterze zabytkowym stanowiące pozostałości zespołów dworsko – ogrodowych nie wpisane do rejestru zabytków znajdują się w następujących miejscowościach:

- Ignatki - pozostałości zespołu dworsko - ogrodowego,
- Juchnowszczyzna - pozostałości zespołu dworsko - ogrodowego,

- Koplany - pozostałości zespołu dworsko - ogrodowego,
- Złotniki - pozostałości zespołu dworsko - ogrodowego,

2.1.4. **Cmentarze** o charakterze zabytkowym - nie wpisane do rejestru zabytków znajdują się w miejscowościach:

- Ignatki – cmentarz dworski
- Juchnowiec – cmentarz przykościelny
- Kożany – cmentarz przycerkiewny
- Kożany – cmentarz prawosławny
- Tryczówka – cmentarz rzymsko – katolicki
- Tryczówka – cmentarz przykościelny

2.2. Stanowiska archeologiczne

Badaniami archeologicznymi objęto 90 % obszaru gminy. Nieprzebadany został północno – zachodni fragment gminy.

2.2.1. Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków wpisane do rejestru zabytków znajdują się w miejscowościach:

- Zajączki, st. 1 – grodzisko, nr rej. 133/A (okres wczesnego średniowiecza)
- Rostoły, st. 2 – kurhan, nr rej. 195/A

2.2.2. Na obszarze gminy znajdują się następujące stanowiska archeologiczne nie wpisane do rejestru zabytków:

Tabela nr 14

Lp.	Miejscowość	Nr Stanow.	Nr w obrębie obszaru	Charakterystyka stanowiska
1	2	3	4	5
1.	OBSZAR 38 –87 Olmonty	1	5	okres nowożytny
2.		2	6	okres nowożytny
3.		3	7	okres nowożytny
4.		4	8	okres nowożytny
5.		5	9	okres nowożytny
6.	OBSZAR 39 –86 Brończany	1	2	epoka kamienia – epoka brązu wcz. średniow.
7.		2	3	epoka kamienia , późne średniow. okr. nowoż.
8.		3	4	epoka brązu
9.		4	5	wcz. średniow. późne średniow. okr. nowoż.
10.	Juchnowiec Kościelny	2	6	późne średniow. – okres nowożytny
11.	Juchnowiec Kościelny „Kojrany”	3	15	epoka kamienia – epoka brązu, wcz. średniow.
12.	Koplany	4	16	epoka kamienia – epoka brązu
13.		1	7	wczesne śred., późne śred., - okres nowożytny
14.	Koplany „Cegielnia”	2	8	epoka kamienia – epoka brązu, późne śred.
15.		3	9	późne średniowiecze – okres nowożytny
16.	Koplany	4	10	wczesne średniowiecze
17.		5	11	wcz. śred., późne śred, - okres nowożytny
18.	Koplany „Cegielnia”	6	12	późne średniowiecze
19.		7	13	okres nowożytny
20.	Lewickie	8	14	ep. kam. – ep. brązu, późne śred. okr. nowoż.
21.		1	17	późne średniowiecze
22.	Lewickie	2	18	epoka kamienia – epoka brązu okr. starożytny
23.		3	19	wczesne średniowiecze
24.		4	20	późne średniowiecze - okres nowożytny
25.		5	21	późne średniowiecze - okres nowożytny
26.		6	22	wcz. średniow. późne śred. – okres nowożytny
27.		7	23	wczesne średniowiecze
28.		8	24	wczesne śred., późne średn. – okres nowoż.
29.		9	25	późne śred. , okres nowożytny
30.		10	26	późne śred. , okres nowożytny

31.	Lewickie Kolonia	11	27	średniowiecze
32.		12	28	epoka kamienia – epoka brązu, wczesne śred.
33.		13	29	epoka kamienia – epoka brązu, późne śred.
34.		14	30	okres nowożytny.
35.		15	31	epoka kamienia – epoka brązu
36.	Lubejki	1	32	epoka kamienia
37.		2	33	epoka kamienia, późne średniowiecze
38.		3	34	epoka kamienia – epoka brązu, okres staroż., wczesne średniowiecze,
39.		4	35	okres starożytny, wczesne średniow. późne średniow. – okres nowożytny
40.		5	36	epoka kamienia, późne śred. – okres nowoż.
41.		6	37	wczesne średniow., późne średniow. – okres nowożytny
42.	Niewodnica Nargielewska /kolonia/	3	38	epoka kamienia – epoka brązu, wczesne śred. późne śred. – okres nowożytny.
43.		4	39	wczesne śred., późne śred. – okres nowożytny
44.	Ogrodniczki	1	40	epoka kamienia – epoka brązu, późne śred. - okres nowożytny
45.	Niewodnica Nargielewska /kolonia/	5	48	okres starożytny, późne śred. – okres nowoż.
46.		6	49	wczesne śred., późne śred. – okres nowożytny
47.		7	50	późne średniowiecze – okres nowożytny
48.	Rumiejki	1	51	epoka kamienia – epoka brązu późne średniow. - okres nowożytny
49.	OBSZAR 39 – 87 Hermanówka	1	5	późne średniowiecze – okres nowożytny
50.		2	6	epoka kamienia, okres nowożytny
51.	Niewodnica Nargielewska /kolonia/	1	3	późne średniowiecze – okres nowożytny
52.		2	4	okres nowożytny
53.	Solniczki OBSZAR 40 – 86 Biele	1	2	okres nowożytny
54.		1	11	epoka brązu
55.		2	12	epoka kamienia – epoka brązu
56.		3	13	średniowiecze
57.		4	14	epoka kamienia – epoka brązu
58.		5	27	średniowiecze
59.		6	28	średniowiecze, nowożytność, starożytność
60.		7	29	epoka kamienia – epoka brązu, wcz. średniow.
61.	Biele	8	30	epoka kamienia – epoka brązu, średniowiecze
62.		9	31	epoka kamienia – epoka brązu, średniowiecze
63.	Hołówki Małe /Nowe/	1	1	epoka brązu
64.		2	2	starożytność
65.		3	3	OWR
66.		4	17	wczesne średniowiecze, średniowiecze
67.		5	18	
68.	Juchnowiec Dolny	1	4	epoka brązu,
69.		2	20	średniowiecze,
70.		3	21	średniowiecze,
71.		4	22	średniowiecze,
72.		5	35	epoka kamienia – epoka brązu, średniowiecze nowożytność,
73.	Juchnowiec Kościelny	1	19	epoka kamienia – epoka brązu
74.		1	25	średniowiecze, nowożytność
75.	Rostoły	3	7	średniowiecze, nowożytność
76.		4	8	średniowiecze,
77.		5	9	średniowiecze,
78.		6	10	średniowiecze, starożytność,
79.	Simuny	1	6	młodsza epoka kamienia, epoka brązu, MOPR średniowiecze,

80.	Szerenosy	1	15	średniowiecze,
81.		2	16	średniowiecze,
82.		3	18	epoka kamienia – epoka brązu
83.	Wólka	1	23	średniowiecze, starożytność,
84.		2	24	młodsza epoka kamienia,
85.,		3	26	średniowiecze,
86.	Złotniki	2	32	wczesne średniowiecze, średniowiecze,
87.		3	33	średniowiecze,
88.		5	5	starożytność,
89.		10	34	wczesne średniowiecze, starożytność,
90.	OBSZAR 40 – 87			
91.	Janowicze	1	1	epoka kamienia
92.		2	40	epoka kamienia – epoka brązu, epoka nowoż.
93.	Janowicze Kolonia	1	38	pradziejowa nieokreślona,
94.		2	39	epoka kamienia – epoka brązu
95.		3	41	średniowiecze, epoka nowożytna
96.	Klewinowo	2	3	późne średniowiecze – epoka nowożytna
97.		3	4	późne średniowiecze – epoka nowożytna
98.		4	5	epoka kamienia – epoka brązu, późne śred.
99.		5	6	epoka nowożytna
100.		6	7	epoka kamienia – epoka brązu, średniowiecze
101.		7	8	epoka nowożytna,
102.		8	9	średniowiecze, późne śred., epoka nowożytna
103.		9	10	epoka kamienia – epoka brązu, średniowiecze
104.		10	11	późne średniowiecze – epoka nowożytna
105.	OBSZAR 41 – 86	11	12	epoka kamienia – epoka brązu
106.	Rostoły	1	1	OWR
107.		7	5	średniowiecze
108.		8	6	epoka kamienia – epoka brązu, średniowiecze,
109.		9	7	średniowiecze
110.		10	8	epoka kamienia – epoka brązu
111.		11	9	epoka kamienia – epoka brązu
112.		12	10	epoka kamienia – epoka brązu, wczesne śred.
113.		13	14	pradzieje nieokreślone, OWR
114.		14	15	wczesne średniowiecze, średniowiecze
115.		15	16	epoka kamienia – epoka brązu wczesne śred.
116.		16	17	epoka kamienia – epoka brązu
117.		17	33	epoka kamienia – epoka brązu, wczesne śred.
118.		18	34	epoka kamienia
119.		19	35	epoka kamienia – epoka brązu, średniowiecze
120.	Bogdanki	20	36	OWR,
121.		1	3	wczesne średniowiecze, średniowiecze
122.		2	12	wczesne średniowiecze, średniowiecze
123.		3	13	średniowiecze
124.	Baranki	4	18	epoka kamienia – epoka brązu
125.	Dorożki	1	27	epoka kamienia – epoka brązu, OWR, wczesne
126.		1	4	średniowiecze, średniowiecze, pradzieje nieokr.
127.		2	19	średniowiecze
128.		3	20	epoka kamienia – epoka brązu
129.		4	21	epoka kamienia – mezolit, epoka kamienia – epoka brązu
130.			22	
131.13			23	epoka kamienia – epoka brązu
2.		6	24	wczesne średniowiecze
133.	Zimochy Susły	7	25	epoka kamienia – epoka brązu
		8	26	epoka kamienia – epoka brązu

134.		1	30	epoka kamienia – epoka brązu
135.		2	31	średniowiecze
136.		3	32	
	OBSZAR 41 – 87			
137.	Czerewki	4	47	wczesne średniowiecze
138.	Dorożki	9	43	epoka kamienia – epoka brązu, średniowiecze, późne średniowiecze, pradzieje
139.		10	44	
140.		11	45	średniowiecze, pradzieje
141.		12	49	
142.			48	
143.	Klewinowo	12	3	epoka kamienia – epoka brązu, pradzieje
144.		13	26	epoka kamienia – epoka brązu
145.		14	51	wczesna epoka brązu, średniowiecze, pradzieje
146.	Pańki	2	46	epoka kamienia – epoka brązu
147.		3	48	wczesne średniowiecze, pradzieje
148.		1	40	wczesna epoka brązu, średn., późne średn.
149.		2	41	wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
150.		3	42	epoka kamienia – epoka brązu, średniowiecze
151.		4	50	średn. – późne średniowiecze, pradzieje
152.	Wojzski	26	15	epoka kamienia – epoka brązu, wczesne średn.
153.		27	16	Wczesna epoka brązu, okres wpływów rzymskich, wczesne
154.		28	17	śred., śred., pradzieje
155.		29	18	epoka kamienia – epoka brązu
156.		30	19	epoka kamienia – epoka brązu, okres nowoż.
157.		31	20	okres wpływów rzymskich – kultura wielborska
158.		32	21	późne średniowiecze
159.		33	37	epoka kamienia – epoka brązu, średniowiecze
160.	Złotniki	4	4	późne średniowiecze
161.	OBSZAR 42 – 86			
162.	Czerewki	I	12	późne średniowiecze, okres nowożytny
163.		II	13	okres starożytny, epoka kamienia
164.	Kożany	III	14	okres starożytny, epoka kam.
165.		I	25	wcz. średn.
166.		II	26	wczesne śred. średniowiecze, okres nowożytny
167.		III	27	epoka kamienia, wczesne śred. okres nowoż.
168.		IV	28	epoka kamienia, wczesne śred. okres nowoż.
169.		V	29	epoka kamienia – epoka brązu, okres wpływów
170.	Zajączki	VII	30	rzymskich, okres nowożytny
171.	Zaleskie	II	6	okres nowożytny
172.		I	71	okres starożytny, epoka kamienia
173.		II	72	epoka kamienna, epoka brązu, kultura łużycka
		III	73	okres starożytny, epoka kamienna
	OBSZAR 42 – 87			
174.	Wojzski	I	3	mezolit ineolit, okres wpływów rzymskich, śred.
175.		II	92	epoka kamienia, wczesne średniowiecze,
176.		III	93	mezolit i neolit, kultura ceramiki grzebykowo – dołkowej, okres
177.		IV	94	wpływów rzymskich, średniow.
178.		V	95	epoka kamienna, kultura trzciniacka, wczesne
179.		VI	96	średniowiecze,
180.		VII	97	wczesne średniowiecze
181.		VIII	98	epoka kamienia, okres nowożytny
				neolit (ep. brązu) kultura ceramiki grzebykowo
				- dołkowej, okres nowożytny
				neolit (epoka brązu)
				neolit (epoka brązu), wczesne średniowiecze

182.	Zajączki	IX	99	mezolit i neolit, okres nowożytny
183.		X	100	mezolit i neolit, okres nowożytny
184.		XI	101	okres halsztacki / lateński
185.		XII	102	mezolit i neolit, średniowiecze
186.		XIII	103	średniowiecze
187.		XIV	104	epoka kamienia, kultura ceramiki, grzebykowo- dołkowej, okres wpływów rzymskich, średniow.
188.		XV	105	okres nowożytny neolit (epoka brązu)
189.		XVI	106	epoka kamienia, średniowiecze
190.		XVII	107	epoka kamienia
191.		XVIII	108	mezolit i neolit
192.		XIX	109	wczesne średniowiecze
193.		XX	110	epoka kamienia
194.		XXI	111	średniowiecze
195.		XXII	112	epoka kamienia, wczesne średniowiecze,
196.		XXIII	113	okres nowożytny średniowiecze
197.		XXIV	114	średniowiecze
198.		XXV	115	wczesne śred. (rejestr zab. Nr 133A)
199.		I	2	epoka kamienia, kultura ceramiki grzebykowo –
200.		III	115	dołkowej, wczesne średniowiecze mezolit i neolit
201.		IV	117	neolit (epoka brązu), kultura łużycka, okres wpływów
202.		V	118	rzymskich, wczesne średniowiecze, średniowiecze, okres nowożytny kultura trzciniecka, średniowiecze
203.		VI	119	neolit (epoka brązu) wczesne średniowiecze
204.		VII	120	mezolit i neolit
205.		VIII	121	epoka kamienna
206.		IX	122	okres starożytny, mezolit, neolit, średniowiecze
207.		X	123	średniowiecze
208.		XI	124	epoka kamienia, średniowiecze
209.		XII	125	kultura ceramiki sznurowej
210.		XIII	126	mezolit i neolit
211.		XIV	127	

Zgodnie z zaleceniem Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków nie mogą być rozkopywane, zaś inwestycje planowane na pozostałych stanowiskach archeologicznych i w ich bezpośredniej okolicy winny być uzgodnione z Konserwatorem Zabytków Archeologicznych w Białymstoku.

3. Sfera społeczna

3.1. Potencjał ludnościowy i jego rozmieszczenie.

3.1.1. Ludność i obszar gminy.

Według danych statystycznych z 1998 r. w gminie zamieszkiwało 11.833 osób w tym 5880 mężczyzn i 5953 kobiety. Na 100 mężczyzn przypadało 101 kobiet.

Pod względem liczby ludności gmina Juchnowiec Kościelny jest największą gminą wiejską woj. podlaskim.

Gmina zajmuje obszar o pow. 172 km co stanowi 0,8 % obszaru województwa podlaskiego oraz 5,8 % powiatu białostockiego.

Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosi w gminie 68 osób i jest większa od przeciętnej wojewódzkiej wynoszącej 61 osób oraz przeciętnej powiatu białostockiego – 47 osób.

3.1.2. Zmiany rozmieszczenia ludności

Na przestrzeni lat 1946 – 1998 ludność gminy kształtowała się następująco

Tabela nr 15

Lata	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Kobiety na 100 mężczyzn
------	--------	-----------	---------	----------------------------

1	2	3	4	5
1946	7.730	3.688	4.042	109
1950	7.114	3.338	3.776	113
1960	7.063	3.373	3.690	109
1970	9.800	4.877	4.929	101
1978	10.213	5.046	5.167	102
1985	10.516	5.218	5.235	99
1988	10.759	5.366	5.393	101
1989	10.940	5.497	5.443	99
1990	11.193	5.572	5.621	101
1991	11.199	5.570	5.629	101
1992	10.969	5.448	5.521	101
1993	11.030	5.458	5.572	102
1994	11.313	5.601	5.712	102
1995	11.379	5.612	5.767	102
1996	11.537	5.715	5.822	102
1997	11.694	5.792	5.902	102
1998	11.833	5.880	5.953	101
1999	11.981	5.955	6.026	101

Liczba ludności gminy od okresu powojennego wzrosła o 4.251 osoby tj. 55,0 %. Największa dynamika wzrostu wystąpiła w latach 1946 – 1970, kiedy to liczba ludności zwiększyła się o 2.070 osób oraz w latach 1978 – 1988 kiedy ludność wzrosła o 959 osób.

Od 1989 r. przyrost ludności był zmienny, a w 1992 r. miał miejsce spadek ludności o 230 osób.

Największy wzrost liczby ludności wystąpił we wsiach: Kleosin – 3.417 osób, Ignatki Osiedle – 359 i Księżyno – 201 tj. w miejscowościach podmiejskich oraz w Juchnowcu Dolnym i Juchnowcu Górnym.

Mimo ogólnego wzrostu liczby ludności gminy aż w 28 wsiach zanotowano jej spadek. Najwięcej ludności ubyło we wsiach Wojszki – 270 osób, Rostołty – 187 osób, Juchnowiec Kościelny – 162 osoby, Klewinowo – 149 osób, Tryczówka – 129 osób, Baranki - 129 osób, Złotniki – 119 osób, Hołówki Duże – 113 osób.

W strukturze płci występowała generalnie przewaga kobiet, w okresie powojennym do 1960 r., wskaźnik ilości kobiet na 100 mężczyzn wynosił 109. Od 1970 r. wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 101 – 102 kobiet na 100 mężczyzn.

Rozwój ludności w poszczególnych wsiach w latach 1970 – 1998 ilustruje poniższa tabela:

Tabela nr 16

Lp.	Nazwa sołectwa	1970	1978	1988	1999	Zmiany 1970 - 1998
1	2	3	4	5	6	7
1.	Baranki	269	238	192	140	- 129
2.	Biele	231	216	180	142	- 89
3.	Bogdanki	142	110	104	87	- 55
4.	Bronczany	272	245	232	242	- 30
5.	Czerewki	178	143	119	163	- 15
6.	Kożany	73	56	43	29	- 44
7.	Dorożki	253	251	212	157	- 96
8.	Hermanówka	238	184	146	140	- 98
9.	Hołówki Duże	314	302	210	201	- 113
10.	Hołówki Małe	172	124	105	98	- 74
11.	Horodniany	202	202	}193	}219	}+ 17
12.	Hryniewiczze	242	265	253	291	+ 49
13.	Ignatki	201	202	209	203	+ 2
14.	Ignatki Osiedle	-	-	-	359	+ 359
15.	Janowicze	208	186	158	124	- 84
16.	Janowicze – Kolonia	85	76	63	54	- 31
17.	Juchnowiec Dolny	}522	}532	}630	275	+ 112
18.	Juchnowiec Dolny kol.				40	
19.	Juchnowiec Górny				319	
20.	Juchnowiec Kość.	273	263	241	111	- 162
21.	Kleosin	801	1540	2853	4218	+ 3417
22.	Klewinowo	430	378	306	281	- 149
23.	Kol. Koplany	124	177	178	155	+ 31
24.	Koplany	259	263	256	222	- 37

25.	Księżyno	403	448	1016	604	+ 201
26.	Księżyno Kolonia	305	389		122	- 183
27.	Lewickie	279	302	290	287	+ 8
28.	Lewickie Kolonia	108	93	108	125	+ 17
29.	Lewickie Stacja	-	-	-	128	+ 128
30.	Niewodnica Nargilewska	59	51	50	62	+ 3
31.	Niewodnica Nargil. Kol.	112	126	105	108	- 4
32.	Ogrodniczki	60	65	62	77	+ 17
33.	Olmonty	452	425	341	394	- 58
34.	Pańki	94	74	45	40	- 54
35.	Rostoły	320	252	196	133	- 187
36.	Rumiejki	164	153	133	141	- 23
37.	Simuny	167	163	126	119	- 48
38.	Solniczki	125	139	152	152	+ 27
39.	Stanisławowo	108	101	131	159	+ 51
40.	Szerenosy	203	204	187	155	- 48
41.	Śródlesie	-	-	-	31	+ 31
42.	Tryczówka	254	225	187	125	-129
43.	Wojszki	525	441	339	255	-270
44.	Wólka	158	157	127	116	-42
45.	Zajączki	122	101	81	67	-55
46.	Zaleskie	47	53	47	37	-10
47.	Złotniki	246	206	153	127	-119

3.1.3. Zmiany w stanie i strukturze ludności.

Struktura wieku ludności gminy w 1999 r. kształtowała się następująco:

Tabela nr 17

Wyszczególnienie	ogółem		Mężczyźni	Kobiety
	osób	%		
1	2	3	4	5
Ludność ogółem	11.981	100,0	5.955	6.026
Wiek przedprodukcyjny 0 – 17	3.330	27,8	1.771	1.559
0 – 2	391	3,3	208	183
3 – 6	707	5,9	378	329
7 – 14	1.609	13,4	866	743
15 – 17	623	5,2	319	304
Wiek produkcyjny 18 – 64 M. / 59 K	6.718	56,1	3.515	3.203
18 – 64 M.	3.515	29,4	3.515	X
18 – 59 K	3.203	26,7	X	3.203
Wiek poprodukcyjny 65 M. / 60 K i więcej	1.933	16,1	669	1.264
65 i więcej M.	669	5,6	669	X
60 i więcej K	1.264	10,5	X	1.264

Struktura wieku ludności na przestrzeni lat 1988 – 1997 przedstawiała się następująco:

Tabela nr 18

Wiek	1988	1990	1994	1995	1996	1997	1998	1999
1	2	3	4	5	6	7	8	9
przedprodukcyjny	3.055 28,4	3.182 28,4	3.340 29,5	3.313 29,1	3.353 29,0	3.363 28,8	3.351 28,3	3.330 27,8
produkcyjny	5.778 53,7	6.236 55,7	6.142 54,3	6.142 54,6	6.316 54,7	6.449 55,1	6.574 55,6	6.718 56,1
poprodukcyjny	1.926 17,9	1.775 15,9	1.831 16,2	1.851 16,3	1.882 16,3	1.1882 16,1	1.908 16,1	1.933 16,1
Razem	10.759	11.193	11.313	11.379	11.537	11.694	11.833	11.981

W strukturze wieku udział ludności w grupie przedprodukcyjnej jest znacznie wyższy od udziału ludności w grupie poprodukcyjnej.

Wskaźnik udziału grupy przedprodukcyjnej wynosi 27,8 % i jest wyższy od wskaźnika wojewódzkiego – 26,5 % oraz wskaźnika powiatowego - 26,1 %.

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym wynosi 16,1 % i jest wyższy od wskaźnika wojewódzkiego – 15,7 % a niższy od wskaźnika powiatowego -16,9 %.

Wskaźnik udziału ludności w wieku produkcyjnym wynosi – 56,1 % i jest niższy od średniego wojewódzkiego – 57,8 % oraz powiatowego – 57,0 %.

W latach 1988 – 1999 występowały następujące tendencje w strukturze wieku ludności:

- w grupie wieku przedprodukcyjnego wzrost wskaźnika do 1994 r., a od 1995 r. jego sukcesywny spadek,
- w grupie wieku produkcyjnego wzrost wskaźnika do 1990 r., spadek w 1994 r. a od 1995 r. jego stopniowy wzrost,
- w grupie wieku poprodukcyjnego spadek wskaźnika do 1990 r., w latach 1994 - 1995 jego wzrost, a w 1997 r. spadek i utrzymanie się na jednakowym poziomie, niższym od poziomu z 1988 r.

3.1.4. Ruch naturalny ludności.

W latach 1988 – 1997 ruch naturalny ludności przedstawiał się następująco:

Tabela nr 19

Wyszczególnienie	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Małżeństwa	50	62	71	60	58	72	55	60	42	51
Urodzenia żywe	175	197	178	185	191	173	169	151	172	125
Zgony	100	117	111	146	143	153	145	130	142	140
- w tym niemowląt	1	2	-	1	3	2	4	1	4	-
Przyrost naturalny	75	80	67	39	48	20	24	21	30	- 15

W okresie lat 1988 – 1996 utrzymywał się dodatni przyrost naturalny, mino wzrostu liczby zgonów. W 1997. przyrost naturalny był ujemny ze względu na poważny spadek urodzeń.

3.1.5. Migracje ludności.

W latach 1988 – 1997 wielkość migracji wynosiła:

Tabela nr 20

Wyszczególnienie	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Napływ	430	460	509	301	334	340	476	263	320	321
z miast	222	248		186	230	231	342	185	227	219
ze wsi	208	212		115	104	108	134	78	86	100
z zagranicy	-	-		-	-	1	-	-	7	2
Odpływ	332	323	340	334	323	299	222	187	200	188
do miast	278	256		257	238	243	142	139	137	134
na wieś	54	67		77	85	56	79	48	63	49
za granicę	-	-		-	-	-	1	-	-	5
Saldo migracji	98	137	169	-33	11	41	254	76	120	133

Na obszarze gminy występuje dodatnie saldo migracji z różnym natężeniem w poszczególnych latach. Wyjątek stanowi 1991 r. kiedy wystąpiło ujemne saldo migracji.

3.1.6. Zatrudnienie.

Zatrudnienie ludności gminy na przestrzeni 10 lat przedstawiało się następująco:

Tabela nr 21

wyszczególnienie	1988	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Ogółem	1.642	1.640	1.532	1.287	1.316	1.150	1.247	1.410
Mężczyźni	1.000	1.637	946	790	743	645	740	849
Kobiety	642	603	586	497	573	505	507	561

Liczba zatrudnionych w gospodarce narodowej w 1997 r. w porównaniu z 1988 r. spadła o 232 osoby tj. 14,2 %. W poszczególnych latach zatrudnienie ulegało wahaniom. Liczba zatrudnionych na przemian spadała i rosła. Spadek zatrudnienia wystąpił w latach 1991 – 1993 oraz w 1995 r.

W strukturze zatrudnienia dominuje działalność produkcyjna. W 1997 r. w dziale tym pracowało 41,4 % ogółu zatrudnionych. Znaczny udział zatrudnionych mają działy: edukacja – 14,1 %, handel i naprawy – 11,1 %, budownictwo – 8,4 % oraz ochrona zdrowia i opieka społeczna - 7,8 %.

Według danych z 1996 r. ponad połowa osób pracowała w sektorze prywatnym – 54,8 %, sektor prywatny występował wyłącznie w działach: budownictwo, handel i naprawy, hotele i restauracje, pośrednictwo finansowe oraz przeważał w działach: rolnictwo i leśnictwo, działalność produkcyjna, transport, składowanie i łączność, obsługa nieruchomości.

Do sektora publicznego należały w całości działy: edukacja, administracja publiczna, ochrona zdrowia i opieka społeczna.

Analiza zatrudnienia w latach 1994 – 1997 wykazuje wzrost zatrudnienia w działach: działalność produkcyjna – 65,6 %, handel i naprawy – 29,7 %, hotele i restauracje – 100 %, transport, składowanie i łączność – 115 %, pośrednictwo finansowe – 35,7 %, obsługa nieruchomości - 19,3 % oraz edukacja – 8,1 %.

W okresie tym spadek zatrudnienia miał miejsce w działach: budownictwo – 54,3 %, administracja publiczna – 69,9 %, rolnictwo i leśnictwo – 16,7 %, ochrona zdrowia i opieka społeczna – 26,7 %.

Tabela nr 21

Wyszczególnienie		1994		1996		1997	
a- ogółem		Osób	%	Osób	%	Osób	%
b- sektor publiczny							
c- sektor prywatny							
1		2	3	4	5	6	7
Ogółem	a	1,316	100,0	1,247	100,0	1,410	100,0
	b			564			
	c			683			
Rolnictwo, łowiectwo	a	72	5,5	63	5,1	60	4,3
I leśnictwo	b			1			
	c			62			
Działalność produkcyjna	a	352	26,7	450	36,1	583	41,4
	b			192			
	c			258			
Zaopatrywanie w energię	a	4	0,3	3	0,2	3	0,2
Elektryczną, gaz i wodę	b			3			
	c						
Budownictwo	a	258	19,6	114	9,1	118	8,4
	b			-			
	c			114			
Handel i naprawy	a	121	9,2	152	12,2	157	11,1
	b			-			
	c			152			
Hotele i restauracje	a	14	1,1	20	1,6	28	2,0
	b			-			
	c			20			
Transport składowanie	a	13	1,0	28	2,2	28	2,0
i łączność	b			12			
	c			16			
Pośrednictwo finansowe	a	14	1,1	13	1,0	19	1,3
	b			-			
	c			13			
Obsługa nieruchomości	a	31	2,3	47	3,8	37	2,6
	b			4			
	c			43			

Administracja publiczna	a	93	7,0	42	3,4	65	4,6
	b			42			
Edukacja	a	184	14,0	194	15,6	199	14,1
	b			194			
Ochrona zdrowia	a	150	11,4	113	9,1	110	7,8
I opieka socjalna	b			113			
Pozostała działalność	a	10	0,8	8	0,6	3	0,2
usługowa komunalna,	b			3			
socjalna i indywidualna	c			5			

3.1.7. Bezrobocie

W latach 1993 – 1997 liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie wynosiła:

Tabela nr 22

Bezrobotni	1993	1994	1995	1996	1997
1	2	3	4	5	6
Ogółem	668	815	742	624	378
mężczyźni	349	415	349	268	183
kobiety	319	400	393	356	240
absolvenci	54	58	42	23	18
zwolnieni z przyczyn dot. zakładu pracy	178	157	88	63	33
bez prawa do zasiłku	260	367	334	337	
z prawem do zasiłku					111
w wieku 18 – 44 lat	599	732	651	523	317
pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy	244	287	295	267	143

W 1997 r. liczba bezrobotnych wynosiła 378 i w porównaniu 1993 r. spadła o 43,4%. W strukturze płci przeważały kobiety – 63,5 %.

Wśród bezrobotnych poważnie zmniejszyła się liczba zwolnionych z przyczyn zakładów pracy. W 1997 r. udział ich wynosił 8,7 %.

Największą liczbę bezrobotnych stanowią osoby w wieku 18 – 44 lat – 83,9 %. Absolvenci stanowią 4,8 %, a ich liczba sukcesywnie zmniejsza się.

Udział bezrobotnych w grupie ludności w wieku produkcyjnym w 1997 r. wynosił 5,7 %.

3.1.8. Źródła utrzymania ludności rolniczej.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 1996 r. ludność w wieku 15 lat i więcej praktycznie zamieszkała w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego (działki rolnej) wg źródeł utrzymania wynosiła:

Tabela nr 23

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
1	2	3	4
Ogółem	4.256	2.129	2.136
Utrzymujący się z jednego źródła	2.014	998	1.016
w tym z pracy w swoim gospodarstwie rolnym	844	514	370
Utrzymujący się z dwóch źródeł	2.251	1.131	1.120
Z liczby ogółem utrzymujący się głównie lub wyłącznie			
- z pracy w swoim gospodarstwie rolnym	1,033	603	430
- z pracy poza swoim gospodarstwem rolnym	1.138	607	531
w tym na własny rachunek	101	71	30
- z niezarobkowych źródeł utrzymania	1,617	701	916
w tym z emerytury	1.000	411	589
Utrzymywani	425	190	235

W 1996 r. ludność powyżej 15 lat zamieszkała w gospodarstwach rolnych (działkach rolnych) stanowiła 37,0 % ogólnej liczby ludności. W liczbie tej 52,8 % utrzymywało się z dwóch źródeł a 47,2 % z jednego źródła utrzymania.

Z pracy w swoim gospodarstwie utrzymywało się głównie lub wyłącznie 24,2 % osób, a z pracy poza swoim gospodarstwem rolnym utrzymywało się 26,7 % osób.

3.1.9. Przewidywane zmiany w dynamice demograficznej i wynikające z tego uwarunkowania i konsekwencje dla polityki społeczno –gospodarczej gminy.

- Biorąc pod uwagę dotychczasowe tendencje rozwojowe ludności gminy, wskazujące na sukcesywny jej wzrost, przewiduje się następującą wielkość zaludnienia:

2005 r. – 12.300 osób

2010 r. - 13.000 osób

W przypadku wprowadzenia zorganizowanej zabudowy mieszkaniowej na obszarze byłego południowego zespołu przemysłowego w rejonie wsi Ignatki przewiduje się wzrost ludności do 15,0 tys. osób.

- W najbliższej przyszłości przewiduje się utrzymanie dotychczasowych tendencji zmian w strukturze wieku:
 - nieznaczny spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym 0 – 17 lat,
 - wzrost udziału ludności w wieku produkcyjnym 18 – 59K/64m.,
 - nieznaczny wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym 60K/65M i więcej.
- Wzrost liczby ludności gminy, zwłaszcza na terenach sąsiadujących z Białymstokiem wymagać będzie rozwoju infrastruktury społecznej
- Położenie gminy w aglomeracji białostockiej wpłynie na zwiększenia miejsc pracy.
- Proces wyludniania się części wsi oraz stopniowe starzenie się ludności gminy spowoduje konieczność:
 - ukierunkowania instrumentów polityki na powstawanie dużych gospodarstw rolnych,
 - dokonywania sukcesywnych zmian w użytkowaniu infrastruktury społecznej gminy,
 - zagospodarowywanie substancji budowlanej pozbawionej użytkownikom.

3.2. Warunki mieszkaniowe.

3.2.1. Zasoby i warunki mieszkaniowe gminy w latach 1970 – 1997 wynosiły:

Tabela nr 24

Wyszczególnienie	1970	1978	1988	1990	1996	1997
1	2	3	4	5	6	7
Mieszkania	2.388	2.598	2.817	2.998	3.444	3.509
Izby	6.668	8.360	10.254	11.050	12.846	13.088
Powierzchnia uż. mieszkań w m ²	117.952	145.656	182.603	196.526	229.445	234.747
Przeciętna						
Pow. uż. mieszkania w m ² na 1 osobę	12,1	14,5	17,5	18,1	20,5	20,7
Liczba izb w mieszkaniu	2,79	3,22	3,64	3,68	3,73	3,73
Liczba osób na 1 mieszkanie	4,09	3,86	3,70	3,61	3,24	3,23
Liczba osób na 1 izbę	1,46	1,20	1,02	0,98	0,87	0,86
Pow. mieszkania w m ²	49,4	56,1	64,8	65,6	66,6	66,9
Liczba mieszkań na 1000 M	244	254	262	268	298	300

W 1997 r. wielkość zasobów mieszkaniowych w gminie wynosiła 3.509 mieszkań i porównaniu 1970 r. wzrosła o 1.121 mieszkań, tj. o 46,6 %.

Warunki mieszkaniowe mierzone wskaźnikami zagęszczenia i powierzchni mieszkań na przestrzeni lat poprawiły się.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosząca 66,9 m² jest większa od średniej woj. podlaskiego - 64,4 m² i pow. Białostockiego – 66,1 m².

Przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę wynosząca 20,7 m² jest także wyższa od średniej wojewódzkiej – 20,0 m² i średniej powiatowej – 20,4 m².

Stopień nasycenia w mieszkania w gminie mierzony wskaźnikiem liczby mieszkań przypadających na 1000 ludności wynosi 300 i jest gorszy od średniego wojewódzkiego – 304,8 i od średniego powiatowego – 301,5.

Na terenie gminy zabudowa mieszkaniowa rozmieszczona jest nierównomiernie. Większość zasobów mieszkaniowych koncentruje się we wsiach położonych w strefie podmiejskiej Białegostoku: Kleosin, Księżyno, Horodniany, Ignatki, Olmonty, Stanisławowo, Solniczki i Hryniewiczze. Znajduje się tu w znacznej części mieszkalnictwo dla ludności nierolniczej w zabudowie jednorodzinnej oraz wielorodzinnej.

Budownictwo wielorodzinne powstało miejscowościach: Kleosin oraz Ignatki.

Zasoby mieszkaniowe w poszczególnych miejscowościach na obszarze gminy przedstawiają się następująco.

Tabela nr 25

Lp.	Nazwa sołectwa	Mieszkania			W tym		
		1970	1978	1988	1998	niezam.	opuszczone
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Baranki	62	65	61	58	3	8
2.	Biele	49	50	46	46	-	5
3.	Bogdanki	32	32	30	35	-	3
4.	Bronczany	58	56	68	70	-	3
5.	Czerewki	52	49	44	46	-	3
	Kożany	22	19	17	17	-	2
6.	Dorożki	73	76	68	69	1	9
7.	Hermanówka	62	61	40	39	1	3
8.	Hołówki Duże	62	66	51	58	1	7
9.	Hołówki Małe	40	33	30	30	-	-
10.	Horodniany	36	61	53	60	1	2
	Kozakowszczyzna	13	12	-	-	-	-
11.	Hryniewiczze	58	66	68	81	3	7
12.	Ignatki	52	54	60	66	1	1
13.	Ignatki Osiedle	-	-	-	86	7	2
14.	Janowicze	56	56	51	52	-	4
15.	Janowicze – Kolonia	19	17	19	19	-	1
16.	Juchnowiec Dolny				106	-	6
17.	Juchnowiec Dol. Kol.	} 130	}142	}172			
18.	Juchnowiec Górny				77	2	3
19.	Juchnowiec Kościel.	53	66	64	64	-	-
20.	Kleosin	172	328	586	1115	12	11

21.	Klewinowo	112	105	96	101	-	4
22.	Kolonia Koplany	-	-	37	34	1	3
23.	Koplany	52	62	63	60	-	6
24.	Księżyno	107	120	} 226	151	3	3
25.	Księżyno Kolonia	83	84		27	1	-
26.	Lewickie	61	65	82	88	-	4
27.	Lewickie Kolonia	29	28	34	35	1	4
28.	Lewickie Stacja	-	-	-	40	-	2
29.	Niewodnica Nargil.	16	13	17	18	1	-
30.	Niewodnica Nargilewska Kol.	25	29	27	28	-	-
31.	Ogrodniczki	16	18	15	18	-	-
32.	Olmonty	114	111	111	123	6	7
33.	Pańki	23	25	22	24	-	3
34.	Rostoły	78	71	61	70	1	11
35.	Rumunki	34	41	37	40	-	1
36.	Simuny	33	39	32	37	-	6
37.	Solniczek	36	36	36	39	1	-
38..	Stanisławowo	25	23	29	35	-	-
39.	Szerenosy	50	50	48	59	-	8
40.	Śródlisie	-	-	-	9	-	-
41.	Tryczówka	64	60	59	63	3	11
42.	Wojszki	144	139	130	146	4	11
43.	Wólka	31	34	38	43	-	-
44.	Zajęczki	30	31	28	31	-	4
45.	Zaleskie	12	14	11	12	1	-
46.	Żłotniki	59	53	50	57	1	12

3.2.2. Ruch budowlany

Ruch budowlany na obszarze gminy w latach 1989 – 1997 przedstawiał się następująco:

Tabela nr 26

Lata	Przekazane do użytku					
	Mieszkania		Izby		Pow. użytkowa w m ²	
	ogółem	w tym w bud indywid.	ogółem	w tym w bud indywid.	Ogółem	w tym w bud indywid.
1	2	3	4	5	6	7
1989	122	48	554	259	9.538	5.056
1990	76	-	333	-	6.031	-
1991	67	17	285	95	4.640	1.996
1992	57	17	284	114	5.384	2.857
1993	56	21	243	114	4.320	2.329
1994	132	17	489	84	7.872	2.029
1995	48	19	194	13	4.653	3.545
1996	100	29	375	169	7.787	4.820
1997	66	21	245	115	5.367	3.486
razem	724	-	3.002	-	55.592	-

Gmina Juchnowiec Kościelny charakteryzuje się dużym ruchem budowlanym, szczególnie w miejscowościach położonych w strefie podmiejskiej Białegostoku.

W latach 1989-1997 przekazano do użytku 724 mieszkań. Ruch budowlany w poszczególnych latach miał zmienne tendencje.

Większość oddanych do użytku mieszkań stanowiło budownictwo wielorodzinne zrealizowane przez Spółdzielnię Mieszkaniową w Kleosinie oraz dawny PGR Ignatki.

3.2.3. Struktura własnościowa zasobów mieszkaniowych

Według danych statystycznych z 1997 r. struktura własnościowa zasobów mieszkaniowych przedstawiała się następująco:

Tabela nr 27

Wyszczególnienie	W tym we władaniu			
		Komunalne stanowiące	Spółdz.	Spółdz.

	Ogółem	Indywid.	razem	wł. gminy	wł. osób fizycz	Mieszk. w Kleosinie	Mieszk. w Ignatkach
1	2	3	4	5	6	7	8
Mieszkania	3.509	2.514	50	50	-	842	103
Powierzchnia użytkowa Mieszkań w m ²	234.747	185.878	1.796	1.796	-	42.752	4.321
Przeciętna pow. uż. 1 mieszk. w m ² liczba izb w 1 mieszk.	20,7 3,73	73,9	35,9	35,9	-	53,1 3,61	41,9

W strukturze zasobów mieszkaniowych największy udział mają mieszkania indywidualne – 71,6 %. Znaczący udział mają mieszkania spółdzielczości mieszkaniowej. W gminie funkcjonują następujące spółdzielnie mieszkaniowe:

- Spółdzielnia Mieszkaniowa w Kleosinie – 803 mieszkania
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Wrzos” w Kleosinie - 39mieszkań
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Krokus” w Ignatkach – 103 mieszkania
- Spółdzielnia Mieszkaniowa w Juchnowcu Górnym - 24 mieszkania,

Na terenie gminy znajdują się także zasoby mieszkaniowe komunalne, których udział wynosi 1,4 %.

3.2.4. Prognoza potrzeb mieszkaniowych.

- 1) Warunki mieszkaniowe w gminie Juchnowiec Kościelny odbiegają od standardu europejskiego, gdzie wskaźnik nasycenia w mieszkania wynosi 400 mieszkań na 1000 ludności. Biorąc pod uwagę prognozę demograficzną do 2010 r. oraz obecne zasoby mieszkaniowe, dążenie do osiągnięcia wskaźnika europejskiego wymagałoby realizacji ok. 1.700 mieszkań tj. ok. połowy obecnych zasobów mieszkaniowych.
- 2) W stosunku do istniejących mieszkań zajdzie konieczność modernizacji zabudowy o niskim standardzie, wyposażenie w urządzenia i instalacje techniczne oraz wymianę budynków w złym stanie technicznym.
- 3) Rozwój turystyki i wypoczynku może spowodować realizację obiektów pensjonatowych, a także przystosowanie zagród rolniczych do rozwoju agroturystyki.

3.3. Urządzenia obsługi ludności

3.3.1. Szkolnictwo

- a) Szkoły podstawowe
W gminie funkcjonują 4 szkoły podstawowe. W roku szkolnym 1998 /1999 w szkołach tych uczyło się 1.551 dzieci.

Liczba uczniów w poszczególnych szkołach wynosiła:

Tabela nr 28

Lp.	Miejscowość	Uczniowie	Pomieszczenia do nauczania		Nauczyciele	Oddziały	Liczba uczniów na	
			razem	w tym izby lekc.			pom. do naucz.	oddział
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Juchnowiec Górny	480	26	9	30	17	18	28
2.	Kleosin	618	25	13	31	21	25	29
3.	Księżyno	218	13	8	16	9	17	24
4.	Bogdanki	87	10	8	9	5	9	17
razem		1.403	74	38	86	52	19	27

Warunki nauczania w szkołach mierzone wskaźnikiem liczby uczniów na pomieszczenie do nauczania oraz oddział są zróżnicowane. Największe zagęszczenie mają szkoły w Kleosinie i

Juchnowcu Dolnym, do których uczęszcza większa liczba dzieci. W przyszłości przewiduje się rozbudowę szkół w Juchnowcu Dolnym i Kleosinie w związku z lokalizacją szkół gimnazjalnych.

- b) Szkoły gimnazjalne
Na terenie gminy zostały powołane 2 szkoły gimnazjalne przy szkołach podstawowych w Juchnowcu Górnym i Kleosinie.
- c) Szkolnictwo wyższe
Na terenie wsi Kleosin znajduje się część bazy naukowo – dydaktycznej i doświadczalnej Politechniki Białostockiej, którą stanowią:
- Wydział Budownictwa i Inżynierii Środowiska
Instytut Inżynierii Budowlanej
Zakład Geotechniki i Budowli Inżynierskich
Instytut Produkcji Ekologicznej w Rolnictwie
 - Wydział Mechaniczny
Katedra Maszyn Rolniczych i Pojazdów
Katedra Organizacji i Zarządzania
 - Zakład Produkcji Doświadczalnej i Usług Technicznych
 - Wyższa Szkoła Matematyki i Informatyki Użytkowej

3.3.2. Wychowanie przedszkolne

Na terenie gminy funkcjonuje 1 przedszkole oraz 4 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, według danych statystycznych z 1997 r. do placówek tych uczęszczała następująca liczba dzieci:

Tabela nr 29

Wyszczególnienie	Placówki	Oddziały	Dzieci	Miejsca	nauczyciele
1	2	3	4	5	6
Przedszkole	1	3	77	100	6
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	4	8	149	-	8
razem	5	11	228	100	14

Placówki przedszkolne znajdują się w następujących miejscowościach: Kleosin (przedszkole i oddział przedszkolny), Juchnowiec Górny, Księżyno i Bogdanki (oddziały przedszkolne). Opieką przedszkolną objętych było 30,6 % dzieci w grupie wieku przedszkolnego.

3.3.3. Ochrona i opieka społeczna

Na terenie gminy funkcjonują 4 ośrodki zdrowia w miejscowościach: Kleosin, Księżyno, Bogdanki i Juchnowiec Dolny.

W miejscowościach Czerewki znajduje się Dom Pomocy Społecznej dla przewlekle chorych, w którym w 1998 r. przebywało 87 osób.

Według danych statystycznych z 1997 r. personel służby zdrowia na terenie gminy stanowili: 7 lekarzy, 5 lekarzy dentystów, 25 pielęgniarek oraz 1 położna.

Wskaźniki lekarzy (6,0) i lekarzy dentystów (4,3) przypadających na 10,0 tys. mieszkańców są gorsze od średnich wojewódzkich wynoszących: 24,3 lekarzy i 4,8 lekarzy dentystów.

Mieszkańcy gminy korzystają ze specjalistycznej opieki zdrowotnej w placówkach znajdujących się w Białymstoku.

3.3.4. Kultura

W gminie Juchnowiec Kościelny w 1997 r. działalność w zakresie kultury prowadziły:

- Gminny Ośrodek Kultury w Juchnowcu Kościelnym
- Świetlice wiejskie 12
- Placówki biblioteczne 8
- w tym: biblioteka 1
- filia 1
- punkty biblioteczne 6

W okresie od 1990 r. nastąpiło pogorszenia się wyposażenia gminy w placówki biblioteczne, co ilustrują poniższe dane:

Tabela nr 30

Wyszczególnienie	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Placówki biblioteczne	21	14	11	8	8	8	8	8
Księgozbiór w tys. woluminów	36,9	36,3	37,7	25,6	21,6	25,0	24,9	25,1
na 1000 ludności	3.302	3.238	3.347	2.324	2.305	2.197	2.156	2.145
Czytelnicy bibliotek	1.670	824	785	864	872	878	934	1.005
Wypożyczalnia w tys. wolum.	29,2	13,7	15,2	12,5	9,5	11,4	12,1	12,8
na 1 czytelnika	17,5	16,6	19,4	14,5	10,9	13,0	13,0	12,7

Likwidacja na terenie gminy 13 placówek bibliotecznych oraz części księgozbioru wpłynęła na spadek liczby czytelników oraz wypożyczeń. Od 1993 r. ma miejsce stopniowy wzrost liczby czytelników mimo zmniejszenia się księgozbioru.

Potrzeby mieszkańców w zakresie kultury zabezpieczają także kluby kultury i świetlice wiejskie, które znajdują się w następujących miejscowościach: Baranki, Biele, Czerewki, Dorożki, Hołówki Duże, Hołówki Małe, Janowicze, Klewinowo, Olmonty, Rostoły, Rumejki i Wojszki.

Ludność gminy korzysta także z obiektów kultury znajdujących się w Białymstoku.

3.3.5. Handel i gastronomia

1) Handel

Według danych statystycznych z 1997 r. na obszarze gminy znajdowała się następująca liczba sklepów:

Tabela nr 31

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym branża			
		ogółno spożywcza	z odzieżą	meble i sprzęt oświetleniowy	pojazdy mechaniczne
1	2	3	4	5	6
liczba sklepów	87	46	2	1	1
pow. użytkowa w m ²	6.672	1.654	58	3.200	40

Sklepy znajdują się w następujących miejscowościach: Biele, Bogdanki, Czerewki, Dorożki, Hermanówka, Hołówki Duże, Hryniewiczze, Ignatki Osiedle, Janowicze, Juchnowiec Dolny, Juchnowiec Górny, Juchnowiec Kościelny, Kleosin, Klewinowo, Kopłany, Kopłany Kolonia, Księżyno, Lewickie, Olmonty, Rostoły, Stanisławowo, Śródlesie, Szerenosy, Wojszki, Złotniki.

2) Gastronomia

Urządzenia gastronomiczne znajdują się w następujących miejscowościach:

- Kleosin, pawilon gastronomiczno – handlowy,
- Ignatki, punkt gastronomiczny w bazie noclegowej „AQARIUS”

3.3.6. Sport i rekreacja

1) Sport

Na terenie gminy funkcjonują boiska sportowe przy szkołach podstawowych w miejscowościach: Juchnowiec Górny, Kleosin, Księżyno i Bogdanki oraz boiska gminne w miejscowościach Juchnowcu Dolnym i Czerewkach.

2) Rekreacja

Obszarem turystycznym w gminie jest rzeka Narew objęta statusem Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Narwi, a także lasy wchodzące w skład leśnego pasa ochronnego miasta Białegostoku.

Na terenie gminy znajduje się baza noclegowa zlokalizowana w następujących miejscowościach:

- Wojszki, zespół domków turystycznych Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Bielsku Podlaskim (dzierżawiony prywatnie) na 50 miejsc,
- Jgnatki, pokoje gościnne (hotelowe) „AQARIUS” na 118 miejsc wraz z punktem gastronomicznym,
- Kleosin, pokoje gościnne (hotelowe) „LUX” na 21 miejsc.

3) Możliwości rozwoju rekreacji

Walory środowiska przyrodniczego stwarzają warunki do rozwoju na terenie gminy różnorodnych form rekreacji głównie mieszkańcom Białegostoku:

- wypoczynku codziennego i świątecznego,
- wypoczynku pobytowego w tym agroturystyki,
- turystyki

Rozwój turystyki i wypoczynku wymagać będzie:

- rozbudowy i podniesienia standardu istniejącej bazy noclegowej,
- urządzania terenów wypoczynku codziennego i świątecznego oraz realizacji bazy wypoczynku pobytowego i turystyki z urządzeniami towarzyszącymi (infrastruktura techniczna, komunikacja, usługi) w rejonie wsi Wojszki.
- podjęcia działań na rzecz organizacji wypoczynku w zagrodach rolniczych (agroturystyki) w miejscowościach położonych w dolinie rzeki Narwi.

3.3.7. Inne usługi i urządzenia

1) Remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach:

Czerewki
Dorożki
Hermanówka
Hołówki Duże
Janowicze
Juchnowiec Dolny
Kopłany
Lewickie
Rostoły
Szerenosy
Tryczówka
Wojszki
Złotniki

2) Pocztą:

- „Pocztą Polską” PPUP Obwodowy Urząd Poczty, Urząd Pocztowy w Kleosinie
- Urząd Pocztowy w Juchnowcu Kościelnym,
- Urząd Pocztowy w Simunach,

3) Administracja i instytucje finansowe:

- Urząd Gminy w Juchnowcu Kościelnym,
- Komisariat Policji w Juchnowcu Górnym i filia w Kleosinie,
- Bank Spółdzielczy w Juchnowcu Górnym

4) Obiekty sakralne w miejscowościach:

Juchnowiec Kościelny , kościół par. p.w. św. Trójcy, zabytkowy,
Klewinowo, kaplica
Kopłany, kaplica p.w. Przemienienia Pańskiego,
Kożany: cerkiew prawosławna p.w. Podwyższenia Świętego Krzyża
Kapliczka ze źródłem p.w. MB Koziańskiej,
Kleosin: Księża Werbiści
Siostry Eucharystki
Solniczki, kapliczka
Szerenosy, kaplica p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa
Wojszki, kaplica prawosławna

Zajączki, kapliczka prawosławna ze źródłem
Złotniki, kapliczka prawosławna p.w. Św. Jana Złotoustego,

5) Cmentarze w miejscowościach:

Juchnowiec Kościelny
Ignatki
Kožany
Szerenosy
Biele – cmentarz zamknięty
Tryczówka
Złotniki
Księżyno

4. Sfera gospodarcza

4.1. Rolnictwo

4.1.1. Użytkowanie gruntów

a) Użytkowanie gruntów w granicach administracyjnych gminy przedstawia się następująco:

Tabela nr 32

Wyszczególnienie	1987			1998		
	ogółem	udział %	w tym/ x gosp. indyw.	ogółem	udział %	w tym gosp. indyw.
1	2	3	4	5	6	7
Powierzchnia ogólna	17.206	100,0	13.637	17.206	100,0	14.174
Użytki rolne	13.181	76,6	11.303	12.604	73,2	11.571
grunty orne	8.331	48,4	7.322	8.162	47,4	7.406
sady	30	0,2	34	61	0,3	60
łąki	2.378	13,8	1.981	2.595	15,1	2.499
pastwiska	2.442	14,2	1.966	1.786	10,4	1.606
Lasy i grunty leśne	3.094	18,0	2.152	2.919	17,0	2.188
Pozostałe grunty i nieużytki	931	5,4	182	1.683	9,8	415

Uwaga: Dane wg siedziby gospodarstwa.

W strukturze użytkowania dominują użytki rolne, zajmujące 73,2 % ogólnej powierzchni gruntów. Wśród użytków rolnych dominują grunty orne zajmujące 47,4 % ogólnej powierzchni gminy.

Lasy i grunty zajmują 17,0 % ogólnej powierzchni. Gmina charakteryzuje się znacznie mniejszą lesistością, w stosunku do średniego wskaźnika woj. podlaskiego – 29,3 % oraz wskaźnika pow. białostockiego – 38,4 %.

Podstawową formą własności gminy jest własność prywatna. Do sektora prywatnego należy 82,4 % gruntów.

W strukturze użytkowania w sektorze prywatnym znajduje się 91,8 % użytków rolnych oraz 74,9 % lasów i gruntów leśnych. Pozostałe grunty w tym tereny zainwestowane obejmują jedynie 24,7 % ogólnej powierzchni.

Na terenie gminy działa gospodarstwo uspołecznione tj. Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w miejscowości Dorożki.

W latach 1987 – 1997 zmniejszyła się powierzchnia użytków rolnych o 577 ha, w tym gruntów ornych o 169 ha, łąk i pastwisk o 449 ha. Natomiast dwukrotnie wzrosła powierzchnia sadów z 30 ha do 61 ha. W okresie tym o 175 ha zmniejszyła się powierzchnia lasów i terenów leśnych oraz wzrosła o 752 ha pow. pozostałych gruntów.

b) Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Występujące na obszarze gminy grunty rolne posiadały następujące klasy gleb:

Tabela nr 33

	Grunty orne, sady	Użytki zielone
--	-------------------	----------------

Klasy gleb	ha	%	ha	%
1	2	3	4	5
Ogółem	8.044	100,0	4.711	100,0
III			504	10,7
III a	236	3,0		
III b	869	10,8		
IV			2.108	44,7
IV a	2.207	27,4		
IV b	1.595	19,8		
V	2.060	25,6	1.750	37,1
VI	983	12,2	337	7,2
VI z	94	1,2	12	0,3

Uwaga: Stan w dniu 1.01.1990 r.

W strukturze użytkowania gruntów ornych udział gruntów klasy III a i III b wynosi jedynie 13,8 % znaczny udział mają grunty klasy IV a i IV b – 47,2 %. Grunty klasy V zajmują 25,6 %, a klasy VI i VI z – 13,4 %.

W strukturze użytków zielonych największy udział mają grunty klasy IV – 44,7 %. Znaczny udział mają też grunty klasy V – 37,1.

Gmina posiada średnie warunki gospodarowania. Wskaźnik przydatności rolniczej wynosi 58,5 %.

4.1.2. Indywidualne gospodarstwa rolne

a) Wielkość gospodarstw indywidualnych i działek rolnych według grup obszarowych użytków rolnych według danych NSP z 1988 r. oraz PSR z 1996 r. wynosiła:

Tabela nr 34

Grupy obszarowe w ha	1988		1996					
	Liczba gosp.		Liczba gosp.		Powierzchnia w ha */			
	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%	uż. rol.	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem	1.772	100,0	1.498	100,0	11.676	100,0	9.523	100,0
do 1	356	20,1	284	19,0	205	1,8	116	1,2
1 – 2	115	6,5	150	10,0	294	2,5	209	2,2
2 – 3	}254	14,3	115	7,7	380	3,3	290	3,1
3 – 5			191	12,7	967	8,3	750	7,9
5 – 7	225	12,7	194	13,0	1.471	12,6	1.159	12,2
7 – 10	302	17,0	253	16,9	2.569	22,0	2.108	22,1
10 – 15	322	18,2	199	13,3	2.935	25,2	2.441	25,6
15 – 20	}198 **	11,2	62	4,1	1.250	10,7	1.056	11,1
20 – 30			40	2,7	1.112	9,5	}1.248	13,1
30 – 50			8	0,5	334	2,9		
50 – 100			2	0,1	157	1,3	146	1,5

Uwaga: * Powierzchnia wg siedziby użytkownika

** 15 i więcej

W 1996 r. w gminie występowało 1.214 gospodarstw indywidualnych tj. gospodarstw o pow. użytków rolnych przekraczającej 1 ha oraz 202 działki rolne o powierzchni od 0,1 do 1,0 ha.

Udział działek rolnych w ogólnej powierzchni był znaczny wynosił 19,0 %. Działki te zajmowały jedynie 1,2 % powierzchni użytków rolnych.

W ogólnej liczbie gospodarstw indywidualnych najliczniejszą grupę tworzyły gospodarstwa o powierzchni 5 – 15 ha, stanowiące 43,2 % ogółu gospodarstw, skupiające 59,9 % powierzchni użytków rolnych.

Następna grupę tworzyły gospodarstwa o powierzchni 1 – 5 ha, stanowiące 30,4 % ogółu gospodarstw, skupiające 13,2 % powierzchni użytków rolnych.

Gospodarstwa większe o powierzchni 15 – 100 ha stanowiły jedynie 7,4 % i zajmowały 25,7 % powierzchni użytków rolnych.

Średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego w gminie wynosiła 9,4 ha i była niższa od średniej woj. podlaskiego – 10,7 ha oraz wyższa od średniej pow. białostockiego – 8,3 ha.

Pod względem udziału użytków rolnych średnia powierzchnia gospodarstwa wynosiła 7,7 ha. Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni wynosił w gminie 82,0 % i był niższy od średniej wojewódzkiej – 93,0 % i wyższy od średniej powiatowej – 80,2 %.

W latach 1988 – 1996 zmniejszyła się liczba działek rolnych o 72 oraz gospodarstw indywidualnych o 202.

W strukturze gospodarstw indywidualnych zmniejszyła się o 203 liczba gospodarstw w grupie obszarowej 5 – 15 ha oraz 86 w grupie obszarowej 15 – 100 ha. Natomiast o 87 wzrosła liczba gospodarstw małych, w grupie obszarowej 1 – 5 ha.

- b) Kierunki i cele produkcji indywidualnych gospodarstw rolnych według danych PSR z 1996 r. kształtowały się następująco:

Tabela nr 35	
Gospodarstwa	Liczba gospodarstw
1	2
Ogółem	1.212
w tym	
według kierunku produkcji	
roślinna	309
zwierzęca	296
mieszana	537
Według celu produkcji	
nie prowadzące produkcji	34
produkujące wyłącznie na własne potrzeby	112
produkujące głównie na własne potrzeby	379
produkujące głównie lub wyłącznie na sprzedaż	594
Uzyskujące dochody wyłącznie z produkcji rolniczej	121

Gospodarstwa rolne prowadzą głównie działalność mieszaną – 44,3 %. Pozostałe gospodarstwa niemal w równych częściach prowadzą produkcję roślinną oraz produkcję zwierzęcą.

Około połowa gospodarstw (49 %) produkuje głównie lub wyłącznie na sprzedaż. Znaczący udział mają gospodarstwa głównie na własne potrzeby – 31,3 %.

Dochody wyłącznie z produkcji rolniczej uzyskuje 10,0 % gospodarstw indywidualnych, a 2,8 % gospodarstw nie prowadzi produkcji rolnej.

- c) Typy gospodarstw rolnych
Według danych PSR z 1996 r. w gminie występowały następujące typy indywidualnych gospodarstw rolnych.

Tabela nr 36			
Typ gosp.	Wyszczególnienie	Ogółem	%
1	2	3	4
	Ogółem	1.212	100,0
I	Rolnicze	455	37,5
II	Rolniczo – pracownicze	26	2,1
III	Pracownicze i pracowniczo – rolnicze	277	22,9
IV	Emerytów i rencistów	317	26,2
V	Z pozarolniczą działalnością gospodarczą	42	3,5
VI	Utrzymujące się z niezrobkowych źródeł utrzymania innych niż emerytura i renta	10	0,8
VII	Pozostałe	85	7,0

W ogólnej liczbie gospodarstw indywidualnych największy udział miały gospodarstwa rolnicze – 37,5 a w drugiej kolejności gospodarstwa emerytów i rencistów – 26,2 %.

Znacznym odsetkiem stanowiły gospodarstwa pracownicze i pracowniczko – rolnicze – 22,9 %.

4.1.3. Uprawy rolne

a) Powierzchnia zasiewów w indywidualnych gospodarstwach rolnych wynosiła:

Tabela nr 37

wyszczególnienie	1987		1996	
	ogółem	%	ogółem	%
1	2	3	4	5
Ogółem	7.309	100,0	5.545	100,0
Zboża	4.971	68,0	4.395	79,3
w tym: pszenica	686	9,4	900	16,2
żyto	2.087	28,5	1.202	21,7
jęczmień	232	3,2	201	3,6
owies	1.166	16,0	708	12,8
pszenżyto	781	10,7	139	2,5
mieszanki zbożowe			1.243	22,4
gryka proso i inne	19	0,2	2	0,04
Kukurydza	6	0,1	8	0,1
strączkowe jadalne	3	0,04	3	0,05
na ziarno				
Ziemniaki	1.116	15,3	685	12,4
1	2	3	4	5
Przemysłowe (buraki cukrowe)	54	0,7	117	2,1
Pastewne	834	11,4	139	2,5
Pozostałe	325	4,5	198	3,6
w tym: warzywa	163	2,2	150	2,7
truskawki	77	1,1	39	0,7

W latach 1987 – 1996 powierzchnia zasiewów zmniejszyła się o 1.764 tj. 24,2 %, z tego powierzchnia upraw zbożowych o 576 tj. 11,6 %, ziemniaków o 431 tj. 38,6 %, pastewnych o 695 tj. 83,3 % oraz pozostałych upraw (głównie warzyw i truskawek) o 127 ha tj. 39,1 %.

W okresie tym wzrosła dwukrotnie uprawa buraków cukrowych.

W strukturze zasiewów nadal dominują zboża, których udział w 1996 r. wynosił 79,3 %. Znaczący udział w zasiewach mają ziemniaki, 12,4 %. Uprawy warzyw zajmują 2,7 % powierzchni ogólnej zasiewów.

W grupie upraw zbożowych największe powierzchnie zajmują mieszanki zbożowe – 22,4 %, żyto – 21,7 % oraz pszenica – 16,2 %.

Udział powierzchni upraw żyta i pszenicy w gminie jest większy od wskaźnika wojewódzkiego – 20,8 % i 21,2 % oraz powiatowego – 21,2 % i 11,4 %. Natomiast udział powierzchni upraw ziemniaków jest niższy od średniego wskaźnika wojewódzkiego – 13,5 % i średniego powiatowego – 14,1 %.

b) Zbiory i plony zbóż i ziemniaków w gospodarstwach indywidualnych wynosiły:

Tabela nr 38

Wyszczególnienie	Zbiory w dt	Plony z 1 ha w dt	
		Gmina Juchnowiec Kościelny	
	1996	1996	1997
1	2	3	4

Zboża ogółem	103.800	23,5	23,5
w tym: żyto	26.444	22,0	21,0
pszenica	24.286.	27,0	27,6
jęczmień	4.647	23,1	23,0
owies	14.868	21,0	21,0
pszenżyto	3.723	26,7	26,0
mieszanki zbożowe	29.832	24,0	24,0
Gryka	14	7,0	7,0
ziemniaki	128.095	187	170

Uwaga: dt – ilość jednostek wagowych danego ziemiopłodu.

4.1.4. Hodowla

a) Pogłowie zwierząt w gospodarstwach indywidualnych wynosiło:

Tabela nr 39

Wyszczególnienie	1987		1996			
	Ogółem sztuk	Na 100 ha uż. rol.	Gmina		Woj.	Pow.
			Ogółem sztuk	Na 100 ha uż. rol.	Na 100 ha uż. rol.	
1	2	3	4	5	6	7
Bydło w tym:	6.978	60,5	5.054	52,2	54	42
ciełęta	1.370		1.014	-	-	-
jałówki, byczki i buhaje	2.332		1.736	-	-	-
krowy	3.276	28,4	2.304	23,8	-	-
Trzoda chlewna w tym:	7.982	69,2	4.718	48,7	77	52
Lochy	747	6,5	411	4,2	-	-
Owce	2.041	17,7	357	3,7	-	-
Konie	947	8,2	473	-	-	-
Kozy	-		154	-	-	-
Króliki	-		387	-	-	-
Drób w tym:	30.902		38.430	-	-	-
kury	30.902		37.745	-	-	-
gęsi	-		191	-	-	-
kaczki	-		426	-	-	-
indyki	-		68	-	-	-

Stan pogłowia zwierząt gospodarskich w latach 1987 – 1996 wskazuje na znaczny spadek hodowli bydła, trzody chlewnej, owiec i koni. W okresie tym wzrosła hodowla drobiu.

Dominującymi kierunkami produkcji w 1996 r. była hodowla bydła, trzody chlewnej oraz drobiu. Wskaźnik obsady bydła w gminie był niższy od wskaźnika wojewódzkiego - 54, a wyższy od wskaźnika powiatowego – 42. W obsadzie trzody chlewnej wskaźnik ten był niższy zarówno od wskaźnika wojewódzkiego – 77, jak i powiatowego – 52.

b) Liczba gospodarstw rolnych indywidualnych prowadzących produkcję zwierzęcą według danych PSR z 1996 r. wynosiła:

Gospodarstwa rolne ogółem	1.212
Posiadające zwierzęta	1.024
w tym:	
- bydło	806
w tym krowy	772
- trzodę chlewną	717
- konie	357
- owce	47
Nie posiadające podstawowych gatunków zwierząt gospodarskich	309
Nie posiadające zwierząt gospodarskich	188

Na terenie gminy hodowlą zwierząt zajmuje się 84,5 % gospodarstw indywidualnych. Ponad połowa gospodarstw zajmuje się hodowlą bydła (głównie krów) oraz hodowlą trzody chlewnej.

4.1.5. Przewidywane kierunki produkcji rolnej.

Na obszarze gminy Juchnowiec Kościelny przewiduje się dalszy rozwój dotychczasowych kierunków produkcji tj. uprawę zbóż, ziemniaków i warzyw oraz hodowlę bydła, trzody chlewnej oraz drobiu.

4.2. Zakłady produkcji rolniczej, ogrodniczo – warzywniczej oraz hodowlanej.

Na obszarze gminy działają następujące jednostki:

- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Dorożkach,
- Gospodarstwo rolne „Agro – Firma” w Solniczkach,

4.3. Urządzenia obsługi rolnictwa

Obsługę rolnictwa w gminie zabezpiecza:

- 1) Zakłady Mleczarskie „Mitex” w Białymstoku, zlewnie mleka w miejscowościach:
Czerewki
Dorożki
Hołówki Stare
Hryniewicze
Juchnowiec Dolny
Juchnowiec Kościelny
Lewickie
Klewinowo
Olmonty
Rostoły
Wojszki
- 2) Spółdzielnia Kółek Rolniczych w Juchnowcu Dolnym
- 3) Spółdzielnia Usług Rolniczych w Juchnowcu Dolnym
- 4) Baza Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Dorożkach
- 5) Siedziba Spółdzielni Producentów Mleka „Turośnianka” w Juchnowcu Kościelnym, zrzeszająca rolników indywidualnych z różnych miejscowości z terenu gminy.
- 6) Lecznica zwierząt w Juchnowcu Górnym i Juchnowcu Dolnym.

4.4. Podmioty gospodarki narodowej

Według danych statystycznych z 1998 r. w gminie zarejestrowane były 774 jednostki gospodarcze. W poszczególnych sektorach liczba jednostek wynosiła:

- sektor publiczny - 11
- sektor prywatny - 763
- w tym zakłady osób fizycznych - 645

W działalności gospodarczej dominują zakłady należące do osób fizycznych, stanowiące 83,3 % ogólnej liczby jednostek.

Zarejestrowane jednostki gospodarcze prowadziły działalność w następujących działach:

Tabela nr 40

Sekcje EKD	Ogółem	W tym			
		Przed. państw. i komun.	Spółki prawa handl.	Spółki cywilne	Osoby fizycz.
1	2	3	4	5	6

Ogółem	774	2	18	73	645
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	19	-	1	-	14
Działalność produkcyjna	127	2	6	24	95
Budownictwo	103	-	3	6	94
Handel i naprawy	295	-	7	34	253
Hotele i restauracje	10	-	1	2	7
Transport, składowanie i łączność	97	-	-	-	97
Pośrednictwo finansowe	21	-	-	-	20
Obsługa nieruchomości i firm	57	-	-	5	48
Administracja publiczna	1	-	-	-	-
Edukacja	7	-	-	-	2
Ochrona zdrowia i opieka socjalna	12	-	-	1	8
Pozostała działalność usługowa komunalna i indywidualna	24	-	-	1	7

W strukturze jednostek gospodarczych największy udział mają jednostki prowadzące następującą działalność: handel i naprawy - 38,1 %, produkcyjną - 16,4 %, budownictwo - 13,3 % oraz transport, składowanie i łączność - 12,5 %.

Mniejszy odsetek jednostek prowadzi działalność w zakresie: obsługi nieruchomości - 7,4 %, pośrednictwa finansowego - 2,7 %, rolnictwa i leśnictwa - 2,5 %, ochrony zdrowia i opieki społecznej - 1,6 % oraz hotele i restauracje - 1,3 %.

4.5. Działalność produkcyjna, budownictwo, transport i składowanie.

Na obszarze gminy działają zakłady zajmujące się produkcją artykułów spożywczych i napojów, działalnością wydawniczą - poligrafią, produkcją wyrobów ceramicznych i materiałów budowlanych, prowadzące działalność budowlaną, transport i składowanie.

Największa liczba zakładów koncentruje się w strefie podmiejskiej Białegostoku, miejscowościach: Ignatki, Ignatki Osiedle, Ignatki kolonia, Kopłany, Bronczany, Hryniewiczze, Olmonty.

W miejscowościach tych znajdują się następujące większe zakłady:

- Ignatki
- Białostockie Zakłady Owocowo - Warzywne „Agros”
- Rejonowa Spółdzielnia Ogrodniczo - Pszczelarska „Witamina” - baza magazynowo - składowa
- „Lavo” Zakłady Cukiernicze
- Drukarnia Oddz. Agencja Wydawniczo - Handlowa „Edytor”
- „Warex” Przedsiębiorstwo Wielobranżowe.
- Ignatki Osiedle
- Wytwórnia Wód Gazowanych „Róża”
- Zakład Krawiecki „Dak” PPUH
- Ignatki kolonia - Zakład Chemii Gospodarczej PPUH
- Kopłany - Przedsiębiorstwo Ceramiki Budowlanej Zakład Ceramiczny
- Bronczany - Zakład Ceramiki Budowlanej Kopalina Gliny
- Hryniewiczze
- Zakład ceramiczny „Kafel - Kar”
- „ABW Superbruk” Zakład produkcyjny
- Miejskie Przedsiębiorstwo Robót Drogowych
- „Evis” Hurtownia Lodów i Mrożonek
- Olmonty
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Zakład Przetwórstwa Owocowo - Warzywnego
- „Amara” PPH
- Solniczki - Hurtownia Art. Motoryzacyjnych
- Stanisławowo
- Usługi transportowe, wykonywanie instalacji wodno - kanalizacyjnych i gazowych
- Stolarstwo

Gmina posiada warunki do rozwoju przemysłu opartego o miejscowe surowce rolnicze, ogrodnicze i warzywnicze oraz surowce mineralne.

Znajdują się tu znaczne rezerwy terenowe pod rozwój przemysłu i składów, które zlokalizowane były w regionie wsi Ignatki, Kopłany pod nazwą Południowy Zespół Przemysłowy Białegostoku.

5. Struktura funkcjonalno – przestrzenna obszaru gminy - stan tendencje i możliwości zmian.

5.1. Struktura przestrzenna obszaru gminy.

W strukturze przestrzennej gminy Juchnowiec Kościelny wyodrębnia się następujące strefy funkcjonalne:

- a/ podmiejską miasta Białegostoku,
- b/ rolno-osadniczą i leśną – w środkowej części gminy,
- c/ doliny rz. Narwi w granicach obszaru chronionego krajobrazu.

5.1.1. Strefa podmiejska miasta Białegostoku obejmująca

w szczególności obszary wsi: Kleosin, Horodniany, Księżyno, Ignatki, Kopłany, Brończany, Hryniewicze, Olmonty, Izabelin i Stanisławowo, posiada następujące funkcje:

- a) osadniczą – na bazie potencjału społeczno – gospodarczego, (mieszkaniowego, usługowego lokalnego i ponadlokalnego, produkcyjnego oraz infrastruktury technicznej) w/w wsi. Funkcję tę od szeregu lat cechuje znaczna dynamika rozwoju, nasilona w ostatnim dziesięcioleciu. W perspektywie funkcja ta powinna intensywnie się rozwijać – w miarę jak: będą się wyczerpywały tereny budowlane w m. Białymstoku, wzrastać będzie znaczenie wartości walorów przyrodniczych środowiska zamieszkiwania, rozwijać się będą systemy infrastruktury technicznej i usprawniać powiązania komunikacyjne.
- b) rekreacyjną – na bazie potencjału przyrodniczego strefy w postaci: licznych dolinek rzecznych i wyrobisk poeksploatacyjnych surowców mineralnych i towarzyszących im enklaw leśnych (w tym sąsiadujących lasów Solnickich w m. Białymstoku) sprzyjających rekreacji zbiorowej codziennej i świątecznej oraz wypoczynkowi w ogrodach działkowych i zabudowie letniskowej. Funkcja ta od lat cechuje się sukcesywnym rozwojem zakłóconym w ostatnim dziesięcioleciu parcelacjami i wykupem najatrakcyjniejszych terenów dla celów budownictwa mieszkaniowego - co może utrudniać powszechną dostępność walorów rekreacyjnych. W przyszłości w miarę narastania urbanizacji obszarów sąsiadujących funkcja ta może nabierać znaczenia wewnętrznego tj. głównie na codzienne potrzeby tych zurbanizowanych obszarów.
W miarę urbanizacji w strefie, będzie też malało znaczenie walorów rekreacyjnych dla mieszkańców z obszaru miasta Białegostoku.
- c) rolniczą – na bazie stosunkowo wysokiej wartości rolniczej gruntów ornych w części strefy i znacznego potencjału rolniczego majątku produkcyjnego (szklarnie, sady, obiekty budowlane, obiekty przetwórstwa rolniczego) oraz tradycji produkcyjnych. Funkcję tą w ostatnich latach cechuje stagnacja a nawet regres ze względu na niską opłacalność produkcji i przeznaczenie części majątku na cele nierolnicze. W perspektywie jej rola może wzrosnąć mimo ubytków przestrzeni rolniczej na rzecz urbanizacji. Zależne to będzie od poprawy opłacalności produkcji, popytu na żywność i surowce do przetwórstwa rolniczego w m. Białymstoku oraz od przekształceń strukturalnych i zasobów siły roboczej.
- d) produkcyjną – poza zwartymi terenami zabudowy głównie na bazie zakładów oraz nieużytkowanych obiektów i terenów budowlanych w b. Południowym Zespole Przemysłowym w rejonie wsi Ignatki i rej. wsi Hryniewicze. Funkcja ta w ostatnim dziesięcioleciu przeżywa pewien regres, ze względu na dużą powierzchnię obiektów do adaptacji i związane z tym koszty, oraz na niepełne wyposażenie terenów budowlanych w infrastrukturę techniczną. W perspektywie, po wyczerpaniu rezerw terenów przemysłowych w m. Białymstoku może wystąpić zapotrzebowanie na tego typu tereny w strefie podmiejskiej. Wskazuje to na potrzebę utrzymania przeznaczenia produkcyjno – usługowego części terenów b. Południowego Zespołu Przemysłowego zwłaszcza w jego części zachodniej w sąsiedztwie niedokończonego b. zakładu mleczarskiego.
- e) Infrastruktury technicznej – w zakresie ponadlokalnego systemu elektroenergetycznego i utylizacji odpadów stałych m. Białegostoku. Funkcja ma tendencję rozwojową, ze względu na przewidywane nowe inwestycje elektroenergetyczne liniowe i punktowe określone w punkcie

7.4 i projektowane „domknięcie” technologiczne dla pełnej utylizacji odpadów stałych na składowisku w Hryniewiczach.

5.1.2. **Strefa rolno – osadnicza i leśna** – ograniczona od wschodu i zachodu granicami gminy, od północy strefą podmiejską m. Białegostoku, a od południa granicą obszaru chronionego krajobrazu doliny rzeki Narwi posiada następujące funkcje:

- a) **rolniczą** – na bazie gruntów ornych i użytków zielonych o zróżnicowanej wartości produkcyjnej oraz znacznego majątku produkcyjnego. Funkcja ma cechy stabilności ze względu na ogólną dekonjunkcję w rolnictwie i strukturę obszarową gospodarstw, niedostosowaną w większości do efektywnej intensywnej produkcji rolniczej. W perspektywie zwłaszcza bliskość miasta Białegostoku z jego potrzebami żywnościowymi i przetwórczymi oraz możliwość rozwoju rekreacji i turystyki (w tym agroturystyki) mogą stanowić przesłankę do intensyfikacji i specjalizacji produkcji stosownej do popytu.
- b) **osadniczą wiejską** – na bazie zabudowy wsi Juchnowiec Kościelny, Juchnowiec Dolny, Szerenosy, Hołówki Duże i Małe, Simuny, Baranki, Rostoły, Bogdanki, Dorożki, Tryczówka, Złotniki, Biele, Klewinowo, Janowicze, Hremanówka, Lewickie, Niewodnica Nargilewska, Solniczki i Wojszki. Funkcja ta cechuje się (z wyjątkiem zespołu wsi Juchnowiec) stagnacją ilościową zabudowy lub jej regresem oraz sukcesywną poprawą wyposażenia w infrastrukturę techniczną i stanu techniczno – funkcjonalnego zabudowy gospodarstw prężnych ekonomicznie.
W Juchnowcu Kościelnym – siedzibie gminy występuje tendencja zarówno wzrostu ilościowego zabudowy jak i systematycznej poprawy jej jakości. W perspektywie należy spodziewać się ubytku zabudowy rolniczej oraz zamiany części z niej na cele nierolnicze np. letniskowe w przeważającej części wsi z wyjątkiem gminnej i położonych bliżej m. Białegostoku, gdzie może wystąpić stabilizacja. W Juchnowcu Kościelnym zapewne utrzymają się dotychczasowe tendencje.
- c) **produkcji leśnej** – na bazie stosunkowo niewielkich ale licznych i rozproszonych lasów głównie prywatnych w północnej części strefy. Funkcja cechuje się stabilnością i ma ze względu na ograniczoną bazę charakter lokalny (produkcja i przetwórstwo pierwotne surowca drzewnego na potrzeby budowlane i opakowalnicze, zbieractwo i przetwórstwo runa leśnego). W perspektywie powyższa tendencja nie ulegnie poważniejszym zmianom.
- d) **rekreacyjną** – na bazie ograniczonych zasobów leśnych i lokalnych cieków wodnych, ograniczoną do wypoczynku gł. codziennego i świątecznego oraz fragmentarycznie pobytowego w zabudowie letniskowej. Funkcję cechuje lekka tendencja wzrostowa, która w odniesieniu do niektórych wsi może utrzymać się w perspektywie. Dotyczyć to może głównie wsi: Hermanówka, Solniczki, Niewodnica Nargilewska.

5.1.3. **Strefa doliny rzeki Narwi** – w granicach obszaru krajobrazu chronionego, ograniczona od południa, zachodu i wschodu granicami gminy i od północy strefą rolną – osadniczą i leśną określoną w pkt. 2 osiadająca następujące funkcje:

- a) **ekologiczno – krajobrazową** – na bazie walorów przyrodniczych doliny rz. Narwi zaliczonych do wielkorzestrzennych elementów systemu ekologicznego kraju. Funkcja ta ma charakter stabilny i nie ulegnie zmianie w perspektywie.
- b) **rolniczą** – na bazie gruntów rolnych ornych i użytków zielonych przeciętnej jakości z tendencją do regresu w warunkach ogólnej dekonjunkcji rolniczej. W perspektywie funkcja ta może mieć charakter stabilny pod warunkiem lepszej koniunktury i systematycznej restrukturyzacji zwłaszcza w zakresie zwiększenia powierzchni gospodarstw i rozwoju dodatkowych funkcji np. rekreacyjnych.
- c) **rekreacyjno – turystyczną** – na bazie walorów ekologicznych doliny rz. Narwi, znacznej ilości terenów o niskiej wartości rolniczej przydatnych dla rekreacji weekendowej i pobytowej zwłaszcza w rejonie wsi Wojszki i Lesznia oraz fragmentarycznie między Czerewkami i Zajączkami. Funkcja aktualnie o charakterze szczątkowym może w perspektywie nabrać większego znaczenia.

5.2. Struktura i funkcje jednostek sieci osadniczej gminy – stan, tendencje i możliwości perspektywiczne.

5.2.1. Sieć osadniczą gminy tworzą: 47 wsi, oraz kolonie i przysiółki, w których są 46 sołectwa. Jednostki osadnicze gminy z punktu widzenia ich: wielkości zaludnienia, położenia w obszarze gminy i w stosunku do ciągów komunikacyjnych, wyposażenia w urządzenia obsługi ludności i rolnictwa oraz produkcyjne i obsługi turystyki i wypoczynku tworzą następującą strukturę hierarchiczną:

- a) ośrodek gminny wieś Juchnowiec Kościelny – Juchnowiec Górny - poziom II z usługami ponadpodstawowymi i podstawowymi w szczególności z zakresu: administracji gminnej, kultury, oświaty, zdrowia, opieki socjalnej i sportu. W ośrodku gminnym występują ponadto urządzenia: ochrony przeciwpożarowej, bezpieczeństwa publicznego, telekomunikacji i łączności, obsługi bankowej, obsługi rolnictwa, lokalny drobny przemysł i rzemiosło produkcyjne, mieszkalnictwo ludności rolniczej i nierolniczej, obiekt sakralny i kościelny oraz urządzenia handlu i rzemiosła usługowego.
- b) wieś Kleosin - o wysokim stopniu urbanizacji typu miejskiego z urządzeniami: nauki i szkolnictwa wyższego (jeden z wydziałów Politechniki Białostockiej), oświaty, produkcyjno – usługowymi, ochrony zdrowia, kultury, sportu, sakralnymi (ośrodek Księża Werbistów), handlu, gastronomii, rzemiosła produkcyjnego i usługowego. W Kleosinie występują znaczne jak na jednostkę wiejską ilości zabudowy mieszkaniowej nierolniczej wiele i jednorodzinnej i dobre wyposażenie w infrastrukturę. Jednostkę tę cechują b. ograniczone możliwości rozwoju przestrzennego wynikające z b. małej ilości rezerw terenów przydatnych do celów budowlanych.
- c) wsie podmiejskie – z poszerzonym programem usługowym, mieszkaniowym nierolniczym i produkcyjnym: Księżyno, Horodniany, Ignatki, Olmonty, Hryniewiczze, Stanisławowo, Śródlesie i Ignatki Osiedle
- d) wsie z poszerzonym programem urządzeń: obsługi ludności (szkoły, placówki ochrony zdrowia i opieki socjalnej) oraz urządzeń produkcyjnych i obsługi rolnictwa: Czerewki, Bogdanki – Dorożki, Biele, Hołówki Małe, Juchnowiec Dolny, Juchnowiec Górny, Zajączki – o cechach stabilizacji zainwestowania i gospodarki.
- e) wsie z elementarnym programem obsługi ludności (sklep, świetlica, remiza OSP, boisko sportowe): Tryczówka, Baranki, Złotniki, Rostolty, Simuny, Hołówki Duże, Lewickie, Szerenosy, Wólka, Janowicze, Rumejki, Solniczki i Niewodnica Nargilewska.
- f) wsie z programem rekreacyjnym: Wojszki, Hermanówka
- g) pozostałe jednostki osadnicze z ewentualnymi usługami handlu i rzemiosła.

5.3. Prognozowane zmiany w sieci osadniczej gminy.

- 5.3.1. Czynniki wpływające na przekształcenia tj. wpływające na wzrost, stagnację lub regres poszczególnych jednostek osadniczych gminy to w szczególności:
- warunki naturalne położenia w stosunku do m. Białegostoku i gł. tras komunikacyjnych (wsie podmiejskie),
 - dotychczasowy potencjał w zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz produkcyjną i mieszkaniową,
 - warunki sprzyjające rozwojowi pozarolniczej działalności gospodarczej (lokalne surowce produkcyjne, walory rekreacyjno – turystyczne),
 - jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, majątku produkcyjnego rolnictwa i bliskość rynków zbytu surowców rolniczych,
 - poziom kwalifikacji, wykształcenia i aktywności gospodarczej społeczności lokalnych.

5.3.2. Prognozy zmian w sieci osadniczej wynikające z ww. czynników:

Potencjalne szanse rozwoju posiadają następujące jednostki osadnicze gminy:

- a) Juchnowie Kościelny – Juchnowiec Górny – gł. na bazie istniejącego potencjału usługowego, posiadanej funkcji wsi gminnej, położenia w obszarze gminy, wyposażenia w infrastrukturę techniczną w sąsiedztwie linii kolejowej oraz wartościowej rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

- b) Kleosin – gł. na bazie wykształtowanego już potencjału społeczno – gospodarczego i infrastruktury technicznej oraz bezpośredniego sąsiedztwa z m. Białymstokiem. Przekształcenia przy braku większych rezerw terenów budowlanych będą miały charakter głównie jakościowy.
- c) Księżyń, Ignatki i Ignatki Osiedle – głównie na bazie: podmiejskiego położenia (przy drodze wojewódzkiej) i wykształtowanego już potencjału – społeczno – gospodarczego, infrastruktury technicznej oraz dużej ilości rezerw terenów budowlanych i tradycji urbanistycznych. Potencjalne szanse rozwoju funkcji mieszkaniowo – usługowej, produkcyjnej i rekreacji.
- d) Hryniewicze, Olmonty i Stanisławowo – głównie na bazie: podmiejskiego położenia, atrakcyjnych warunków dojazdu i zamieszkiwania, znacznych jeszcze rezerw terenów budowlanych i stosunkowo dobrego wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Potencjalne szanse rozwoju; mieszkalnictwa jednorodzinnego na dużych działkach (rezydencjalnego i rzemiosła produkcyjnego) oraz ogrodnictwa i sadownictwa.
- e) Kopłany, Bronczany, Hołówki, Bogdanki, Dorożki i Klewinowo – na bazie ewentualnej eksploatacji złóż surowców mineralnych, po ich udokumentowaniu i przy sprzyjającej koniunkturze gospodarczej uwarunkowanej głównie popytem na surowce.
- f) Wojszki (kol.), Czerewki – Kożany, Hermanówka i Horodniany – głównie na bazie walorów rekreacyjnych przyrodniczych (sąsiedztwo doliny rz. Narwi) lub dogodne położenie komunikacyjne wśród lasów.

5.3.3. Zagrożenie stagnacją lub regresem dotyczą pozostałych jednostek

osadniczych, których główną bazą ekonomiczną jest rolnictwo i obsługa ludności. Mimo stosunkowo dobrej przestrzeni produkcyjnej w gminie – nieodzwonne przemiany strukturalne w rolnictwie będą powodowały procesy: wyludniania się wsi, starzenia ludności, zagospodarowywania opuszczonych obiektów mieszkalnych i produkcyjnych, oraz zapewnienia opieki ludziom starym i niepełnosprawnym.

5.3.4. Układ przestrzenny zabudowy wsi:

Zdecydowana większość wsi gminy posiada zabudowę o charakterze zwartym w układach ulicowych. Kilka wsi posiada układ wielodrożnicowy: Juchnowiec Kościelny, Księżyń, Ignatki Osiedle, Hryniewicze, Bronczany. Wieś Kleosin i nowy zespół mieszkaniowy w Hryniewiczach posiadają układy uliczne o charakterze kratowym typowo miejskim – co jest symptomatyczne dla terenów urbanizujących się.

6. Komunikacja

System komunikacyjny gminy Juchnowiec Kościelny stanowią:

- sieć drogowa,
- linia kolejowa,
- komunikacja autobusowa PPKS,
- niektóre linie autobusowe miasta Białegostoku,
- urządzonych ścieżek rowerowych w gminie nie ma.

6.1. Sieć drogowa

6.1.1. Struktura funkcjonalno – techniczna.

6.1.1.1. Droga krajowa

Nr 19 granica państwa – Budzisko – Suwałki – Augustów – Białystok – Siemiatycze – Lublin – Rzeszów.

III klasy technicznej, z dopuszczeniem kursowania pojazdów o nacisku 100 kN/oś, międzyregionalna zaliczona do dróg ekspresowych wg rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 stycznia 1996 r. w sprawie ustalenia sieci autostrad i dróg ekspresowych (Dz. U.Nr 12, poz. 63) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawie ustalenia wykazu dróg krajowych i wojewódzkich (Dz. U. Nr 160, poz. 1071)

6.1.1.2. Droga wojewódzka

Nr 678 Białystok – Sokoły – Wysokie Mazowieckie

Wg rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawie ustalenia wykazu dróg krajowych i wojewódzkich (Dz. U. Nr 160, poz. 1071), IV klasy technicznej, z dopuszczeniem kursowania pojazdów o nacisku 80 kN /oś.

6.1.1.3. Drogi powiatowe

Wg rozporządzenia Ministra Komunikacji z dnia 14 lipca 1986 r. w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg wojewódzkich (Dz. U. Nr 30, poz. 151, załącznik Nr 1 z dnia 29 sierpnia 1986 r.) oraz art. 103 Ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872) na obszarze gminy są następujące drogi powiatowe:

03438	Białystok – Hryniewiczze – Juchnowiec Kościelny – Biele – Wojszki – droga S-19
03439	Białystok – Stanisławowo – Rzepniki – Wojszki
03441	Stanisławowo – droga 03440
03442	Niewodnica Nargilewska - Skrybicz
03443	Zabłudów – Kowalowce – Nowosady – Biele – Rostoły - Hołówki Duże – Czaczki Wielkie – Suraz
03447	Ignatki – Hryniewiczze – Olmonty - Stanisławowo
03448	Olmonty - Białystok
03449	Juchnowiec Kościelny – Rumejki – Niewodnica Nargilewska
03450	droga 03449 – Hermanówka – droga 03439
03452	Kopłany – Stacja Lewickie – Juchnowiec Kościelny - Janowicze Ogrodniczki – droga 03439
03453	Juchnowiec Kościelny – Juchnowiec Dolny – Szerenosy - Turośń Kościelna
03454	Juraszki – Lubiejki - Szerenosy
03455	Księżyno – Kopłany – Pomigacze – Juraszki – droga 03459
03457	Juchnowiec Dolny - Wólka
03458	Juchnowiec Dolny – Hołówki Małe – Hołówki Duże
03465	droga 03438 – Bogdanki – Dorożki – Czerewki – Doktorce - droga 03615
03467	Kożany – Zajączki – droga 03438
03468	droga 03438 – Tryczówka – Rzepniki – droga 03439
03469	Bogdanki – Baranki - Zimnochy
03470	droga 03439 – Klewinowo – droga 03443
03505	droga 03491 – Oliszki – Klepacze - Horodniany
03512	droga przez wieś Biele

6.1.1.4. Drogi gminne

Wg uchwały Nr XVI/ 105 /86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 21 października 1986 r. w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg gminnych oraz lokalnych miejskich w województwie białostockim (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 12, poz. 140), rozporządzenia Nr5/96 Wojewody Białostockiego z dnia 31 lipca 1996 r. w sprawie zaliczenia dróg na terenie gminy Juchnowiec Dolny do kategorii dróg gminnych i rozporządzenia Nr 4/97 Wojewody Białostockiego z dnia 30 maja 1997 r. w sprawie zaliczenia dróg na terenie gminy Gródek i na terenie gminy Juchnowiec Dolny do kategorii dróg gminnych (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 11, poz. 36) oraz art. 103 ustawy z dnia 13 października 1998 r. przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872) na obszarze gminy są następujące drogi gminne:

Tabela nr 41

1.	0332001	Rostoły – droga wojewódzka nr 438
2.	0332002	Zaleskie – droga wojewódzka nr 465
3.	0332003	Hołówki Małe – Szerenosy
4.	0332004	Janowicze – Wólka
5.	0332005	Tryczówka – Klewinowo
6.	0332006	Lewickie – Lewickie Kolonia – Hermanówka
7.	0332007	Lewickie – Lewickie Kolonia – Niewodnica – Nargilewska Kolonia - Niewodnica Nargilewska
8.	0332008	Lewickie - Solniczki

9.	0332009	Bronczany – Lewickie
10.	0332010	Juchnowiec Kościelny – granica gminy (Lubejki)
11.	0332011	Rostoły - Bogdanki
12.	0332012	Dorożki – granica gminy (Zimnochy – Susły)
13.	0332013	Dorożki – droga wojewódzka nr 438
14.	0332014	Pańki - droga wojewódzka nr 465
15.	0332015	Pańki - Kożany
16.	0332016	Wojszki – granica gminy (Ryboły)
17.	0332017	Bronczany – droga wojewódzka nr 455
18.	0332018	Ignatki – droga krajowa nr 678
19.	0332019	Rumiejki - Hermanówka
20.	0332020	Rostoły - Baranki
21.	0332021	Księżyno – droga krajowa nr 678
22.	0332022	Droga wojewódzka nr 449 – droga wojewódzka nr 452
23.	0332023	Hryniewicze – droga powiatowa nr 438
24.	0332024	Kopłany – droga wojewódzka nr 438
25.	0332025	Tryczówka – droga wojewódzka 468
26.	0332026	Klewinowo – droga wojewódzka nr 470
27.	0332027	Kożany - Czerewki
28.	0332028	Droga wojewódzka 449 – droga gminna nr 008
29.	0332029	Hołówki Duże - Frampol
30.	0332030	Ulica Szkolna w Księżynie
31.	0332031	Ul. Ojca Stefana Tarasiuka w Keosinie
32.	0332032	Droga gminna nr 0332018 – droga wojewódzka nr 03455/ Księżyno/
33.	0332033	Droga gminna nr 0332018 – droga woj. nr 03455 / Kopłany /
34.	0332034	Ul. Zalesie w Ignatkach - Osiedlu
35.	0332035	Ul. Świerkowa w Ignatkach - Osiedlu

9.1.2. Charakterystyka stanów technicznych dróg

6.1.2.1. Dróg krajowych (obecnie krajowej 19 i wojewódzkiej 678)

Długość dróg i rodzaj nawierzchni przedstawiono w poniższej tabeli:

Nr drogi	Odcinek drogi		Długość	Nawierzchnia twarda Ulepszona, bitumiczna
	Od km	Do km		
1	2	3	4	5
19	droga krajowa 181 + 953	183 + 353	1,400	1.400
678	droga wojew. 5 + 200	9 + 560	4,360	4.360

6.1.3. Charakterystyka ogólna układu drogowego gminy.

1) Długość dróg

a) wg stanu na dzień 31.12.1997 r.

- krajowej nr 19 o twardej ulepszonej nawierzchni 1,4 km
- krajowej (obecnie wojewódzkiej) o twardej ulepszonej nawierzchni 4,36 km,
- wojewódzkich (obecnie powiatowych) 112,617 km; o twardej nawierzchni 99,739 km (w tym ulepszonej 77,388 km) oraz gruntowych 12,878 km,
- gminnych 54,027 km; o twardej nawierzchni 11,199 km (w tym ulepszonej 8,979 km) oraz gruntowych 42,828 km,

b) wg stanu na dzień 31.12.1998 r.

- krajowej nr 19 o twardej ulepszonej nawierzchni 1,4 km,
- krajowej (obecnie wojewódzkiej) o twardej ulepszonej nawierzchni 4,36 km,
- wojewódzkich (obecnie powiatowych) 112,617; o twardej nawierzchni 99,739 km (w tym ulepszonej 79,768 km) oraz gruntowych 12,878 km,

- gminnych 54,027 km; o twardej nawierzchni 11,199 km (w tym ulepszonej 10,679 km) oraz gruntowych 42,828 km.

2) Gęstość sieci drogowej:

Gęstość sieci drogowej o twardej nawierzchni wynosiła:

- a) w 1997 r. – 67,8 km/100 km² w tym ulepszonej 53,6 km/100 km² natomiast w skali województwa białostockiego wskaźniki te na drogach zamiejskich wynosiły 48,8 km/100 km² i 26,9 km/100 km² oraz na drogach ogółem 54,4 km/100 km² i 32,1 km/100 km²,

- b) w 1998 r. – 67,8 km/100 km² w tym ulepszonej 56,1 km / 100 km²

3) Ruch drogowy

Średni ruch drogowy w pojazdach rzeczywistych na dobę (p/d) na drogach wynosił:

Nr 19	1990	1995
Zabłudów – Płoski	2000	2600
Nr 678		
Białystok – Markowszczyzna	5700	7500

Średni ruch drogowy na drogach krajowej i wojewódzkiej w gminie wynosił w 1990 r. – 3850 p/d (w województwie białostockim 1337 p/d, w kraju 2280 p/d) oraz w 1995 r. – 5050 p/d (w województwie białostockim 1870 p/d, w kraju 3227 p/d).

4) Wskaźnik motoryzacji.

Wskaźnik motoryzacji w gminie i województwie białostockim, liczony w samochodach osobowych na 1000 mieszkańców przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela nr 45

Wyszczególnienie	Lata			Prognoza	
	1996	1997	1998	2005	2010
Wskaźnik motoryzacji w gminie	145	155	166	340	400
Ilość samochodów osobowych w gminie					
Ilość ludności w gminie	1675	1809	1977		
	11537	11694	11883		
Wskaźnik motoryzacji w województwie białostockim	157	169	182	263	310
Ilość samochodów osobowych w województwie białostockim	110232	118965	127433	190700	234700
Ilość ludności w województwie Białostockim	701164	701684	701393		

6.2. Techniczne zaplecze motoryzacji.

1) Parkingi.

- naprzeciwko Domu Zakonu Werbistów	35	st.
- ul. Tarasiuka	43	st.
- ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego	58	st.
- przy kościele w Juchnowcu Kościelnym	54	st.
- przy GOK w Juchnowcu Kościelnym	35	st.
- przy cmentarzu w Juchnowcu Kościelnym	100	st.
- przy drodze powiatowej 03452	20	st.

2) Garaże

- Kleosin	67
- Ignatki	22

3) Stacje paliw

Na obszarze gminy istnieje 5 stacji paliw w tym 3 ogólnodostępne – 1 w Juchnowcu (SUR), 1 w Kleosinie (PRIM), 1 w Hryniewiczach (MPRD) oraz 2 dla potrzeb własnych - 1 w Dorożkach (RSP) i 1 w Kleosinie (Everbest)

4) Zakłady naprawy samochodów.

Na obszarze gminy są 32 zakłady naprawy samochodów zlokalizowane w Juchnowcu Kościelnym 1, Kleosinie 6, Księżynie 17, Horodnianach 1, Ignatkach 1, Olmontach 1 i Hryniewiczach 1.

6.3. Linia kolejowa.

Przez obszar gminy Juchnowiec Kościelny przebiega pierwszorzędna jednotorowa linia kolejowa Białystok – Bielsk Podlaski – Czeremcha – granica państwa. Wg rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2000r. (Dz. U. Nr 13, poz. 156) jest zaliczona do linii kolejowych o znaczeniu państwowym. Stan techniczny torów jest zły.

Długość linii na terenie gminy wynosi ok. 19 km. Gęstość sieci wynosi 11 km/ 100 km² (w województwie 5,5 km/100 km²). Obsługa podróży odbywa się na stacjach Lewickie, Hołówki Duże i Zimnochy.

Przewóz towarów i pasażerów w województwie i kraju przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela nr 46

Przewóz	Towarów w tys. ton					Pasażerów w tys.				
	1990	1993	1995	1996	1997	1990	1993	1995	1996	1997
w wojew.	5072	2916	1917	2836	3979	6200	3629	5811	5914	5957
w kraju	278139	212138	224346	222346	226200	787510	540086	465059	433476	416638

6.4. Komunikacja autobusowa

Obszar gminy Juchnowiec Kościelny obsługiwany jest następującymi liniami PKS:

- 1551 Białystok – Czerewki – Doktorce – Łapy
Bielsk Podlaski
- 1552 Białystok – Solniczki – Rumiejki
Wojszki – Bielsk Podlaski
- 1551a Białystok – Juchnowiec Kościelny – Lubejki - Rostolty – Hołówki
- 1551b Białystok – Juchnowiec Kościelny – Bielsk Podlaski

oraz liniami autobusowymi miasta Białystok: 3,2, 6 i 2, 16, 27 oraz 10,11 i 102.

W ostatnich latach występował ciągły spadek przewozu pasażerów w byłym województwie białostockim i kraju, co przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela nr 47

Przewóz pasażerów w mln.	Lata					
	1990	1992	1994	1995	1996	1997
W województwie	35,5	26,5	21,6	18,8	16,8	16,3
W kraju	2084,7	1513,1	1215,3	1131,3	1085,4	1065,4

6.5. Ocena funkcjonowania komunikacji.

Z analizy układu dróg publicznych, prawnie usankcjonowanych wynika, że nie zapewnia on dogodnej obsługi niektórych jednostek osadniczych. Celem poprawy tej sytuacji postuluje się zaliczyć do dróg gminnych następujące drogi:

- ulice we wsi Kleosin
- ulice we wsi Księżyno
- ulice na Osiedlu „Leśne” w Hryniewiczach
- ulice we wsi Koplany
- ulica we wsi Bronczany
- ulica w zespole wsi Juchnowiec
- droga 03439 – Złotniki
- droga 03469 – przystanek PKP Zimnochy.

Z przedstawionych danych (w punkcie 6.1.3.2.) wynika, że gęstość dróg w gminie w 1997 r. o nawierzchni twardej była większa o 38,9 % oraz o nawierzchni twardej ulepszonej o 99,2 % od gęstości dróg zamiejskich w byłym województwie białostockim. Na tak pozytywne wskaźniki mają

wpływ drogi krajowa, wojewódzka i powiatowe. Z uwagi na dużą ilość 42,828 km dróg gminnych gruntowych co stanowiło 79,3 % tych dróg stan techniczny dróg uważa się za niezadowalający.

Z porównania przepustowości dróg przy poziomie swobody ruchu D wynoszących 1250 P/h przy szerokości jezdni 7m – Nr 19 i 1050 P/h przy szerokości jezdni 6m – Nr 678 z natężeniami ruchu z 1995 r. wynoszącymi Nr 19 – 247 P/h $/0,095 \times 2600 = 247$) Nr 678 – 712 P/h $/0,095 \times 7500 = 712$) wynika, że istniejące przekroje dróg posiadają duże rezerwy przepustowości.

Do oceny zaspokojenia potrzeb w zakresie parkingów, garaży, stacji paliw i zakładów naprawy samochodów przyjęto następujące wskaźniki:

- miejsca krótkiego postoju w ilości 16,6 stanowisk na 1000 mieszkańców Juchnowca, w Kleosinie i Ignatkach budownictwa wielorodzinnego,
- miejsca długiego postoju w Kleosinie przy zabudowie wielorodzinnej 166 miejsc na 1000 mieszkańców budownictwa wielorodzinnego,
- ilość garaży 1/3 ilości smochodów mieszkańców budownictwa wielorodzinnego,
- 1 stacja paliw o 4÷6 dystrybutorach może obsłużyć ca 5000 ÷ 6000 samochodów,
- 1 stanowisko obsługowo – naprawcze na 300 ÷ 400 samochodów,

Potrzeby w zakresie krótkiego postoju szacuje się w:

- Zespole wsi Juchnowiec $0,0166 \times 745 + 0,1 \times 0,0166 \times 11088 = 12 + 18 = 30$ miejsca, przy istnieniu 209 stanowisk uważa się, że potrzeby w tym zakresie są zaspokojone,
- Kleosin $0,0166 \times 4218 + 0,1 \times 0,0166 \times 11088 = 88$ stanowisk, przy istnieniu 136 stanowisk uważa się, że potrzeby w tym zakresie są zaspokojone.

Potrzeby w zakresie długiego postoju przy budownictwie wielorodzinnym w:

- Kleosin $0,166 \times 2564 = 426$ stanowisk przy założeniu, że w małych miejscowościach ok. 60 % co stanowi 259 miejsc można wygospodarować na ulicach osiedlowych oraz 67 miejsc w garażach, przy istnieniu 101 stanowisk, szacuje się, że potrzeby w tym zakresie są zaspokojone,
- Ignatki $0,166 \times 144 = 24$ stanowiska przy założeniu, że w małych miejscowościach część stanowisk można wygospodarować na ulicach osiedlowych oraz 22 w garażach , szacuje się, że potrzeby w tym zakresie są zaspokojone.

Potrzeby w zakresie garaży przy budownictwie wielorodzinnym:

- Kleosin $1/3 \times 0,166 \times 2564 = 142$ garaże, przy istnieniu 67, szacuje się braki na 75 garaży,
- Ignatki $1/3 \times 0,166 \times 144 = 8$ garaży, przy istnieniu 22 szacuje się, że potrzeby w tym zakresie są zaspokojone,

Istniejące stacje paliw zaspokajają potrzeby na paliwo użytkowników pojazdów.

Istniejące zakłady pracy samochodów zapewniają obsługę właścicieli pojazdów.

Zły stan torów linii kolejowej Białystok – Bielsk Podlaski – Czeremcha – granica państwa obniża standard obsługi i konkurencyjność w stosunku do transportu drogowego.

Obsługa podróżnych odbywa się na poszczególnych przystankach linii autobusowych. Przy przyjętym standardzie dostępności 2 km do przystanku autobusowego i 0.5 km do przystanku komunikacji miejskiej, wsie Baranki i Olmonty znajdują się poza przyjętym promieniem obsługi.

7. Infrastruktura techniczna.

7.1. Zaopatrzenie w wodę.

7.1.1. Ogólna charakterystyka systemu zaopatrzenia w wodę.

W gminie Juchnowiec Kościelny sieć osadniczą tworzy 47 miejscowości. Na koniec 1997 roku zwodociągowanych było 42 miejscowości, co stanowi 91,3 % znacznie powyżej średniej byłego województwa białostockiego wynoszącej dla gmin 65,3 %.

Długość sieci wodociągowej (bez przyłączy do budynków) wynosiła 112,2 km, do której podłączonych było 2073 budynków mieszkalnych.

Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wynosiło $22,2 \text{ m}^3 / \text{r}$ ($60,8 \text{ dm}^3/\text{d}$) powyżej średniej województwa białostockiego wynoszącej $14,8 \text{ m}^3/\text{r}$ ($40,5 \text{ dm}^3/\text{d}$)

W 1998 r. w zwodociągowanych miejscowościach podłączono 43 budynki mieszkalne.

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców 36 miejscowości odbywa się z trzech ujęć i stacji uzdatniania stanowiących własność gminy Juchnowiec Kościelny, a eksploatowanych przez Wojewódzki Zakład Konserwacji Urządzeń Melioracyjnych z siedzibą w Zaściankach ul. Usługowa 6, znajdujących się w miejscowościach:

- Juchnowiec Kościelny – zaopatruje w wodę 28 miejscowości w gminie Juchnowiec Kościelny: Biele, Bogdanki, Czerewki, Dorożki, Hermanówkę, Hołówki Duże, Janowicze, Janowicze – Kolonia, Juchnowiec Kościelny, Juchnowiec Dolny, Juchnowiec Dolny Kolonia, Juchnowiec

Górny, Klewinowo, Kożany, Lewickie – Stacja, Niewodnicę Nargilewską, Niewodnicę Nargilewską Kolonia, Ogrodniczek, Pańki, Rumejki, Rostoły, Simuny, Solniczki, Stanisławowo, Szerenosy, Tryczówkę, Wólkę, Złotniki, oraz wieś Lubejki w gminie Turośń Kościelna i wieś Kudrycze w gm. Zabłudów.

- Kleosin – zaopatruje w wodę 8 miejscowości: Horodniany, Hryniewiczze, Śródlisie, Ignatki, Kleosin, Księżyno, Księżyno – Kolonia, Olmonty,
- Wojszki – zaopatruje w wodę wieś Wojszki.
- Ignatki Osiedle - wieś Ignatki Osiedle,

Ze stacji wodociągowej Pomigacze w gminie Turośń Kościelna zaopatruje się w wodę 5 miejscowości: Lewickie, Lewickie Kolonia, Bronczany, Koplany, Koplany Kolonia.

Z wodociągu zakładowego w Ignatkach Spółdzielni Mieszkaniowej „Krokus” w Dobrzyniówce zaopatrywane w wodę są Ignatki Osiedle.

Mieszkańcy 4 wsi: Baranki, Hołówki Małe, Zaleskie, Zajączki i szeregu kolonii (około 2,9 % ludności gminy) zaopatrują się w wodę z wodociągów zagrodowych i studni kopalnych.

7.1.2. Rozwój scentralizowanych systemów zaopatrzenia w wodę w latach 1985 – 1998.

Zwodociągowanie gminy od 1985 r. przedstawia tabela

Tabela nr 48

		Stan na koniec roku									
		1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Długość sieci wodociągowej km		8,5	47,3	86,0	89,0	90,9	98,8	98,8	110,2	112,2	112,2
Połączenia prowadzące do budynków mieszk. szt.		280	1117	1692	1761	1763	1814	1816	2047	2073	2116
Zwodociągowane miejscowości szt.		2	26	34	36	37	37	41	42	42	42
% zwodociągowanych miejscowości		4,3	56,5	73,9	78,3	80,4	80,4	89,1	91,3	91,3	91,3
Zużycie wody wodociągowej w gosp. domowych na 1 mieszkańca		127,6	419,2	405,8	379,0	299,7	250,7	253,1	232,8	258,4	-
Zużycie wody w gosp. dom. na 1 M	m ³ /r	12,2	37,6	36,3	33,8	27,4	22,6	22,3	20,3	22,2	-
	dm ³ /d	33,4	103,0	99,4	92,3	75,1	61,9	61,1	55,5	60,8	-

Rozwój scentralizowanych systemów zaopatrzenia w wodę w gminie Juchnowiec Kościelny rozpoczął się w 1985 r. odbywał się sukcesywnie do 1996 roku. W latach 1986 – 1990 zwodociągowano 24 miejscowości (średniorocznie 4,8) wybudowano 38,8 km sieci wodociągowej rozdzielczej (średniorocznie – 7,76 km) i 837 podłączeń do budynków mieszkalnych (średniorocznie 167,4). W latach 1991 – 1996 zwodociągowano 16 wsi (średniorocznie – 2,66), zrealizowano 62,9 km sieci wodociągowej (średniorocznie – 10,48 km) i wykonano 930 podłączeń do budynków mieszkalnych (średniorocznie – 155). W latach 1997 – 1998 w zwodociągowanych miejscowościach podłączono 69 budynków mieszkalnych. Odsetek zwodociągowanych miejscowości wzrósł z 4,3 % w 1985 r. do 91,3 % w 1996 r. i utrzymuje się ten wskaźnik do końca 1998 r.

7.1.3. Stan zwodociągowania poszczególnych wsi w gminie na k. 1998 r.

Tabela nr 49

Nazwa wodociągu	Miejscowości podłączone do danego wodociągu	Dł. Sieci wodociąg .bez przył. km	Podłączenia prowadzące do budynków mieszkalnych		% mieszk. podł. Do sieci wod.
			Budynki szt.	Mieszkania w tych bud.	
1	2	3	4	5	6

Wodociąg wiejski Juchnowiec Kościelny	Biele	3,3	47	47	100,0
	Bogdanki	3,0	21	21	63,6
	Czerewki	1,7	34	34	73,9
	Dorożki	1,3	31	31	45,6
	Hermanówka	2,8	21	21	53,8
	Hołówki Duże	1,9	55	55	93,1
	Janowicze + kol.	2,4	44	44	62,8
	Juchnowiec Kościel.	4,1	64	64	100,0
	Juchnowiec Dolny + Górny + kol.	5,3	97	113	100,0
	Klewinowo	3,8	57	57	57,6
	Kożany	2,0	10	10	58,8
	Lewickie – Stacja	1,6	36	36	90,0
	Niewodnica Nargilewska	3,0	23	23	82,6
	Niewodnica Nargil. Kol.	1,4	15	15	
	Ogrodniczki	1,1	15	15	83,3
	Kol. Olmonty	1,4	39	39	
	Pańki	1,1	15	15	68,2
	Rumiejki	1,8	33	33	82,5
	Rostoły	2,9	47	47	81,0
	Simuny	1,9	40	40	100,0
	Solniczki	2,8	40	40	100,0
	Stanisławowo	6,0	41	41	100,0
	Szerenosy	1,6	31	31	60,8
	Tryczówka	3,4	50	50	79,4
	Wólka	1,5	26	26	60,5
	Złotniki	3,2	44	44	77,2
		66,3	976	992	
Wodociąg wiejski Kleosin	Horodniany	2,8	58	58	84,1
	Hryniewiczze + Śródlisie	5,8	74	74	94,9
	Ignatki	2,9	63	63	95,5
	Kleosin	5,4	280	876	88,6
	Księżyno + kol.	7,8	193	212	100,0
	Olmonty	4,6	113	113	91,9
		29,3	781	1396	
1	2	3	4	5	6
Wodociąg wiejski Wojszki	Wojszki	2,3	116	116	88,5
Wodociąg wiejski Pomigacze gm. Turośń Kościelna	Lewickie	3,7	60	60	68,2
	Lewickie Kolonia	1,5	33	33	94,3
	Bronczany	3,8	51	51	72,6
	Kopłany w tym *	3,3	59	59	71,7
	Kopłany Kolonia	1,3*	16*	16*	47,0
		12,3	203	203	
Wodociąg Zakładowy w Ignatkach Spół. Mieszk. „Krokus” w Dobrzynówce	Ignatki Osiedle	2,0	40	110	100,0
Ogółem zwodociągowane miejscowości		112,2	2116	2817	

Wskaźnik zwodociągowania poszczególnych wsi jest zróżnicowany, najniższy 45,6 % w Dorożkach do 100 % w 8 miejscowościach. W przedziale do 50 % znajdują się 2 miejscowości. 50 – 59,9 % - 3 miejscowości, 60 ÷ 69,9 % - 6, 70 ÷ 79,9% - 5,80 ÷ 89,9 % - 8 i 90 – 100 % - 14.

W miejscowościach Kolonia Olmonty, Stanisławowo, Solniczki i Niewodnica Nargilewska, zasilanych w wodę z wodociągu „Juchnowiec”, występuje niedostateczne ciśnienie wody w sieci wodociągowej.

7.1.4. Charakterystyka ujęć i stacji uzdatniania wodociągów wiejskich.

7.1.4.1. Wodociąg wiejski w Juchnowcu Kościelnym

Ujęcie wód podziemnych z utworów czwartorzędowych w Juchnowcu Kościelnym składa się z dwóch studni wierconych, znajdujących się na działce stacji wodociągowej SW – 1 o głębokości 112 m. i SW – 2 o głębokości 114 m. i zatwierdzony w kategorii „B” zasobach eksploatacyjnych ujęcia $Q = 71 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 6,0 \text{ m}$.

Urządzeniami do poboru, uzdatniania i pomiaru wody są:

- pompa głębinowa typu GVBV 07.05 (SW-1),
- pompa głębinowa typu G 80 III B (SW – 2),
- 2 hydrofory o poj. 6000 l każdy,
- 4 odźelaziacze $\varnothing 1400 \text{ mm}$ z mieszaczami wodno – powietrznymi $\varnothing 500 \text{ mm}$,
- zbiornik wyrównawczy szt. 3 o łącznej poj. 300 m^3 ,
- 4 pompy poziome typu 80 PJM – 200
- 2 sprężarki typu WAN – ED (w tym jedna rezerwowa)
- wodomierz sprężony MZ/IS – 150/40 mm,
- chlorator C – 52
- sieciowa przepompownia wody w Rumejkach.

Stacja wodociągowa pracuje w układzie dwustopniowego pompowania.

7.1.4.2. Wodociąg Kleosin.

Ujęcie wód podziemnych z utworów czwartorzędowych w Kleosinie składa się z dwóch studni wierconych: SW – 1 o głębokości 62,5 m. i wydajności eksploatacyjnej $Q = 50 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s = 16 \text{ m}$. I odległej od niej o 238 m. studni SW – 2A o głębokości 71 m. i wydajności $Q = 70 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 6,8 \text{ m}$. wykonanej w czerwcu 1999 r. jako zastępcza studni SW – 2 o głębokości 62 m. i $Q = 103,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 13,4 \text{ m}$. , która została zlikwidowana.

Zasoby eksploatacyjne ujęcia przy pracy zespołowej studni SW – 1 i SW – 2A wynoszą $120 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 16,0 - 6,8 \text{ m}$. (poprzednio wynosiły $Q = 197 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 13,4 \text{ m}$.)

Urządzeniami do poboru i uzdatniania wody są:

- pompa głębinowa typu G 80 VII B (SW –1),
- pompa głębinowa typu CVRU 11.05 (SW – 2),
- 4 hydrofory o poj. 4500 l. każdy,
- 4 odźelaziacze $\varnothing 1500 \text{ mm}$ z mieszaczami $\varnothing 500 \text{ mm}$,
- 4 odźelaziacze $\varnothing 1800 \text{ mm}$ z mieszaczami $\varnothing 500 \text{ mm}$,
- 2 sprężarki typu WAN –ES,
- chlorator C – 51,
- wodomierz typu MZ – 150.

Stacja wodociągowa pracuje w układzie jednostopniowego pompowania. Woda podawana do sieci zawiera ponadnormatywne zawartości związków żelaza. Na stacji uzdatniania następuje sukcesywna wymiana odźelaziaczy w celu poprawy jakości wody uzdatnionej.

W roku 2000 wybudowano studnię głębinową SW - 3 o głębokości 152 m. i wydajności $Q_e = 43,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s_e = 25,5 \text{ m}$.

7.1.4.3. Wodociąg Wojszki.

Ujęcie wód podziemnych w Wojszakach składa się z dwóch studni wierconych: SW- 1, zlokalizowanej na terenie Ośrodka Rehabilitacji, o głębokości 90 m. (awaryjna) i SW –2 na terenie stacji wodociągowej, o głębokości 157,5 m. (podstawowa).

Zatwierdzone w kat. „B” zasoby eksploatacyjne ujęcia wynoszą $45 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s = 16,6 \text{ m}$.

Urządzeniami do poboru i uzdatniania są:

- pompa głębinowa typu G 60 VI – SGMd 14 4,5 (SW-1),
- pompa głębinowa typu G 80 XI (SW-2),
- 2 hydrofory o poj. 1500 l każdy,
- 3 odźelaziacze $\varnothing 1000 \text{ mm}$ z mieszaczami wodno – powietrznymi $\varnothing 400 \text{ mm}$,
- 1 sprężarka typu WAN – ED,
- wodomierz sprężony MZ/IS – 100/10 mm,
- 2 wodomierze MZ – 50,
- chlorator typu C- 2.

Stacja wodociągowa pracuje w układzie jednostopniowego pompowania wody.

7.1.5. Strefy ochronne komunalnych ujęć wody.

Gmina Juchnowiec Kościelny posiada pozwolenia wodnoprawne na eksploatację i pobór wody wydane przez Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.

- Decyzja Nr OŚ. II. 6210/39/98 z dnia 18 marca 1998 r. ważna do 31 marca 2003 roku, dotycząca wodociągu Juchnowiec Kościelny, ustanawia strefę ochrony bezpośredniej ujęcia o promieniu 8 m. wokół każdej studni uznając wygradzony teren stacji wodociągowej za teren ochrony bezpośredniej.
Ze względu na korzystne warunki hydrogeologiczne w aspekcie ochrony wód nie zachodzi potrzeba ustanawiania strefy ochrony pośredniej.
- Decyzja Nr OŚ. II. 6210 /62/98 z dnia 19 maja 1998 r., ważna do 31 maja 2003 roku, dotycząca wodociągu Kleosin, ustanawia strefę ochrony bezpośredniej dla studni SW – 1 w kształcie pięcioboku o długości boków: 18,5 m., 13,0 m., 11,0 m., 8,5 m. i 9,0 m., a dla studni SW – 2 w kształcie prostokąta o wymiarach 12 x 14 m. – studnia została zlikwidowana. Strefa ochrony bezpośredniej nowej studni SW – 2A ustalona w dokumentacji hydrogeologicznej obejmuje teren o promieniu 9 m. od obudowy studni.
W rejonie ujęcia wody wodociągu Kleosin występują korzystne warunki hydrogeologiczne w aspekcie ochrony, dlatego też wyznaczone zostały tylko strefy ochrony bezpośredniej.
- Decyzja Nr OŚ. II. 6210 /40/98 z dnia 18 marca 1998 r., ważna do 31 marca 2003 roku, dotycząca wodociągu Wojszki, ustanawia strefę ochrony bezpośredniej o promieniu 8 m. wokół każdej studni, uznając wygradzony teren stacji wodociągowej za teren ochrony bezpośredniej studni SW – 2 , a wygradzony teren Ośrodka Rehabilitacji za teren ochrony bezpośredniej studni SW – 1. Z uwagi na korzystne w rejonie ujęcia warunki hydrogeologiczne w aspekcie ochrony wód nie zachodzi potrzeba ustanawiania stref ochrony pośredniej.

7.1.6. Ocena wydajności istniejących komunalnych ujęć wody.

Analizę wykorzystania poszczególnych ujęć wody w latach 1996 – 1998 obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 50

	Rok	Wodociąg w Juchnowcu	Wodociąg w Kleosinie	Wodociąg Wojszki
Pobór wody z ujęcia w ciągu roku m ³ / rok	1996	132872	278329	5403
	1997	157640	315740	6607
	1998	145313	321830	5631
Pobór wody z ujęcia średniodobowy m ³ /d	1996	360,0	760,5	14,8
	1997	431,9	865,0	18,1
	1998	398,1	881,7	15,4
Pobór wody z ujęcia maksymalny godzinowy m ³ /h	1996	31,2	65,9	1,3
	1997	37,4	75,0	1,6
	1998	34,5	76,4	1,33
Zatwierdzone zasoby ujęcia wody m ³ /h		71,0	197,0	45,0
Wykorzystanie zatwierdzonych zasobów przy rozbiórce maksymalnym godzinowym %	1996	43,9	33,4	2,88
	1997	52,7	38,1	3,6
	1998	48,6	38,8	2,95

Wykorzystanie zatwierdzonych zasobów ujęć wodociągów wiejskich w ostatnich trzech latach kształtowało się od 43,9 % do 52,7 % w Wojszkach. Przy uwzględnieniu nowych zasobów eksploatacyjnych ujęcia w Kleosinie w ilości 120 m³/h ich wykorzystanie w 1998 r. wynosiło 63,7 %.

7.1.7. Zakładowe i prywatne ujęcia wody głębinowej.

Na terenie gminy ujęcia wody oparte o studnie wiercone znajdują się w:

- Czerewkach – RSP Dorożki 2 studnie wiercone SW- 1 o głębokości 64 m. i SW- 2 gł. 61 m. i łącznej wydajności ujęcia Q = 65 m³/h i s = 29,5
- Dorożkach – RSP Dorożki 2 studnie SW – 1 gł. 66m. i Q = 10 m³/h i SW – 2 gł. 77,4 m. i Q = 20 m³ /h,
- Hołówkach – Agencja Rolna Własności Skarbu Państwa w Suwałkach – studnia o głębokości 92,0 m. i Q = 7,2 m³/h przy s = 16,5 m.,
- Hryniewiczach - Miejskie Przedsiębiorstwo Robót Drogowych 1 studnia o gł. 84,3 m. i Q = 25 m³/h , przy s = 6,3 m.

- Ignatkach - Spółdzielnia Mieszkaniowa „Krokus” w Dobrzyniówce 2 studnie: SW – 1 o gł. 70 m. i SW –2 gł. 65,5 m. i łącznej wydajności $Q = 37 \text{ m}^3/\text{h}$,
- Ignatkach - Sp. „Warex” 1 studnia o gł. 65,2 m. i wydajności $48 \text{ m}^3/\text{h}$,
- Ignatkach - "Lavo" Sp. z. o.o. Zakład Cukierniczy - 2 studnie SW 2A - o głębokości 138 m. i SW-4 o głębokości 129,5 i zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych $135 \text{ m}^3/\text{h}$,
- Ignatkach – Jan Puchajła 4 studnie: SW – 1 o gł. 137 m., SW – 2 o gł. 72,4 m., SW – 3 o gł. 170,1 m., SW – 4 o gł. 129,5 i łącznej wydajności ujęcia $Q = 149 \text{ m}^3/\text{h}$,
- Juchnowcu – Baza GS „Samopomoc Chłopska” 1 studnia o gł. 71,7 m. i wydajności $Q = 45 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 10,5 \text{ m.}$,
- Juchnowcu – Andrzeja Brzozowskiego 1 studnia o gł. 72 m. i wydajności $Q = 60 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 6,8 \text{ m.}$,
- Koplanach – Cegielnia 1 studnia o gł. 85 m. i $Q = 37 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 17,0 \text{ m.}$,
- Księżynie – sp Warex 1 studnia o gł. 75 m. i $Q = 53 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 21,0 \text{ m.}$,
- Kozłowszczyźnie – Kazimierza Zalewskiego 1 studnia o gł. 69 m. i $Q = 37 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 5,6 \text{ m.}$,
- Lewickich – Michała Szerenos 1 studnia o gł. 118 m. i wydajności $Q = 18 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 11,0 \text{ m.}$,
- Lewickich – Mikołaja Charkiewicza 1 studnia o gł. 67 m. i wydajności $Q = 30 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 3,3 \text{ m.}$,
- Olmontach – Zakład przetwórstwa Owocowo – Warzywnego 3 studnie SW –1 o gł. 73 m. i wydajności $Q = 25 \text{ m}^3/\text{h}$, SW – 1A o gł. 136,7 i $Q = 23 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 7,4 \text{ m.}$ i SW–2 o gł. 122 m. i wydajności $25 \text{ m}^3/\text{h}$,
- Solniczka – Janusza Szczuka 1 studnia o gł. 80 m. i $Q = 15 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 15,0 \text{ m.}$,
- Stanisławowie – Janusza Wiąrowskiego i Jana Trusiewicza 1 studnia o gł. 26,8 m. i $Q = 2 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 7,9 \text{ m.}$,
- Wojszkach - Ośrodek Wypoczynkowy 1 studnia o gł. 78 m. i $Q = 54 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 7,4 \text{ m.}$,
- Zajączkach - RSP Dorożki e studnie: SW –1 o gł. 61 m. i wydajności $14 \text{ m}^3/\text{h}$, SW – 1A o gł. 67 m. i $Q = 27 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 24,0 \text{ m.}$ i SW –2 o gł. 142 m. i $Q = 32 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 19,2 \text{ m.}$,

7.1.8. Ogólna ocena zaopatrzenia gminy w wodę.

Rozwój scentralizowanych systemów zaopatrzenia w wodę należy uznać za dobry. Poza systemem zostało 4 niewielkie wsie i część rozproszonej zabudowy kolonijnej w których zamieszkuje około 3 % ogółu ludności gminy.

Wydajność wodociągów wiejskich przekracza aktualne pobory wody i istnieje rezerwa w zatwierdzonych zasobach około 45 % w Juchnowcu Kościelnym, 36,0 % w Kleosinie i ponad 95 % w Wojszkach.

Jednak w miejscowościach zasilanych z wodociągu Juchnowiec Kościelny położonych za pompownią sieciową w Rumejkach występuje niedostateczne ciśnienie w sieci wodociągowej, co świadczy o ułożeniu przewodów wodociągowych o zbyt małej średnicy, natomiast woda uzdatniona z wodociągu Kleosin posiada ponadnormatywną zawartość związków żelaza, co wskazuje, że zamontowane na stacji uzdatniania odżelaziacze są źle dobrane.

7.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków sanitarnych.

7.2.1. Kanalizacja sanitarna.

Na terenie gminy kanalizacja sanitarna, której właścicielem jest Gmina Juchnowiec Kościelny funkcjonuje w 4 miejscowościach:

- Kleosinie o długości 4,4 km, do której wykonano 259 podłączeń budynków mieszkalnych jednorodzinnych i 25 bloków Spółdzielni Mieszkaniowych o 833 mieszkaniach. Ścieki odprowadzane są do przepompowni i przetłaczane do kanalizacji sanitarnej m. Białegostoku.
- Śródlesiu o długości 1,6 km, do której podłączonych jest 31 budynków mieszkalnych. Ścieki odprowadzane są do osiedlowej oczyszczalni ścieków w Śródlesiu.
- Juchnowcu Górnym o długości 1,8 km i 39 – cioma podłączeniami do budynków z odprowadzeniem do oczyszczalni ścieków w Juchnowcu
- Juchnowcu Kościelnym o długości 2,0 km i 42 – ma podłączeniami do budynków z odprowadzeniem do oczyszczalni w Juchnowcu,
- W 1999 r. zrealizowano kanalizację sanitarną w Juchnowcu Dolnym, a w realizacji jest kanalizacja w Rumejkach, Ogrodnickach, Hryniewiczach i Olmontach (z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni osiedla Śródlesie).

Na osiedlu Ignatki długość kanalizacji sanitarnej wynosi 2,6 km i jest 41 podłączeń do budynków mieszkalnych z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni ścieków w Ignatkach. Właścicielem tych urządzeń jest Spółdzielnia Mieszkaniowa „Krokus” w Dobrzyniówce.

W pozostałych miejscowościach ścieki gromadzone są w urządzeniach lokalnych i wywożone do punktu zlewnego przy oczyszczalni ścieków w Juchnowcu.

Na gruntach wsi: Ignatki, Księżyno i Horodniany ułożony jest kanał tłoczny wybudowany dla potrzeb byłego Południowego Zespołu Przemysłowego m. Białegostoku.

7.2.2. Oczyszczanie ścieków.

1) Komunalne oczyszczalnie ścieków znajdują się w Juchnowcu i Śródliesiu

a) oczyszczalnia ścieków w Juchnowcu została oddana do eksploatacji w 1998 roku.

Urządzeniami oczyszczającymi ścieki są:

- jednostanowiskowy punkt zlewny nieczystości płynnych o wymiarach 3,0 x 1,7 m składający się kraty grubej i komory zlewnej,
- krata koszowa na kanale przed przepompownią,
- przepompownia ścieków wyposażona w 2 pompy o wydajności nominalnej $Q = 13 \text{ m}^3/\text{h}$ i wymaganej wysokości podnośnika $H = 5,5 \text{ m}$,
- piaskownik poziomo – wirowy o średnicy 0,8 m, głębokości części cylindrycznej 0,5 m i objętości $V = 162 \text{ l}$ umieszczony w komorze rozdzielczej reaktora,
- bioreaktor typu „Hydrocentrum” jako zblokowany obiekt żelbetowy o objętości całkowitej $V = 237,6 \text{ m}^3$ składający się z:
 - komory rozdzielczej
 - dwóch ciągów komór oczyszczania (zbiorniki ciśnieniowe i bezciśnieniowe)
- poletko ociekowe piasku w postaci żelbetowego zbiornika o wymiarach wewnętrznych 1,5m. x 1,5m. i głębokości 1,8 m,
- pompownia osadu nadmiernego o wydajności $Q = 5 \text{ m}^3/\text{h}$,
- stacja dmuchów usytuowana na stropie żelbetowym przykrywającym część komory rozdzielczej i komory ciśnieniowej reaktora,
- stacja przygotowania i dawkowania polielektrolitu PIX oraz stacja mechanicznego odwadniania osadu (Draimad)

Gmina Juchnowiec Kościelny posiada pozwolenie wodnoprawne na eksploatację urządzeń oczyszczających i odprowadzanie oczyszczonych ścieków do zbiornika – rowu melioracyjnego, a następnie rz. Turośnianki – decyzja Starostwa Powiatowego Nr RL. IV. 6210 – 2 – 22/99 z dnia 5 lipca 1999 roku, ważna do 1 lipca 2005 roku.

W decyzji określono dopuszczalną ilość ścieków odprowadzanych do zbiornika: $Q_{d\text{śr}} = 125 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{d\text{max}} = 160 \text{ m}^3/\text{d}$ i $Q_{h\text{max}} = 11,4 \text{ m}^3/\text{h}$ oraz dopuszczalne stężenia zanieczyszczeń w odprowadzanych ściekach: BZT5 – 30 mg O₂/l, CH₂T – 150 mg O₂/l, zawiesina 50 mg/l, azot ogólny 30 mg N/l, azot amonowy – 6 mg NNH₄/l, fosfor ogólny – 5 mg P/l, pH – 6,5 ÷ 9,0 i temperatura – 26°C.

b) Osiedlowa Oczyszczalnia Ścieków „Śródlisie” kol. Księżyno została przekazana do eksploatacji w 1996 r.

Urządzeniami oczyszczającymi ścieki są:

- przepompownia ścieków o $\varnothing = 2,0 \text{ m}$ i głębokości 5,13 m oraz pojemności zbiornika czerpalnego $V = 3 \text{ m}^3$,
- osadnik zespolony typu Imhoff o średnicy 4,0 m, głębokości 5,95 m oraz pojemności części przepływowej $V_p = 12,6 \text{ m}^3$ i osadowej $V_o = 31,2 \text{ m}^3$,
- komora oczyszczania ścieków „Sebiofikon – NP.” o przepustowości maks. 25 m^3/d i osadnik wtórny o wysokości użytk. 1,5 m.
- poletko filtracyjne szer. 4 m i dł. 14,5 m. i pompownia osadu,
- poletko ociekowe osadu szerokości 15,6 m. i powierzchni 55 m^2 ,
- studnia z przepływomierzem ultradźwiękowym „Sonix”,
- stacja sprężonego powietrza i studnia rozdziału ścieków.

Gmina Juchnowiec Kościelny posiada pozwolenie wodnoprawne na eksploatację urządzeń oczyszczających i odprowadzanie ścieków do rzeki Horodnianki – decyzja Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku Nr OŚ II. 6210/131/98 z dnia 23.09.1998r ważną do dnia 31.12.2000 roku.

W decyzji określono dopuszczalną ilość ścieków odprowadzanych do odbiornika $Q_{d\text{śr}} = 20 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{d\text{max}} = 25 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{h\text{śr}} = 1,04 \text{ m}^3/\text{h}$ i $Q_{h\text{max}} = 1,62 \text{ m}^3/\text{h}$ oraz dopuszczalne stężenia zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych: BZT5 – 20 mg O₂/l, CH₂T – 70 mg O₂/l, zawiesina – 30 mg/l, azot ogólny – 30 mg N/l, azot amonowy – 6 mg NNH₄/l, fosfor ogólny – 5 mg P/l, pH 6,5 ÷ 9 i temperatura – 26°C.

Wykonane analizy ścieków wykazały, że stężenia zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych są niższe od dopuszczalnych co świadczy o dobrej pracy oczyszczalni.

Ilość ścieków dopływająca do oczyszczalni w trzech kwartałach 1998 roku wynosiła 6020 w tym w IV kwartale 1798 m³ co daje średnio dobowo odpowiednio 21,9 m³/d i 19,5 m³/d. Oczyszczalnia przyjmuje ilości ścieków w granicach przepustowości urządzeń.

- 2) Oczyszczalnia ścieków w Ignatkach wybudowana dla potrzeb osiedla mieszkaniowego PGR – u Ignatki została przyjęta przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Krokus” w Dobrzyniówce. Jest to oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna ze złożami biologicznymi o przepustowości 55 m³/d. Oczyszczalnia ta w roku 2000 została przez Urząd Gminy w Juchnowcu Kościelnym włączona do nowowytbudowanego przez "AGROS" - Fortuna" systemu kanalizacji sanitarnej z odprowadzeniem ścieków do m. Białegostoku.
- 3) Zakładowe oczyszczalnie ścieków posiadają:
 - Dom Pomocy Społecznej w Czerewkach - mechaniczno - biologiczną typu "ELJOT" o przepustowości 150 m³/d z odprowadzeniem ścieków oczyszczonych do rowu dopływającego do rz. Narwi.
 - Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Robót Drogowych w Hryniewiczach - mechaniczno - biologiczna ze złożami filtracyjnymi o przepustowości 30 m³/d z odprowadzeniem ścieków oczyszczonych do rz. Horodniarki.
 - Przedsiębiorstwo Ceramiki Budowlanej w Klepaczach - mechaniczno - biologiczna typu "Hydrocentrum" o przepustowości 10 m³/d z odprowadzeniem ścieków oczyszczonych do rowu melioracyjnego dopływającego do rz. Niewodnica - Czaplinianka.

7.2.3. Ogólna ocena gospodarki ściekowej.

Wybudowanie kanalizacji sanitarnej z przepompownią i kanałem tłocznym do m. Białegostoku w Kleosinie, kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w Juchnowcu i Śródlęsiu znacznie poprawiło gospodarkę ściekową w gminie. W miejscowościach tych mieszka około 42,0 % ogółu ludności gminy. Uzyskiwane efekty oczyszczania na wybudowanych oczyszczalniach są zadowalające. Są to atuty rozwoju tych miejscowości.

Na pozostałym terenie gminy stan gospodarki ściekowej należy ocenić jako niezadowalający. Ścieki gromadzone w zbiornikach, które często nie są szczelne mogą powodować negatywny wpływ na środowisko w postaci skażenia gleby i wód podziemnych.

Zważywszy, że w gminie zwodociągowanych jest ponad 90 % miejscowości, problem odprowadzenia i oczyszczenia ścieków jest sprawą bardzo ważną i pilną, gdyż stanowi to barierę w dalszym rozwoju gminy.

7.3. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów stałych

7.3.1. Charakterystyka stanu istniejącego

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Juchnowiec Dolny wyznaczono tereny pod 8 projektowanych wysypisk odpadów stałych dla potrzeb gminy w miejscowościach: Ogrodniczek, Janowice – gminne wysypisko, Szerenosy, Tryczówka, Bogdanki, Pańki, Kopłany, Stanisławowo oraz pod istniejące wysypisko w Janowiczach. Z wymienionych projektowanych wysypisk w terenie nie zostało zrealizowane żadne, a istniejące w Janowiczach zamknięte i zrekultywowane.

Gmina wydała zezwolenia na świadczenie usług w zakresie wywozu odpadów stałych przedsiębiorstwom specjalistycznym z Białegostoku: MPO, „Czyścioch” i „Astwa”.

Na dzień 15 września 1999 r. ilość podpisanych umów przez te przedsiębiorstwa w poszczególnych wsiach przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 51

LP.	Miejscowość	Podpisane umowy w szt.				% ogółu mieszkań
		firmy	Spółdzielnie Mieszkaniowe		mieszkańcy	
				mieszkania		
1	2	3	4	5	6	7

1.	Baranki				4	6,9
2.	Biele				14	30,4
3.	Bogdanki				2	6,1
4.	Bronczany				39	55,7
5.	Czerewki + Kożany	6			45	97,8
6.	Dorożki				2	2,9
7.	Hermanówka	1			12	30,8
8.	Hołówki Duże				28	48,3
9.	Hołówki Małe				4	13,3
10.	Horodniany	1			3	5,0
11.	Hryniewiczze	13			31	39,7
12.	Ignatki	9	1	103	18	79,6
13.	Janowicze				8	11,4
14.	Juchnowiec Dolny	}19			94	88,7
15.	Juchnowiec Kościelny				11	32,4
16.	Kleosin	25	2	842	248	97,8
17.	Kopłany	1			37	39,4
18.	Księżyno	19			10	5,6
19.	Lewickie				57	35,0
20.	Niewodnica Nargilewska				11	23,9
21.	Ogrodniczki	1			3	16,7
22.	Olmonty	3			63	51,2
23.	Rostoły				8	13,8
24.	Rumiejki				16	40,0
25.	Solniczek	2			22	56,4
26.	Stanisławowo				37	100,0
27.	Szerenosy				10	19,6
28.	Tryczówka				12	19,0
29.	Wojszki				5	3,8
30.	Wólka	1			51	100,0
31.	Złotniki				7	12,3
Ogółem gmina		101		945	912	53,0

Podpisane umowy na wywóz odpadów stałych posiada ok. 53 % gospodarstw w gminie i 101 firm. Zbiórka odpadów prowadzona jest nie selektywnie.

Rada Gminy w Juchnowcu Dolnym podjęta w dniu 14 sierpnia 1997 roku uchwałę Nr XXVII/201/97 w sprawie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Juchnowiec Dolny
7.3.2. Wysypisko odpadów stałych dla potrzeb m. Białegostoku

Na terenie gminy na gruntach wsi Hryniewiczze znajduje się urządzone wysypisko odpadów stałych dla potrzeb m. Białegostoku. W granicach ogrodzenia powierzchnia wysypiska wynosi 26,87 ha. Wykupione zostały tereny wokół wysypiska o powierzchni 12,39 ha. Ogółem powierzchnia terenu pod wysypisko wynosi 39,26 ha. Istnieje potrzeba urządzenia drugiej drogi z Białegostoku do wysypiska z ominięciem wsi Hryniewiczze.

7.3.3. Ogólna ocena gospodarki odpadami stałymi.

Na terenie gminy zorganizowanym systemem wywozu odpadów stałych objętych jest około 53 % gospodarstw domowych i 101 firm w 31 wsiach. Jest to znaczny postęp w porządkowaniu gospodarki odpadami stałymi. Jednak zbiórka odpadów prowadzona jest nie selektywnie i na wysypisko wywożone są odpady, które można byłoby wykorzystać jako surowce wtórne.

Z gospodarstw, które nie podpisały umów na wywóz odpadów stałych, mogą one być wyrzucane w miejsca przypadkowe i powodować w dalszym ciągu zaśmiecanie terenów gminy i wywierać negatywny wpływ na środowisko w postaci skażenia gleby, wody i powietrza.

Ogólnie należy stwierdzić, że gospodarka odpadami w gminie nie spełnia jeszcze wszystkich wymogów zawartych w nowych przepisach prawnych o odpadach i ochronie środowiska.

7.4. Elektroenergetyka

7.4.1. Charakterystyka stanu istniejącego.

Źródłem zasilania w energię elektryczną gminy są stacje transformatorowo – rozdzielcze 110 /15 kV RPZ – 5, RPZ – 8 i RPZ – 4 w Białymstoku i RPZ w Łapach.

Istniejące źródła zasilania w pełni pokrywają zapotrzebowanie mocy i energii elektrycznej gminy.

Rozprowadzenie energii elektrycznej do poszczególnych odbiorców odbywa się poprzez układ sieci SN 15 kV.

Główne linie zasilające to;

- RPZ – 8 – Trypucie – Łapy
- RPZ – 4 – Dojlidy Górne – Solniczki – Ryboły
- RPZ – 4 – Dojlidy Górne – Stanisławowo – Hryniewiczze – Ignatki – Kleosin,
- Łapy – Turośń Dolna – Turośń Kościelna – Simuny – Dorożki – Ryboły

Oprócz w/w linii są jeszcze linie SN 15 kV kablowe z RPZ – tu zasilające osiedla mieszkaniowe i innych odbiorców na terenie Kleosina.

Przez teren gminy przebiega również linia kablowa SN 15 kV z RPZ –5 do GPZ „Narew”.

Poza w/w liniami istnieje szereg odgałęzień od istniejącej linii SN 15 kV napowietrznych głównych – do poszczególnych stacji transformatorowych na terenie całej gminy.

Stan techniczny urządzeń elektroenergetycznych jest zróżnicowany. Zakład Energetyczny Białystok S.A. przeprowadził w ramach reelektryfikacji przegląd tych urządzeń i zakwalifikował do remontu 4 stacje transformatorowe, linie SN 15 kV, zasilające je oraz linie nn wychodzące z tych stacji w miejscowościach Juchnowiec Kościelny, Klewinowo i Szerenosy.

Do remontu i modernizacji zakwalifikowano również linię SN 15 kV Turośń Kościelna – Simuny – Baranki – Zajączki,

7.4.2. Linie przesyłowe elektroenergetyczne WN 110 kV na terenie gminy

Przez gminę przebiega trasa linii WN 110 kV relacji:

GPZ „NAREW” – RPZ – 5 (2 tory)

GPZ „NAREW” – RPZ – 4 (2 tory) } tzw. „pierścień” m. Białystok

GPZ „NAREW” – RPZ Bielsk Podlaski

W/w linie są częścią systemu krajowego i wojewódzkiego. Ich obecność daje ograniczenia w zagospodarowaniu przestrzennym w postaci pasa ochronnego (szer. dla 1-nej linii min – 14,5 m. do istniejącej zabudowy mieszkaniowej). Bliskie sąsiedztwo GPZ „NAREW” w Turośni Kościelnej powoduje, że ilość wyjść liniowych 110 kV może wzrastać w miarę potrzeb województwa.

7.4.3. Ocena dotychczasowego rozwoju systemu.

Podstawowym problemem w zakresie elektroenergetyki jest zsynchronizowanie potrzeb wynikających z rozwoju gminy z możliwościami systemu.

Dotyczy to w szczególności rozwoju zurbanizowanych terenów strefy podmiejskiej miasta Białystok. Z opracowania dotyczącego tych terenów, „Układ sieci 110 kV węzła Białystok i studium głównych sieci SN 15 kV w dostosowaniu do długofalowego rozwoju struktury zagospodarowania przestrzennego m. Białystok – wynika, że w gminie Juchnowiec Kościelny docelowo przewiduje się budowę RPZ – u 110/15 kV w byłym Zespole Przemysłowym Białegostoku, w rejonie wsi Ignatki.

Od tempa rozwoju tych terenów oraz wielkości zapotrzebowania mocy i energii elektrycznej będzie zależeć czas realizacji tej inwestycji.

Istotnym problemem w zagospodarowaniu przestrzennym gminy będzie zapewnienie odpowiednich terenów pod tą przyszłą inwestycję. Wpływ na układ sieci SN 15 kV będzie miał również przewidywany w w/w opracowaniu RPZ 110 /15 kV w rejonie wsi Stanisławowo i Olmonty(na południe od Dojlid Górnych)w gminie Zabłudów.

7.5. Ciepłownictwo.

7.5.1. Charakterystyka stanu istniejącego.

Na terenie gminy istnieje 39 większych źródeł wytwarzania energii cieplnej, obsługujących budynki użyteczności publicznej, zakład przemysłowy i gospodarstwa ogrodnicze (obecnie 4 kotłownie są nieczynne). Zestawienie tych kotłowni przedstawiono w tabeli:

Tabela nr 52

Lp	Obiekt	Moc kotła	Typ kotła	Rodzaj paliwa
1.	Zakład Stolarski p.s. Abramowicza Kleosin ul. Zambrowska 18a	5,4 GJ/h	4 x KTR – 300	Zrąbki drewna
2.	Przedsiębiorstwo Ceramiki Budowl. w Koplanach (kotłownia bloku	0,368 J/h	1 x Ferrdli Simd	Olej opałowy

	mieszkalnego			
3.	Miejskie Przed. Energetyki Ciepłej w Białymstoku		2x CTM 309	
4	Zakłady Przemysłu Owocowo – Warzywnego w Ignatkach	10,8 GJ/h	1 x E – 125	Węgiel kam.
5.	Zakład Ceramiczny w Kozłowszczyźnie	0,47 GJ /h	2 KZ –5	Olej opałowy
6	Przedsiębiorstwo Ceramiki Budowlanej w Koplanach	23,1 GJ/h	5 x PCO – 60	Węgiel kam.
7	PGR Ignatki –Kotłownia Nr 2 w ignatkach	52,34 GJ/h	4 x WR – 2,5	(nieczynna)
8	PGR Ignatki –Kotłownia Nr 1 w ignatkach	9,54 GJ /h	4 x RUMIA 530	Węgiel (nieczynna)
9	Gospodarstwo ogrodnicze p. Gryczewskiego Hołówki Małe	11,36 GJ/h	2 x WCO 89 A	Miał węglowy
10	Szklarnia Zenona Hryniewiczza Hryniewiczze 33	1,41 GJ/h	1 x SZ – II –G	Węgiel + koks (nieczynna)
11	RSP w Solniczkach - Zakład Przetw. Warzyw i Owoców w Olmontach	5,09 GJ /h	3 x SR – 25	węgiel
12	Lecznica Zwierząt w Juchnowcu	34 Mcal /h	1 x ES –KA	Węgiel (nieczynna)
13	PZ „Etna” p.K. Poleckiego w Kleosinie	76 Mcal /h	2 x stalowe prod. rzemieślniczej	węgiel
14	Gospodarstwo ogrodnicze p. W. Dzieńsa w Olmontach	211 kW	1 x ES –KA	węgiel
15	Gospodarstwo ogrodnicze p. I. Szalkowskiej w Olmontach	105 Mcal /h	1 x UKS Pleszeń	węgiel
16	Zakład ogrodniczy p.W. Tomkiel w Olmontach	brak danych	kocioł rzemieślniczy	węgiel
17	Zakład ogrodniczy p. M. Dudka w Hryniewiczach 24	brak danych	1 x Eca – IV 1 x EZ – 5	węgiel + koks
18	Gospodarstwo ogrodnicze p. A. Kizela w Stanisławowie	0,15 Gcal/h	1 x UKS Pleszeń	węgiel
19	Gospodarstwo ogrodnicze p. E. Kosika w Hryniewiczach	0,3 Gcal/h	1 x Eca IV 1 x KZ – 5	węgiel + koks
20	Kotłownia stacji wodociągowej w Wojszkach	29 kW	1 stalowy S –Z	węgiel
21	Kotłownia w Juchnowcu PGR Ignatki (budynek mieszkalny)	brak danych	1 x UKS – 160 1 x UKS – 105	węgiel
22	Wiejski Ośrodek Zdrowia w Bogdankach	42,8 kW	1 x Camino	węgiel
23	Gminny Ośrodek Zdrowia w Juchnowcu	130 KW	1 x KZ –5	węgiel
24	Gospodarstwo ogrodnicze p. A. Terpiłowskiego w Stanisławowie	567 kW	ES – KA III UKS – 160 rzemieśl.	węgiel
25	Gospodarstwo ogrodnicze p. Z. Popławskiego koł, Ignatki	0,44 Gcal	1 x Eca – IV 1 x KZ –5	węgiel + koks
26	Zakład p. M. Charkiewiczza W Lewickich	396 kW	2 x stalowe ES –KA	węgiel
27	Gospodarstwo ogrodnicze p. A. Wojciechowskiego w Hryniewiczach	1105 kW	2 x WCO – 80	węgiel
28	Gospodarstwo ogrodnicze p. H. Brzozowskiego w Stanisławowie	323 kW	1 x RSW – 200 1 x rzemieślniczy UKS - 160	węgiel + koks + miał
29	Gospodarstwo ogrodnicze p. A. Mudź w Stanisławowie	0,66 Gcal/h	1 x Eca – IV 1 x RSW – 200 W 1 x ES – KA III	węgiel
30	Gospodarstwo ogrodnicze p. I. Gwardeckiego w Stanisławowie	0,30 Gcal/h	1 x KZ –5 /13 1 x RSW – 25	węgiel + koks
31	Gospodarstwo ogrodnicze p. B. Kallka w Solniczkach	341 kW	2 x rzemieślnicze	węgiel

32	RSP w Dorożkach Ferma Tuczu Trzody Chlewnej w Czerewkach	brak danych	2 x SŻ – 10 + 1 rezerwowowy	węgiel
33	Woj. Przed. Robót Drogowych Bud. Kom. w Hryniewiczach	brak danych	4 x SŻ – II G – 65 1 x S Ż – IIG - 10	węgiel
34	Przedsiębiorstwo Bud. Rolniczego w Kleosinie	258,3 Mcal/h	1 x Eca – IV	olej opałowy
35	Z-d Prod. Pomocniczej P. B Rol. W Księżynie (Warex)		2 x SŻ – IIG – 65 2 x SŻ - II G – 50 W	olej opałowy
36	„Polmozbyt” – stacja obsługi nr 3 w Księżynie (Motor. HSD + Gołębiowski)		2 x RSW – 250	olej opałowy

Jak wynika z analizy posiadanych danych w zakresie ciepłownictwa większość źródeł ciepła pracuje na węgiel kamienny. Tylko w 9 – ciu kotłowniach zastosowany jest olej opałowy. W strefie podmiejskiej, gdzie występuje zwarta zabudowa, zanieczyszczenie środowiska jakie powodują kotłownie opalane węglem jest znaczne.

Tylko kotłownie Spółdzielni Mieszkaniowej w Kleosinie, Przedsiębiorstwo Ceramiki Budowlanej w Kopanach, kotłownie PGR Ignatki posiadają urządzenia zmniejszające zanieczyszczenia.

Istnieje jeszcze część budynków użyteczności publicznej ogrzewanych piecami kaflowymi. Są to szkoły podstawowe w Juchnowcu, Bogdankach i Księżynie oraz Dom Spokojnej Starości w Czerewkach.

W budynkach mieszkalnych dominującym rozwiązaniem są lokalne kotłownie na paliwo stałe.

7.5.2. Ocena stanu istniejącego.

Istniejące źródła ciepła pokrywają zapotrzebowanie odbiorców. Stan techniczny źródeł ciepła jest zróżnicowany. Praca ich jednak w większości na paliwie stałym (węgiel, koks) przyczynia się do zanieczyszczenia środowiska.

Z punktu widzenia ekologizacji źródeł ciepła należy podkreślić zbyt małe wykorzystanie systemu gazowniczego istniejącego na terenie gminy. Istniejące stacje redukcyjno – pomiarowe I^o w Stanisławowie w okolicach wsi Lewickie – daje możliwości rozbudowy systemu , a co za tym idzie poboru mocy do celów grzewczych.

Do rozważenia jest też możliwość rozbudowy zcentralizowanego systemu ciepłownictwa z istniejącej Ciepłowni „Zachód” zlokalizowanej w pobliżu granic gminy Juchnowiec (tereny Kleosina i Księżyna) o docelowej mocy 220 MW.

7.6. System gazowniczy

7.6.1. Charakterystyka stanu istniejącego.

Przez teren gminy przebiega trasa gazociągu wysokiego ciśnienia DN 250 – relacji Białystok – Łapy – Łomża. Pozwala to na zasilanie w gaz przewodowy odbiorców gminy Juchnowiec Kościelny.

W 1990 roku zostało opracowane przez Gazoprojekt Wrocław „Studium gazyfikacji wsi w gminie Juchnowiec Kościelny „

W/w studium zakładało 2 warianty zasilania:

I – maksymalny – zaopatrujący 43 wsie w gminie

II – ograniczony – zaopatrujący 18 wsi w gminie

Efektom realizacji tego przedsięwzięcia ma być podłączenie – 4839 mieszkań w wariantcie I, 3624 mieszkań w wariantcie II.

Zużycie gazu ziemnego w 2010 r. zakładano

w wariantcie I – 14,2 mln m³ /rok

w wariantcie II – 8,6 mln m³ / rok

Zarząd przystąpił do sukcesywnej realizacji tego zadania. Obecnie zrealizowano zgodnie w w/w koncepcją stację redukcyjno – pomiarową I^o w okolicach wsi Lewickie oraz dodatkową dla potrzeb mieszkańców m. Białystok.

- stację redukcyjno – pomiarową I^o w okolicach wsi Stanisławowo, z której czerpać będą gaz również okoliczni mieszkańcy gminy Juchnowiec,

Dotychczas nie wybudowano sieci gazowej średniego ciśnienia ze stacji Lewickie. Jest przygotowany natomiast plan realizacyjny na gazociąg ś/c z w/w stacji do szkoły podstawowej w Juchnowcu – Górnym.

Zamierzenie te być może zaktywizuje innych potencjalnych odbiorców gazu w gminie do wybudowania lub partycypacji w kosztach sieci gazowej średniego ciśnienia na swoje potrzeby.

Natomiast ze stacji Stanisławowo, na potrzeby mieszkańców gminy jest wyprowadzona jedna „nitka” gazociągu średniego ciśnienia zaopatrujące w gaz mieszkańców wsi Stanisławowo.

Odbiorcy aglomeracji miejskiej, Kleosin, Horodniany i Ignatki czerpią gaz z sieci miejskiej Białegostoku.

Spółdzielnia Mieszkaniowa w Kleosinie ma doprowadzony gazociąg średniego ciśnienia, natomiast osiedle domków jednorodzinnych w Kleosinie posiada stację redukcyjno – pomiarową II° i czerpie gaz o niskim ciśnieniu.

W w/w koncepcji Gazoprojektu Wrocław uwzględniono powiązanie sieci gazowej gminy Juchnowiec Kościelny z siecią gazową w gminie Turośń Kościelna oraz zasilanie dwóch wsi w gminie Zabłudów (Krynicky i Ryboły). Konsekwencją zasilania wsi w gminach Turośń Kościelna i Zabłudów była konieczność przyjęcia większych średnic tych gazociągów w gminie Juchnowiec, którymi będzie przesyłany gaz poza granice gminy.

W gminie Turośń Kościelna zrealizowano gazociąg ś/c DN 180 we wsi Niewodnica Korycka (położona w pobliżu granicy z gm. Juchnowiec Kościelny i „podciągnięto” nitkę gazociągu do granic gm. Juchnowiec. Umożliwi to podłączenie wsi również na terenie gm. Juchnowiec do czasu „spięcia” gazociągiem ś/c wyprowadzonego ze stacji redukcyjno – pomiarowej I° w kierunku Lewickich, Koplan, Brończan, kol. Ignatki, Księżyno.

Elementy tranzytowe.

Elementem tranzytowym sieci gazowej jest przewidziany i wprowadzony do ustaleń planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego gminy Juchnowiec Kościelny :

- system gazociągów tranzytowych (2 nitki DN 1400) wysokiego ciśnienia „JAMAŁ”. Trasa jego przebiega w południowej części gminy. Strefę bezpieczeństwa dla w/w gazociągu przewidziano r = 100 m. od przewodu.

7.7. Telekomunikacja

7.7.1. Struktura systemu.

System telekomunikacyjny gminy składa się z :

- linii kablowej miedzianej relacji Białystok – Juchnowiec Kościelny,
- linia kablowa światłowodowa relacji Turośń Kościelna – Trypucie – Białystok,
- centrali automatycznej analogowej w Juchnowcu Kościelnym, Bogdankach i Kleosinie (2 szt.)
- linii rozdzielczych i abonenckich na terenie całej gminy,

7.7.2. Dane liczbowe i zasady funkcjonowania systemu gminy.

Stan telekomunikacji w gminie w latach 1990 – 1999 przedstawiał się następująco:

Tabela nr 53

Lata	Ilość central automatycznych	Pojemność centrali automatycznej	Ilość abonentów	Ilość zaległych wniosków
1990	2	112	110	brak danych
1995	3	2592	1559	brak danych
1999	4	2664	2519	188

Centrala analogowa typu UCM w Juchnowcu Kościelnym pracuje dotychczas przy pomocy linii kablowej miedzianej.

Centrala w Bogdankach jest niedużą (80 numerów) centralą wspomagającą centralę w Juchnowcu Kościelnym - pracując na linii kablowo – napowietrznej. Natomiast centrale w Kleosinie typu PC – 1000, zlokalizowane w budynku przy ul. O. Stefana Tarasiuka, włączone są do systemu wojewódzkiego linią kablową światłowodową relacji Białystok – Łapy.

7.7.3. Ocena funkcjonowania systemu.

System telekomunikacyjny gminy, mimo wykonania niektórych inwestycji wymaga modernizacji. Część gminy (miejscowości aglomeracji miejskiej obsługiwana jest nowoczesną linią kablową światłowodową, jednak centrale analogowe z czasem powinny ulec wymianie na cyfrowe z większą pojemnością, gdyż ta część gminy rozwija się najszybciej i tu będzie przybywać najwięcej abonentów.

Centrale w Juchnowcu Kościelnym i Bogdankach pracujące na linii kablowej miedzianej i częściowo napowietrznej (do Bogdanek powinna być wymieniona na cyfrową o większej pojemności) w Juchnowcu Kościelnym jest 188 wniosków do zrealizowania.

Wymienione centrale gminne powinny być włączone do wojewódzkiego systemu telekomunikacyjnego linią światłowodową relacji Turośń Kościelna – Juchnowiec Kościelny – Zabłudów. Podniesie to standard świadczonych usług oraz zapewni podłączenie wszystkich chętnych mieszkańców gminy.

8. Związki funkcjonalne gminy z otoczeniem.

8.1. Związki z m. Białymstokiem dotyczą w szczególności:

- a) korzystania przez gminę z administracji i usług ponadlokalnych mających siedziby w Białymstoku w zakresie:
 - administracji publicznej rządowej i samorządowej (np. urząd wojewódzki, urząd marszałkowski, starostwo powiatowe, sądy i prokuratury: powiatowe, wojewódzkie i apelacyjne, Naczelny Sąd Administracyjny, Regionalna Izba Obrachunkowa, Izba Skarbowa, Urzędy Skarbowe, jednostki podległe administracji rządowej i samorządowej itp.)
 - administracji gospodarczej, finansowej i ubezpieczeniowej (np. banki, instytucje ubezpieczeniowe, doradztwo, agencje, zrzeszenia podmiotów gospodarczych itp.)
 - szkolnictwa wyższego i średniego oraz instytutów naukowo – badawczych (np. uczelnie wyższe, licea profilowane, szkolnictwo zawodowe)
 - zdrowia i opieki społecznej (np. lecznictwo zamknięte publiczne i kliniczne, przychodnie specjalistyczne, domy przewlekłe chorych, domy małego dziecka itp.)
 - placówek kultury, sztuki i rozrywki (teatry, filharmonia, W.D.K., muzea, galerie, kluby, itp.),
 - handlu i rzemiosła o charakterze specjalistycznym,
- b) współpracy w sferze gospodarczej w zakresie:
 - kadr kwalifikowanych i technologii produkcji, z m. Białegostoku,
 - rynków zbytu produkcji rolniczej gminy na potrzeby żywnościowe i przetwórstwa rolno – spożywczego m. B –stoku,
 - kooperacji w sferze rzemiosła produkcyjnego,
 - zaopatrzenia towarowego, w urządzenia produkcyjne, w tym dla potrzeb produkcji rolniczej,
 - handlu gminnego z hurtowniami m. Białegostoku,
- c) wykorzystania walorów przyrodniczych gminy dla potrzeb rekreacji mieszkańców m. Białegostoku (wypoczynku codziennego, świątecznego i letniskowego)
- d) powiązań w zakresie infrastruktury technicznej w tym w szczególności:
 - obsługi liniami komunikacji zbiorowej PPKS w Białymstoku,
 - zasilenia liniami WN 110 kV w energię elektryczną.

8.2. Związki z innymi gminami i miastami.

Powiatu białostockiego mogą dotyczyć:

- zaopatrywania w surowiec Cukrowni Łapy
- korzystania z usług specjalistycznego ZOZ w Choroszczy,
- powiązań elektroenergetycznych z GPZ Narew w gm. Turośń Kościelna,
- współpracy w obsłudze infrastrukturą techniczną wodociągową i komunikacyjną wsi położonych przy granicach gmin sąsiadujących,
- kooperacji surowcowej z zakładami przetwórstwa rolniczego, drzewnego itp.

9. Syntetyczna ocena poziomu zaspokojenia potrzeb ludności i zagospodarowania według stanu z 1997 r. oraz 1998 i 1996 r.

Tabela nr 54

Lp.	Wyszczególnienie	Woj. podlaskie	Powiat białostocki	Gmina Juchnowiec Kościelny	Udział % gminy	
					5 : 3	5 : 4
1	2	3	4	5	6	7

1.	Ludność, zatrudnienie					
	Ludność - 1998 r.	1.223.802	139.668	11.833	0,9	8,5
	w tym kobiety	621.980	70.536	5.953	0,9	8,4
1.1.	Ludność wiejska	512.810	88.831	11.833	2,3	13,3
1.2.	Ludność na 1 km ²	61	47	68	111,5	144,7
1.3.	Ludność w wieku:					
	- przedprodukcyjnym	332.234	37.191	3.351	1,0	9,0
	udział %	27,1	26,6	28,3	104,4	106,4
	- produkcyjnym	701.107	78.941	6.574	0,9	8,3
	udział %	57,3	56,5	55,6	97,0	98,4
	- poprodukcyjnym	190.461	23.536	1.908	1,0	8,1
	udział %	15,6	16,9	16,1	103,2	95,3
1.4.	Wskaźnik obciążenia demograficznego	788	769	800	101,5	104,0
2.	Pracujący poza rolnictwem indyw.	227.667	18.294	1.410	0,6	7,7
	w tym:					
	- przemysł i budownictwo	82.990	8.147	701	0,8	8,6
	- usługi rynkowe	66.388	3.032	269	0,4	8,9
	- usługi nierynkowe (adm. edukacja ochr. zdrowia i opieka społeczna)	73.066	6.092	374	0,5	6,1
3.	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w systemie REGON	67.580	6.173	774	1,1	12,5
	w tym:					
	- przedsiębiorstwa państwowe	103	9	2	1,9	22,2
	- spółki prawa handlowego	1.982	141	18	0,9	12,8
	- osoby fizyczne	55.672	5.194	645	1,2	12,4
4.	Warunki mieszkaniowe					
	Mieszkania	373.033	42.056	3.509	0,9	8,3
4.1.	Mieszkania na 1000 ludności	304,8	301,5	300	98,4	99,5
4.2.	Stanowiące własność gm. w % ogółem	6,8	3,8	1,4	20,6	36,8
4.3.	Przeciętna pow. użytk. w m ²					
	- 1 mieszkania	64,4	66,1	66,9	103,9	101,2
	- na 1 osobę	20,0	20,4	20,7	103,5	101,5
5.	Usługi społeczne					
	Przedszkola oraz oddziały przedszkol. przy szkołach podstawowych	771	84	5	0,6	5,9
	- dzieci	31.174	2.890	228	0,7	7,9
	- nauczyciele	2.202	193	14	0,6	7,2
6.	Szkoły podstawowe	716	83	4	0,6	4,8
	- uczniowie	163.836	16.683	1.319	0,8	7,9
	- nauczyciele	10.936	1.112	72	0,7	6,5
7.	Kultura - biblioteki					
	- placówki	276	36	1	0,4	2,8
	- księgozbiór w wol. na 1000 ludności	3.464,0	3.810,1	2.145	61,9	56,3
8.	Ochrona zdrowia					
8.1.	Ośrodki zdrowia	144	27	3	2,1	11,1
1	2	3	4	5	6	7
8.2.	- apteki	203	16	3	1,5	18,7
8.3.	- lekarze	2.973	250	7	0,2	2,8
	lekarze na 10,0 tys. ludności	24,3	17,9	6,0	24,7	33,5
8.4.	- lekarze dentyści	591	57	5	0,8	8,8
	lekarze dentyści na 10,0 tys. ludności	4,8	4,1	4,3	89,6	104,9

9.	Rolnictwo i leśnictwo					
10.	Powierzchnia ogólna w ha	2.017.958	298.696	17.206	0,8	5,8
	Użytki rolne w % pow. ogólnej	59,7	50,4	73,2	112,6	145,2
	w tym:					
	- grunty orne	39,5	30,4	47,4	120,0	155,9
	- łąki i pastwiska	20,0	19,6	25,5	127,5	130,1
11.	Lasy w % powierzchni ogólnej	29,3	38,4	17,0	58,0	44,3
12.	Powierzchnia zasiewów w ha - 1996 r.	732.619	70.311	5.545	0,8	7,9
	w tym % ogółem					
	- pszenica	9,3	11,4	16,2	174,2	142,1
	- żyto	20,8	21,2	21,7	104,3	102,3
	- ziemniaki	13,5	14,1	12,4	91,8	87,9
13.	Zwierzęta gospodarskie na 100 ha użytków zielonych w szt, 1996 r.					
	- bydło	54	42	52	96,3	123,8
	- trzoda chlewna	77	52	49	63,6	94,2
14.	Indywidualne gospodarstwa rolne 1996	102.825	14.346	1.214	1,2	8,5
	- przeciętna pow. 1 gospodarstwa w ha	10,7	8,3	9,4	87,8	113,2
	- udział w ogólnej pow. użytków rol. %	93,0	80,2	82,0	88,2	102,2
15.	Turystyka					
	Baza noclegowa					
	- obiekty	299	21	4	1,3	19,0
	- miejsca noclegowe	18.761	1.752	209	1,1	11,9
16.	Infrastruktura techniczna					
	Abonenci telefonii przewodowej					
	- ogółem	242.865	21.984	1.971	0,8	9,0
	- na 1000 ludności	198,4	157,6	168,5	84,9	106,9
17.	Sieć wodociągowa rozdzielcza w km	7.374	1.038	112,2	1,5	10,8
18.	Sieć kanalizacyjna w km	953	112	7,8	0,82	6,96
19.	Budżety gmin					
	Dochody budżetów gmin w tys. zł.	1.045.073	106.555	10.327,3	0,9	9,7
	- na 1 mieszkańca w zł. w tym w %	854	766	888,7	104,5	116,0
	- własne	32,0	32,9	25,8	80,6	78,4
	subwencje i dotacja z budż. Państwa	46,8	48,4	13,3	28,4	27,5
20.	Wydatki budżetów gmin w tys. zł.	1.057.498	107.967	10.040,2	0,9	9,3
	w tym w %					
	- bieżące	55,8	54,8	45,0	80,6	82,1
	- inwestycyjne	23,9	27,1	39,8	166,5	146,9

10. Ponadlokalne główne elementy struktury przestrzennej gminy.

10.1. W zakresie środowiska przyrodniczego.

- 10.1.1. Dolina rzeki Narwi w granicach obszaru chronionego krajobrazu - wieloprzestrzenny element Krajowego Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych .
- 10.1.2. Leśny Pas Ochrony m. Białegostoku.
- 10.1.3. Pomniki Przyrody określone w punkcie 1.8.

10.2. W zakresie środowiska kulturowego.

- 10.2.1. 11 zabytków wpisanych do rejestru zabytków określone w pkt. 2.1.
- 10.2.2. 2 stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru określone w pkt. 2.2.

10.3. W zakresie komunikacji.

- 10.3.1. drogi krajowe określone w punkcie 6.1.1.1.
- 10.3.2. drogi wojewódzkie określone w punkcie 6.1.1.2.
- 10.3.3. drogi powiatowe określone w punkcie 6.1.1.3.
- 10.3.4. linia kolejowa Białystok - Bielsk Podlaski określona w pkt. 6.3.

10.4. W zakresie infrastruktury technicznej.

- 10.4.1. linia 110 kV GPZ. Narew - RPZ - 5 - Białystok,
- 10.4.2. linia 110 kV GPZ Narew - RPZ - 4 - Białystok,

10.4.3. linia 110 kV GPZ Narew - RPZ Bielsk Podlaski,

10.4.4. linia SN 15 kV wiążące systemy gminy z gm. Łapy, Turośń Kościelna i Zabłudów,

11. szanse oraz ograniczenia i bariery rozwoju społeczno gospodarczego i zagospodarowania przestrzennego gminy:

11.1. Szanse rozwoju:

11.1.1. Intensywnej urbanizacji i budownictwa w północnej części gminy sąsiadującej z miastem Białymstokiem na bazie:

- dobrych i stosunkowo licznych powiązań komunikacyjnych z miastem Białymstokiem i ich poprawy,
- znacznego już stopnia zurbanizowania w/w terenów przejawiającego się dobrym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz stosunkowo liczne miejsca pracy w drobnym rzemiośle produkcyjnym, usługach i przemyśle,
- atrakcyjnego środowiska przyrodniczego do zamieszkiwania w postaci licznych zalesień, drobnych cieków wodnych i licznych stawów w wyrobiskach poeksploatacyjnych,

11.1.2. Rolnictwa intensywnego i ogrodnictwa na bazie:

- stosunkowo dobrej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej w północno - zachodniej i centralnej części gminy,
- tradycji ogrodniczych w podmiejskiej części gminy,
- popytu na surowce ogrodnicze i rolnicze wynikające z potrzeb żywnościowych i przetwórczych miasta Białegostoku,
- względnie dobrego wyposażenia ośpodarki w majątek produkcyjny (budynki i maszyny rolnicze),
- stosunkowo korzystnej struktury i wielkości obszarowej gospodarstw rolnych i względnie dobrego wyposażenia większości gminy w infrastrukturę techniczną,
- możliwości łatwego pozyskiwania kadr kwalifikowanych.

11.1.3. Wypoczynku codziennego, świątecznego i pobytowego w północnej i południowej części gminy na bazie:

- licznych rozczłonowanych powierzchni leśnych z enklawami terenów rolniczych, oczek wodnych w terenach poeksploatacyjnych i drobnych cieków powierzchniowych stwarzających atrakcyjne warunki do zabudowy letniskowej,
- tradycji lokalizacji ogrodów działkowych i zabudowy letniskowej, w strefie podmiejskiej m. Białegostoku,
- atrakcyjnych dla celów plażowo - kąpieliskowych i wędkarskich terenów w dolinie rzeki Narwi w południowej części gminy w rejonie wsi Czerewki i Wojszki,
- sporej ilości zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego sprzyjających rozwojowi turystyki.

11.1.4. Urządzeń obsługi komunikacji i turystyki zmotoryzowanej w szczególności na bazie:

- przełożenia ciągu krajowej drogi ekspresowej nr 19 (Via Baltica) na drogę Białystok - Stanisławowo - Wojszki - Bielsk Podlaski,
- realizacji obwodnicy Księżyna droga wojewódzka - nr 678 do Markowszczyzny,

11.1.5. Produkcji materiałów budowlanych przy sprzyjających warunkach zewnętrznych popytowo - cenowych i kapitałowo - inwestycyjnych na bazie złóż zasobów mineralnych głównie ilastych i istniejącego majątku trwałego.

11.1.6. Produkcja i przetwórstwo surowca drzewnego głównie dla potrzeb lokalnych i aglomeracji białostockiej na bazie zasobów leśnych gminy.

11.1.7. Przemysłu, rzemiosła produkcyjnego, składownictwa i usług na bazie nie w pełni wykorzystanego majątku produkcyjnego i wyznaczonych terenów przemysłowych, zwłaszcza w tzw. Południowym Zespole Przemysłowym m. Białegostoku w rejonie wsi Ignatki - Koplany.

11.1.8. Ewentualnie energetyki w przypadku dojścia do skutku perspekty - wicznego zamierzenia lokalizacji źródła energii elektrycznej na potrzeby aglomeracji białostockiej na bazie np. gazu (szczytowego) i wykorzystania niedokończonych kotłowni byłego zakładu mleczarskiego.

11.2. Bariery i ograniczenia rozwoju społeczno - gospodarczego.

11.2.1. Zbyt mały dopływ zewnętrznego kapitału inwestycyjnego .

11.2.2. Stosunkowo wysoka wartość bonitacyjna gruntów rolnych, na niektórych obszarach strefy podmiejskiej, atrakcyjnych dla rozwoju urbanizacji, w tym i wyznaczonych, z konsekwencjami finansowymi ich wyłączenia z produkcji rolniczej na cele budowlane.

11.2.3. Wysokie ceny terenów budowlanych i nieruchomości rolniczych mogące hamować ich pozyskiwanie na cele inwestycyjne - nieuzasadnione nakładami na infrastrukturę.

11.2.4. Zbyt mały potencjał usługowy, produkcyjny i ludnościowy wsi gminnej Juchnowiec Kościelny.

11.2.5. Niedokończone inwestycje infrastrukturalne w byłym Płd. Zespole Przemysłowym (kolektor tłoczny ścieków sanitarnych do m. Białegostoku i kotłownia) i aktualnie brak kierunku i możliwości ich zagospodarowania, dokończenia i racjonalnego wykorzystania.

11.2.6. Uciążliwości dla środowiska przyrodniczego i sieci osadniczej sąsiadującej ze składowiskiem odpadów stałych miasta Białegostoku i gminy w Hryniewiczach, wynikające zwłaszcza z transportu odpadów i niepełnej jeszcze technologii ich utylizacji.

11.2.7. Obudowa głównych tras drogowych (w Kleosinie, Księżynie, Hryniewiczach, Stanisławowie) uniemożliwiająca zasadniczą poprawę ich parametrów technicznych (np. poszerzenie) dla dostosowania do większych potoków ruchu w wyniku intensywnej urbanizacji sąsiadujących obszarów - co może grozić przeciążeniem tych tras i trudnościami z wykonaniem obejść.

11.2.8. Narastające kolizje między ruchem na głównych trasach komunikacyjnych, a otaczającą je zabudową (bezpośrednie liczne wjazdy i nadmierne natężenie hałasu i drgań).

11.2.9. Brak decyzji co do lokalizacji i przebiegu niektórych elementów ponadlokalnego systemu elektroenergetycznego w obszarze strefy podmiejskiej (rej. Płd. Zespołu Przemysłowego).

11.2.10. Systematyczne zmniejszanie się znaczenia transportowego linii kolejowej Białystok - Bielsk Podlaski.

12. Główne problemy zagospodarowania przestrzennego gminy wymagające rozwiązania w "kierunkach" studium.

12.1. Ustalenie w strefie podmiejskiej Białegostoku terenów przydatnych dla potrzeb jego perspektywicznego rozwoju: mieszkaniowych, letniskowych, wypoczynku codziennego i świątecznego, usług i przemysłowych, w tym sposobu zagospodarowania b. Południowego Zespołu Przemysłowego.

12.2. Doprecyzowanie i ustalenie przebiegów ponadlokalnych perspektyw - wicznych ciągów infrastruktury technicznej i jej elementów punktowych: energetycznej i telekomunikacyjnej.

12.3. Ustalenie przebiegu perspektywicznych korytarzy komunikacyjnych o znaczeniu krajowym i wojewódzkim w tym zwłaszcza południowo - zachodniego obejścia drogowego miasta Białegostoku oraz Księżyna.

12.4. Ustalenie chronionych ponadlokalnych i lokalnych systemów ekologicznych w tym zwłaszcza: obszaru chronionego krajobrazu, lasów ochronnych Białegostoku, rezerwatów i użytków ekologicznych i sposobów dopuszczalnego ich wykorzystania.

12.5. Określenie nowych funkcji dla nieużytkowego lub ekstensywnie użytkowego majątku produkcyjno - usługowego komunalnego i innych właścicieli.

12.6. Podjęcie decyzji, co do niedokończonych inwestycji infrastrukturalnych Południowego Zespołu Przemysłowego (kolektora tłoczego i pompowni ścieków, ujęć głębinowych wody i kotłowni).

12.7. Określenie nowych perspektywicznych terenów dla rozwoju rekreacji w tym budownictwa letniskowego w dolinie rzeki Narwi (rejon wsi Czerewki, Kożany i Wojszki) oraz ew. w innych atrakcyjnych dla tych celów terenach gminy.

12.8. Wyznaczenie terenów przydatnych dla odrębnych przemysłowych M.O.P. przy ciągach drogowych o znaczeniu krajowym, w tym przy projektowanym południowo - zachodnim obejściu m. Białegostoku.

12.9. Ustalenie zasad rozwoju przestrzennego długofalowego miejscowości gminnej Juchnowiec Kościelny.

12.10. Określenie zasad ochrony dóbr kultury w tym obiektów zabytkowych i o wartościach kulturowych i sposobów ich użytkowania gwarantujących utrzymanie w pożądanym stanie technicznym.

12.11. Ustalenie terenów przydatnych do wzbogacania systemu przyrodniczego poprzez zalesienia i rekultywację wyrobisk poeksploatacyjnych.

12.12. Wytypowanie głównych zadań o charakterze publicznym warunkujących harmonijny rozwój społeczno - gospodarczy i przestrzenny gminy w dłuższym horyzoncie czasowym, należących do kompetencji gminy.

13. Plany zagospodarowania przestrzennego i wnioski o zmiany ich ustaleń.

13.1. Na obszarze gminy Juchnowiec Kościelny obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- m. plan ogólny z. p., gm. Juchnowiec Dolny zatw. Uchwałą Nr III/11/88 GRN z 29.12.1988 r. (Dz. Urz. Nr 2 poz. 16 z późniejszymi zmianami z lat: 1988, 1990, 1991, 1992, 1994, 1996, 1997),
- m. plan szczegółowy z. p. wsi Juchnowiec Dolny i Juchnowiec Kościelny zatw. Uchwałą Nr VI/12/90 RG z 29.07.1990 r. (Dz. Urz. Nr 22/90 poz. 255 z 1994 r. Nr 8 poz. 39),
- m. plan szczegółowy z. p. zespołu wsi Kleosin, Księżyno, Horodniane, PGO Ignatki zatw. Uchwałą Nr III/10/88 GRN z 29.12.1988 r. (Dz. Urz. Nr 2/89 poz. 15 z późniejszymi zmianami,
- m. plan mieszkaniowy terenów mieszkaniowych (os. Śródlisie) w Hryniewiczach zatw. Uchwałą Nr VII/35/89 GRN z dnia 24.09.1989 r. ze zm. (Dz. Urz. Nr 29 poz. 100 z 1996 r.),
- m. plan szczegółowy terenów budownictwa jednorodzinnego w Księżynie przy ul. Witosa zatw. Uchwałą Nr IV/29/94 R.G. z dnia 14.11.1994 r. (Dz. Urz. Z. 1994 r. Nr 20 poz. 100),
- m. plan szczegółowy terenów rekreacyjnych nad rzeką Narew w Wojszkach, zatw. Uchwałą Nr IV/30/94 R.G. z dnia 11.11.1994 r. (Dz. Urz. WB Nr 5 poz. 21),
- m. plan zagospodarowania przestrzennego zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na terenie oznaczonym w ewidencji geodezyjnej Nr 29 w Stanisławowie zatwierdzonej uchwałą Nr III/11/88 GRN z dnia 29.12.1988 r. (Dz. Urz. WB z 1989 Nr 2 poz. 16)
- m. plan zagospodarowania przestrzennego zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej części wsi Olmonty na działkach oznaczonych w ewidencji geodezyjnej Nr: 172/6 - 10, 174/1, 172,2, 175/7, 366/1 i 460.

13.2. W części obszaru gminy Juchnowiec Kościelny położonej w strefie podmiejskiej m. Białegostoku zachodzą procesy intensywnej urbanizacji. Jej przejawami są w szczególności:

- znaczne ilości zrealizowanej we wsiach podmiejskich zabudowy nierolniczej, mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej, produkcyjnej i letniskowej - często w sposób rozproszony,
- zwiększony stopień wyposażenia terenów w infrastrukturę techniczną związane z większym potencjałem ekonomicznym tych terenów w stosunku do pozostałego obszaru gminy,
- intensywny obrót nieruchomościami rolniczymi i terenami budowlanymi oraz liczne parcelacje budowlane.

13.3. Wśród wniosków przeważają, te które dotyczą przeznaczenia terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną z ewentualnymi usługami. Mniejsza grupa dotyczy przeznaczenia terenów pod zabudowę usługową i usługowo - produkcyjną, a całkiem nieliczna pod zabudowę zagrodową i letniskowo - rekreacyjną.

13.4. Największa koncentracja wniosków występuje w obszarach wsi:

Księżyno, Ignatki, Horodniany, Kleosin, b. PGO Ignatki, Hryniewiczze, Olmonty, zabelin i Stanisławowo. Mniejsze ilości wniosków występują we wsiach: Lewickie, Bronczany, Juchnowiec Dolny i Kościelny, Niewodnica Nargilewska. W pozostałych wsiach występują wnioski b. nieliczne. Tereny o największych koncentracjach wniosków, nie kolizyjne z wymogami ochrony środowiska przyrodniczego mogą być przedmiotem wyznaczenia w kierunkach studium na cele budowlane.

III CELE I KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JUCHNOWIEC KOŚCIELNY.

1. Cele rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy.

- 1.1. Cel ogólny rozwoju wg intencji władz gminy to:
podniesienie poziomu i poprawa warunków cywilizacyjnych życia mieszkańców, wykorzystanie walorów położenia i środowiska przyrodniczego podmiejskiej części gminy dla rozwoju mieszkalnictwa, urządzeń produkcyjno – usługowych i rekreacyjnych oraz racjonalne wykorzystanie istniejącego majątku trwałego, infrastruktury technicznej i terenów budowlanych dla rozwoju przedsiębiorczości, a wartościowych gruntów dla rozwoju rolnictwa.
- 1.2. Cele szczegółowe rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy to w szczególności:
 - 1.2.1. w zakresie ochrony i kształtowania środowiska:
 - a) ochrona ciągłości przestrzennej i funkcjonowania systemu środowiska przyrodniczego, a zwłaszcza dolin rzek: Narwi, Horodnianki, Niewolnicy (Czaplinianki) i Mieńki oraz większych kompleksów leśnych, a zwłaszcza lasów ochronnych m. Białegostoku i ich racjonalne wykorzystanie dla celów rekreacji, rolnictwa i leśnictwa,
 - b) ochrona i racjonalne wykorzystanie złóż surowców mineralnych do produkcji materiałów budowlanych, a wyrobisk poeksploatacyjnych do celów rekreacji,
 - c) ochrona najwartościowszych kompleksów glebowych dla potrzeb produkcji rolniczej i ich racjonalne wykorzystanie,
 - d) ochrona obiektów zabytkowych i o wartościach kulturowych i ich racjonalne wykorzystanie dla celów rekreacji i usług,
 - e) zapewnienie co najmniej normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności w zakresie: jakości powietrza i wody, poziomu hałasu, wibracji i elektroenergetycznego promieniowania niejonizującego – w szczególności na terenach intensywnej urbanizacji strefy podmiejskiej Białegostoku i obrzeży głównych ciągów komunikacyjnych.
 - 1.2.2. w zakresie poprawy warunków cywilizacyjnych zamieszkiwania ludności:
 - a) utrzymanie i podnoszenie standardu technicznego i cywilizacyjnego zabudowy mieszkaniowej istniejącej,
 - b) rozwój zabudowy mieszkaniowej i usług niezbędnych dla jej prawidłowego funkcjonowania na niezabudowanych terenach w istniejącej zabudowie i na nowych terenach strefy podmiejskiej, zwłaszcza we wsiach: Kleosin, Księżyno, Horodniany, Ignatki, Hryniewiczze, Olmonty, Juchnowiec Kościelny i Stanisławowo,
 - c) racjonalne zagospodarowanie niewykorzystanych obiektów mieszkaniowych i usługowych oraz ich terenów zwłaszcza zagrożonych degradacją na nowe (inne) urządzenia usługowe (np. opieki społecznej) i zabudowę lotniskową,
 - 1.2.3. w zakresie rozwoju ekonomicznego gminy
 - a) zagospodarowanie niewykorzystanego lub użytkowanego nieefektywnie majątku trwałego zwłaszcza komunalnego lub skarbu państwa oraz terenów budowlanych, zwłaszcza w Południowym Zespole Przemysłowym w rejonie wsi Ignatki, Koplany i Księżyno,
 - b) tworzenie warunków prawnych, terenowych i infrastrukturalnych dla rozwoju przedsiębiorczości w sferze produkcyjno – usługowej zwłaszcza w strefie podmiejskiej m. Białegostoku, w tym w ramach terenów mieszkaniowo – usługowych, pod warunkiem niekolizyjności sanitarnej,
 - c) tworzenie warunków do wykorzystania dla celów produkcyjnych surowców lokalnych: mineralnych, leśnych i rolniczych,
 - d) tworzenie warunków do rozwoju rolnictwa intensywnego na potrzeby żywnościowe i przetwórcze aglomeracji białostockiej zwłaszcza w zakresie poprawy struktury obszarowej gospodarstw, jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej i otoczenia rolnictwa,
 - e) rozwój urządzeń obsługi komunikacji przy głównych trasach komunikacyjnych na obszarze gminy,
 - f) rozwój obsługi turystyki i rekreacji związanej z potrzebami mieszkańców m. Białegostoku i ludności gminy na bazie walorów przyrodniczych,

1.2.4. w zakresie rozwoju komunikacji:

- a) zabezpieczenie korytarza komunikacyjnego dla perspektywnego południowego obejścia m. Białegostoku ciągiem krajowej drogi ekspresowej na 19 na kierunku Suwałki – Białystok – Lublin,
- b) zapewnienie odpowiedniego do funkcji standardu prędkości i swobody ruchu na drodze wojewódzkiej nr 678,
- c) zapewnienie powiązań gminy z gminami sąsiadującymi i zaspokojenie wewnętrznych potrzeb transportowych podmiotów społecznych, gospodarczych i mieszkańców w preferowanych przez nich standardach ruchu – systemem dróg powiatowych i gminnych oraz transportem zbiorowym,
- d) ew. większe wykorzystanie transportu kolejowego dla potrzeb rozwoju gospodarczego gminy zwłaszcza w rejonie stacji PKP w Lewickich i tworzenie warunków dla południowego obejścia kolejowego m. Białegostoku,
- e) minimalizowanie kolizji między ruchem drogowym, a zabudową i środowiskiem przyrodniczym oraz między różnymi rodzajami komunikacji,
- f) podnoszenie standardu wyposażenia dróg krajowych i głównych wojewódzkich w urządzenia obsługi komunikacji i turystyki motorowej,
- g) wprowadzenie ruchu rowerowego, jako alternatywy dla samochodowego w obszarach urbanizacji i ekologicznych,
- h) rozwój szlaków turystyki wędrowniczej pieszej,

1.2.5. w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej:

- a) zaspokojenie zapotrzebowania podmiotów gospodarczych, społecznych i mieszkańców na dostawę w preferowanym przez nich standardzie ilościowym i jakościowym: wody, energii elektrycznej, usług telekomunikacyjnych i gazu,
- b) ochrona wody, powietrza i gleby w środowisku przyrodniczym i zamieszkiwania przed zanieczyszczeniami: ściekami sanitarnymi, wodami opadowymi oraz odpadami energetycznymi, przemysłowymi i komunalnymi stałymi,
- c) zapewnienie sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej zaspokajających potrzeby użytkowników w sposób ciągły i efektywny ekonomicznie,
- d) zmniejszenie uciążliwości kolizji między i urządzeniami infrastruktury technicznej, a siecią osadniczą i elementami systemu przyrodniczego gminy,
- e) zapewnienie korytarzy dla perspektywnych elementów ponadlokalnej infrastruktury technicznej,

2. Kierunki zmian funkcji obszarów gminy i jednostek osadniczych.

2.1. **Funkcje gminy** będą rodzajowo w miarę stabilne. W dłuższym horyzoncie czasowym występować będzie rozwój lub regres niektórych z nich, uwarunkowany czynnikami wewnętrznymi i zewnętrznymi,

- 1) **funkcja ekologiczna** obszaru gminy oparta na dolinach rzek, kompleksach lasów w strefie podmiejskiej i drobniejszych zalesieniach rozproszonych oraz licznych wypełnieniach wodą, wyrobiskach poeksploatacyjnych będzie generalnie stabilna. Zwiększone perspektywnie wykorzystanie tych walorów zwłaszcza dla potrzeb wypoczynku codziennego i świątecznego aglomeracji i rozwijającego się osadnictwa w strefie podmiejskiej m. Białegostoku oraz presja urbanizacji, mogą stwarzać zagrożenia systemu przyrodniczego. Jego zabezpieczenie wymagać będzie działań ochronnych określonych w punkcie 3.1.
- 2) **funkcja osadnicza** – mieszkaniowa – usługowo – produkcyjna będzie się rozwijać w sposób zróżnicowany zależnie od położenia obszaru w przestrzeni gminy.
 - a) dużą dynamiką rozwoju funkcji osadniczej, przejawiająca się zwiększeniem ilości terenów zainwestowania będą się cechować obszary w strefie podmiejskiej miasta Białegostoku, zwłaszcza położone najbliżej jego granic i posiadające najlepsze warunki obsługi komunikacyjnej i infrastrukturalnej. Będą to głównie części obszarów wsi: Kleosina, Horodnian, Księżyna, Ignatek, Hryniewicz, Olmont, Izabelina, Lewickich i Stanisławowa. Tereny rozwoju osadnictwa wyznaczone zostały głównie na potrzeby mieszkańców m. Białegostoku w postaci większych kompleksów oznaczonych w rysunku studium symbolem graficznym i symbolem literowym MNU. W ramach terenów osadniczych występować mogą tereny:
 - mieszkalnictwa średniointensywnego – wielorodzinnego z usługami dla ludności,
 - mieszkalnictwa ekstensywnego – jednorodzinne z usługami,

- zabudowy mieszkaniowej rezydencjalnej na działkach o pow. min 3000 m² z dopuszczalnymi usługami i urządzeniami produkcyjnymi,
 - urządzeń produkcyjnych i usługowych komercyjnych nieuciążliwych dla mieszkańców,
- b) umiarkowany rozwój funkcji osadniczej może wystąpić w miejscowości gminnej Juchnowiec Kościelny oraz w sprzężonym z nią Juchnowcu Dolnym. Dotyczyłoby to głównie funkcji mieszkaniowo – usługowej w zabudowie ekstensywnej oraz usługowej związanej z funkcjonowaniem ośrodka gminnego,
- c) stabilizacja lub ew. regres funkcji osadniczej na pozostałych terenach rolno – osadniczych gminy, zwłaszcza o stosunkowo mało korzystnych warunkach dla produkcji rolniczej oraz turystyki i wypoczynku. Nieuchronnemu procesowi zwiększania powierzchni gospodarstw rolnych oraz unowocześniania technologii produkcji towarzyszyć będzie zmniejszanie ilości ludności zatrudnionej w rolnictwie, a tym samym i stałego zaludnienia wsi. Problemem będzie zatem poprawa stanu technicznego zabudowy gospodarstw rozwojowych i zagospodarowania zasobów zabudowy nieużytkowanej.
- 3) funkcja produkcyjno – usługowa (niezwiązana bezpośrednio z mieszkalnictwem) ma szansę rozwoju na bazie: istniejącego majątku produkcyjnego i infrastruktury technicznej, zasobów surowcowych lokalnych – rolniczych, mineralnych i drzewnych oraz zasobów kadr kwalifikowanych,
- a) znaczna dynamika rozwoju funkcji może wystąpić w obszarze strefy podmiejskiej, jako kontynuacja już rozpoczętych działań inwestycyjnych. Dotyczyć to może w szczególności terenów i zainwestowania produkcyjno – usługowego w Kleosinie i Księżynie oraz terenów tzw. „Południowego Zespołu Przemysłowego” wyznaczonego w obowiązującym planie z. p. gminy w rej. wsi Ignatki – Księżyno – Kopłany – Bronczany,
- b) „Południowy Zespół Przemysłowy”, wobec braku większych terenów tego typu w m. Białystoku, może w perspektywie stanowić istotną rezerwę w skali aglomeracji. Atrakcyjność lokalizacyjna „zespołu” może znacznie wzrosnąć w wyniku realizacji w jego sąsiedztwie zachodnio – południowej obwodnicy drogowej miasta Białegostoku ciągiem drogi ekspresowej nr S 19. Obszar zespołu w szczególności wymaga:
- utrzymania na przeważającej części jego powierzchni z wyjątkiem części wschodniej funkcji produkcyjno – usługowej zgodnie z rysunkiem studium,
 - szybkiego uelastycznienia w trybie zmian planu zagospodarowania przestrzennego gminy lub w nowym opracowaniu planistycznym ustaleń dotyczących funkcji produkcyjno – usługowych terenów poprzez eliminację zapisów przeznaczających tereny pod konkretne nieaktualne już duże inwestycje przemysłowe,
 - ograniczenia czasu sporządzenia nowego planu miejscowego "zespołu" do realizacji zabudowy produkcyjno – usługowej, do terenów położonych bezpośrednio przy istniejących drogach publicznych z możliwością rozwiązania infrastruktury technicznej,
 - w II etapie sporządzenia planu miejscowego dla większości terenów „zespołu” określającego w szczególności: układ uliczny, zasady uzbrojenia oraz etapowania realizacji zainwestowania terenów,
 - sukcesywnej realizacji infrastruktury i ulic,
- 4) funkcja rolnicza – ukierunkowana w strefie podmiejskiej na zaspokojenie potrzeb żywnościowych i surowcowych kształtującej się aglomeracji białostockiej. Związany z tym będzie rozwój proekologicznego sadownictwa, warzywnictwa, hodowli drobiu i bydła mlecznego, a na pozostałym obszarze na produkcji głównie zbóż, ziemniaków i roślin przemysłowych (np. buraka cukrowego) oraz hodowli bydła i trzody chlewnej. Rozwój funkcji będzie zależny od ekonomicznych uwarunkowań zewnętrznych (krajowych) i tempa wewnętrznej restrukturyzacji,
- 5) funkcja obsługi ludności będzie się cechować generalnie stabilnością ilościową i systematyczną poprawą jakościową urządzeń i ich funkcjonowania. Rozwój ilościowy urządzeń może wystąpić w siedzibie Gminy Juchnowcu Kościelnym i w większych zgrupowaniach nowej zabudowy mieszkaniowej w strefie podmiejskiej m. Białegostoku.
- 6) funkcja turystyki i wypoczynku będzie się rozwijać w gminie w sposób umiarkowany i zróżnicowany obszarowo, gł. na terenach posiadających stosowne walory przyrodnicze i dobrą dostępność komunikacyjną.
- Główną bazą rozwoju tej funkcji będą:
- lasy ochronne w strefie podmiejskiej m. Białegostoku oraz doliny rzek i wypełnione wodą wyrobiska – dla wypoczynku codziennego i świątecznego,
 - dolina rzeki Narwi gł. dla wypoczynku pobytowego i świątecznego a sporadycznie codziennego. Zakłada się możliwość rozwoju budownictwa letniskowego na bazie

istniejącej zabudowy wsi: Hermanówka, Bronczany, Koplany, Czerewki i Wojszki. Uzupełnieniem gospodarki rolnej w atrakcyjnie położonych gospodarstwach rolnych może być agroturystyka.

2.2 Funkcje jednostek osadniczych będą w miarę stabilne rodzajowo, ze zróżnicowaną jednak dynamiką rozwojową w poszczególnych jednostkach:

- a) wieś Juchnowiec Kościelny – gminny ośrodek rozwoju obsługi ludności ze stosunkowo dobrym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną i ze skromnie rozwiniętą funkcją produkcyjną oraz mieszkaniową. Ograniczony potencjał zainwestowania Juchnowca Kościelnego i bliskość m. Białegostoku oraz znaczna dynamika rozwoju strefy podmiejskiej powodować będą stosunkowo ograniczony rozwój jednostki gminnej,
- b) wieś Kleosin – z ograniczeniem rozwoju terenów budowlanych (brak większych rezerw) i możliwością intensyfikacji istniejącego zainwestowania mieszkaniowego, usługowego i produkcyjnego,
- c) wieś Księżyńno – Horodniany, PGO Ignatki i wieś Ignatki - wsie z silną tendencją urbanizacji o funkcjach mieszkaniowo – usługowych i produkcyjnych z dobrym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną. Szczególną szansę rozwoju w perspektywie ma kompleks terenów „Południowego Zespołu Przemysłowego”,
- d) wieś Hryniewiczze, Olmonty, Izabelin, Stanisławowo – wsie z tendencją urbanizacyjną, predystynowane do rozwoju funkcji mieszkaniowych rezydencjalnych i mieszkaniowo – usługowych na potrzeby m. Białegostoku,
- e) wieś Wojszki i Czerewki - z możliwością rozwoju funkcji uzupełniających turystyczno – wypoczynkowych na bazie doliny rzeki Narwi,
- f) pozostałe wsie z cechami: stagnacji rozwoju, poprawy jakości zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej oraz jej ubytków ilościowych oraz możliwością wykorzystania części zabudowy do funkcji agroturystycznej i lotniskowej.

3. Kierunki i zasady ochrony i wzbogacania walorów środowiska przyrodniczego.

Zakłada się: zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego gminy, ochronę i wzbogacanie walorów ekologicznych i wartości użytkowych oraz ich racjonalne wykorzystanie w rozwoju gminy, przy zapewnieniu sprawnego funkcjonowania całego systemu przyrodniczego w powiązaniu z systemem wojewódzkim i krajowym,

3.1. Sieć dolin rzecznych

- a) sieć dolin rzecznych gminy tworzą:
 - dolina rzeki Narwi – wieloprzestrzenny element systemu przyrodniczego, stanowiący ciąg powiązań przyrodniczych o znaczeniu ponadregionalnym i funkcjach: ekologicznej, bioklimatycznej, krajobrazowej, gospodarczej i rekreacyjnej objęta jest statusem obszaru chronionego krajobrazu i stanowi element Krajowego Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (K.E.S.O.CH),
 - doliny rzek: Horodnianki, Niewodnicy (Czaplinianki), Turośnianki i Mieńki – wieloprzestrzenny element systemu przyrodniczego o znaczeniu regionalnym i funkcjach: ekologicznej, bioklimatycznej, krajobrazowej, gospodarczej i rekreacyjnej,
 - pozostałe mniejsze doliny cieków wodnych oraz obniżenia terenowe – elementy drobnoprzestrzenne systemu przyrodniczego stanowiące ciągi przyrodnicze o znaczeniu lokalnym i funkcjach: ekologicznych, krajobrazowych i gospodarczych,
- b) Podstawowe kierunki zagospodarowania tych obszarów to:
 - zachowanie funkcji i walorów środowiska przyrodniczego,
 - ochrona przed zainwestowaniem i degradacją sanitarną.
- c) W celu realizacji w/w kierunków ustala się następujące zasady zagospodarowania:
 - utrzymywanie dotychczasowych sposobów użytkowania, jako ciągów naturalnej zieleni łąkowo – pastwiskowej z lokalnymi skupiskami wysokiej zieleni łąkowej, wraz z możliwością realizacji w ich obrębie zbiorników małej retencji wodnej,
 - zakaz wykonywania prac ziemnych naruszających w sposób istotny rzeźbę terenu i układ stosunków wodnych,
 - zakaz odprowadzania ścieków sanitarnych (nieoczyszczonych i oczyszczonych) w ilości, która nie pozwala na utrzymanie odpowiedniej (planowanej) klasy czystości wód poszczególnych odbiorników,
 - zakaz realizacji obiektów kubaturowych oraz zbiorników i rurociągów do magazynowania i transportu olejów i smarów,
 - zakaz zakładania i budowy stacji paliw,
 - zakaz lokalizacji wysypisk odpadów stałych i płynnych,
 - zakaz lokalizacji i realizacji wszelkiej zabudowy w granicach zasięgu fali powodziowej rzeki Narwi, z wyjątkiem obiektów hydrotechnicznych,

3.2. Lasy.

- a) kompleksy leśne (lasy) występujące w rozdrobnieniu na obszarze całej gminy – drobnoprzestrzenne elementy systemu przyrodniczego gminy o znaczeniu lokalnym i funkcjach ekologicznych, gospodarczych, krajobrazowych i rekreacyjnych głównie położone w sąsiedztwie m. Białegostoku i rzeki Narwi. Lasy te w powiązaniu z ciągami ekologicznymi dolin rzecznych zachowują układ ciągłości przestrzennej systemu przyrodniczego. Są potencjalnym obszarem rozwoju związanego z w/w funkcjami i lokalnymi potrzebami,
- b) podstawowe kierunki zagospodarowania obszarów leśnych to:
 - ochrona walorów przyrodniczych i użytkowych,
 - ochrona lasów chroniących środowisko przyrodnicze – „Leśny pas ochrony m. Białegostoku”
 - utrzymanie i trwałość ciągłości przestrzennej funkcjonowania w ramach systemu ekologicznego gminy i województwa oraz racjonalne wykorzystanie dla potrzeb gospodarczych i rekreacyjno – wypoczynkowych,
- c) w celu realizacji w/w kierunków przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:
 - zachowanie lasów jako elementów krajobrazu naturalnego,
 - prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z ustaleniami planów urządzenia lasów uwzględniających zasadę powszechnej trwałości i utrzymania ciągłości użytkowania niezależnie od struktury własnościowej lasów,
 - udostępnianie i częściowe przystosowanie kompleksów leśnych (głównie w pobliżu m. Białegostoku i rzeki Narwi) dla potrzeb rekreacyjno – wypoczynkowych,
 - wykonanie sukcesywnej rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych o kierunku leśnym, lub rekreacyjnym,
 - powiększanie powierzchni i zasobów leśnych poprzez zalesienie gruntów marginalnych. Wymaga to opracowania operatu granic polno – leśnych i uwzględniania ich na planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego gminy,
 - wprowadza się zmiany i ograniczenia dotyczące głównie:
 - zmniejszania powierzchni leśnej na cele nieleśne, z wyjątkiem sytuacji ekonomicznie i prawnie uzasadnionych,
 - zabudowy z wyjątkiem urządzeń integralnie związanych z ich funkcją,
 - realizacji przebiegu urządzeń liniowych (linii elektroenergetycznych, gazociągów, ropociągów, kolektorów sanitarnych, linii telekomunikacyjnych, dróg itp.), wymagających znacznej przecinki drzew,
 - wykonywania melioracji trwale naruszających układ stosunków wodnych w dolinach rzecznych na obszarach leśnych i prac ziemnych naruszających w istotny sposób rzeźbę terenu,
 - lokalizację składowisk odpadów przemysłowych i komunalnych,

3.3. Zieleń urządzone.

- a) Parki, skwery, zieleń uliczna (drogowa), ogrodów przydomowych, przykościelna, cmentarna, parki podworskie itp. – elementy uzupełniające system przyrodniczy gminy o znaczeniu lokalnym,
- b) Podstawowy kierunek zagospodarowania zieleni urządzonej to ochrona jej powierzchni i form zagospodarowania przed likwidacją z wyjątkiem szczególnych przypadków wynikających z przypadków komunikacyjnych lub infrastrukturalnych, oraz realizacji bardzo różnych elementów komunikacyjnych lub infrastrukturalnych,
- c) W celu realizacji ochrony zieleni urządzonej ustala się w szczególności :
 - zakaz przeznaczania tych terenów na inne cele w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów,
 - obowiązek doboru odpowiednich do warunków siedliskowych i układów przestrzennych gatunków zieleni,
 - zachowanie funkcji zieleni cmentarnej i parków dworskich łącznie z ich układem przestrzennym, fizjologicznym i przyrodniczym,
 - obowiązek przestrzegania wymogów konserwatorskich w użytkowaniu i zagospodarowaniu obiektów stanowiących przedmiot ochrony konserwatorskiej,

3.4. Obiekty i obszary prawnie chronione – szczególne formy ochrony przyrody,

- a) Na obszarze gminy Juchnowiec Kościelny obszarami i obiektami prawnie chronionymi są:
 - obszar chronionego krajobrazu „Dolina Narwi”,

- leśny pas ochrony m. Białegostoku,
- pomniki przyrody – 1 klon zwyczajny, 1 lipa drobnolistna, 1 wiąz szypułkowy oraz aleja 27 drzew,
- b) Podstawowy kierunek zagospodarowania w/w obiektów to:
 - zachowanie przed likwidacją i degradacją z jednoczesnym dopuszczeniem możliwości kształtowania zarówno pod względem jakościowym i przestrzennym,
 - zapewnienie właściwego funkcjonowania i ciągłości układów ekologicznych,
- c) Realizacja w/w kierunków zagospodarowania wymagać będzie:
 - wykonania planów lub studiów tych obszarów z zachowaniem zasad zagospodarowania określonych w powołujących je aktach prawnych a następnie uwzględnienie tych ustaleń w decyzjach administracyjnych o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
 - tworzenia rezerwatów przyrody, pomników przyrody oraz innych form ochrony przewidywanych ustawą o ochronie przyrody z obowiązkiem wprowadzenia ich do planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego,

3.5. Kierunki ochrony sanitarnej środowiska

3.5.1. Kierunki i zadania w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych.

- a) kierunki ochrony wód powierzchniowych i podziemnych to:
 - uzyskanie i utrzymanie odpowiednich klas czystości wód powierzchniowych:
 - rzeka Narew – I klasa czystości,
 - pozostałych rzek wymienionych w pkt. 2.1.1.a – II klasa czystości,
 - ochrona wód gruntowych przed zanieczyszczeniami sanitarnymi i przemysłowymi,
 - utrzymanie nienaruszalnego przepływu biologicznego w/w rzek.
- b) W celu realizacji w/w kierunków ustala się w szczególności:
 - zakaz odprowadzania do wód powierzchniowych (rzek) i gruntu ścieków sanitarnych i przemysłowych w wielkościach, które nie zapewniają utrzymania obowiązującej klasy czystości tych wód,
 - zalecenie budowy małych oczyszczalni ścieków lub stacji kontenerowych wspólnych dla zespołu wsi zwodociągowanych oraz dla terenów rekreacyjnych koncentrujących się w rejonie rzeki Narew z późniejszym wywozem tych nieczystości do punktu zlewnego oczyszczalni w Juchnowcu Kościelnym,
 - ochronę sanitarną ujęć wód dla celów komunalnych i przemysłowych zgodnie z ustaleniami obowiązujących stref ochronnych,
 - prawidłową gospodarkę zasobami wód powierzchniowych poprzez realizację programu małej retencji polegającą na budowie zbiorników wodnych:
 - w Ignatkach – pow. 13 ha
 - w Lewickich – pow. 1,9 ha, V – 11 tys. m³
 - w Kopłany – pow. 6,0 ha, V – 18 tys. m³
 - w Wólka – pow. 68,0 ha, V – 6 tys. m³
 dodatkowa funkcja tych zbiorników to funkcja gospodarcza, ekologiczna i turystyczno - rekreacyjna

3.5.2. Kierunki ochrony sanitarnej powietrza atmosferycznego.

- a) kierunki ochrony powietrza atmosferycznego to:
 - przeciwdziałanie wzrostowi zanieczyszczeń powietrza głównie produktami pochodzącymi z procesów energetycznych, przemysłowymi oraz komunikacji (zwłaszcza pyłów zawieszonych, dwutlenku siarki oraz azotu i ołowiu),
 - poprawa warunków życia ludzi zamieszkających na terenach będących w zasięgu oddziaływania zanieczyszczeń lub w jednostkach osadniczych o dużej koncentracji lokalnych źródeł ciepła,
- b) realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
 - obowiązku stałego monitoringu atmosfery jako podstawy ustalania lokalnych, jednostkowych norm emisji zanieczyszczeń lub ich likwidacji w formie wydawanych decyzji przez uprawnione jednostki państwowe i samorządowe,
 - wydania nakazów instalowania urządzeń do redukcji zanieczyszczeń oraz zmian profilu i technologii produkcji w obiektach stanowiących główne źródła zanieczyszczeń a nie rokujących zmniejszenia emisji pyłów i gazów,
 - stosowania nośników energooszczędnych (gazu ziemnego i płynnego, oleju opałowego, energii elektrycznej) o mniejszej uciążliwości dla środowiska, zwłaszcza w obrębie chronionego krajobrazu rzeki Narew i leśnego pasa ochronnego m. Białegostoku oraz we wsiach nie wymagających obsługi z systemu scentralizowanego,
 - utrzymanie zasady, że ponadnormatywna uciążliwość sanitarna zakładów powinna mieścić się w granicach własnych działek,

- utrzymanie dobrego stanu dróg kołowych, łącznie z zachowaniem płynności ruchu na tych drogach, szczególnie w obrębie obszarów zabudowanych,
- przestrzegania dopuszczalnych wartości stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu określonych w załączniku nr 1. do rozporządzenia Ministra O.Ś.Z.N. i L z dnia 28 kwietnia 1998 r. stanowiącym „listę substancji zanieczyszczających, dopuszczalne wartości stężeń tych substancji w powietrzu oraz czas ich obowiązywania”,

3.5.3. Kierunki ochrony ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami.

- Kierunki ochrony w/w zakresie dotyczy minimalizacji poziomu hałasu i wibracji głównie w obszarach stałego pobytu ludzi i rekreacji.
- Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
 - eliminacji z obszarów zamieszkałych źródeł hałasu o ponadnormatywnym natężeniu poprzez zabezpieczenia techniczne lub zmianę technologii i urządzeń,
 - przestrzegania zasady, iż hałas i wibracje przekraczające dopuszczalne poziomy nie mogą wychodzić poza obręb działki, na której są wytwarzane,
 - określenia zasad i warunków sytuowania nowej zabudowy w stosunku do dróg o znacznej uciążliwości akustycznej (Białystok – Łapy, Białystok – Bielsk Podlaski),
 - wykonywania prognoz oddziaływania projektowanej zabudowy i zagospodarowania terenów na etapie sporządzania miejscowych planów i na tej podstawie eliminowania zamierzeń planistycznych zagrażających środowisku,
 - uwzględniania w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu norm dopuszczalnych poziomu hałasu w środowisku określonych w tabeli 1 i 2 stanowiących załącznik do rozporządzenia Ministra O.Ś.Z.N i L z dnia 13 maja 1998 r. (Dz. U. Nr 66, poz. 436)

Zgodnie z powyższym rozporządzeniem w odniesieniu do występującego rodzaju zainwestowania (przeznaczenia terenu) w gminie Juchnowiec Kościelny powinny obowiązywać następujące dopuszczalne poziomy hałasu:

Lp	Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu wyrażany równoważnym poziomem dźwięku A w dB					
		drogi lub linie kolejowe		pozostałe obiekty lub grupy źródeł hałasu		linie energetyczne	
		pora dnia przedział czasu odniesieni a równy 16 godzinom	pora nocy p. cz. odniesieni a równy 8 godzinom	pora dnia p. cz. odn. równy 8 najmniej korzystn. godz. dnia	pora nocy p. cz. odn. równy 1 najmniej korzystn. godz. nocy	pora dnia p. cz. równy 16 godzinom	pora nocy p. cz. odnies. równy 8 godzinom
1	2	3	4	5	6	7	8
	- tereny wypocz. – rekreac.	55	45	40		50	45
	- tereny zab. mieszkaniowej		45			45	40
	- tereny zab. związane ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży						
	- tereny domów opieki						
	- tereny zabudowy mieszk.: ▪ wielorodzinnej ▪ jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi ▪ zagrodowej	60	50	50	40	50	45

3.5.4. Kierunki i zadania w zakresie ochrony ludzi przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym.

- a) Kierunek ochrony w w/w zakresie to: zmniejszenie do minimum oddziaływania szkodliwego promieniowania niejonizującego na ludzi i środowisko przyrodnicze na terenie gminy.
- b) Realizacja w/w kierunku wymagać będzie w szczególności:
 - zapobiegania zagrożeniom poprzez zachowanie w planie miejscowym odpowiedniej strefy ochronnej od linii napowietrznej WN 110 kV, a mianowicie min 14,5 m. od skrajnego przewodu linii przy zalecanej odległości od osi linii 40 m.,
 - ustalenia w planach miejscowych zakazu realizacji wszelkich stałych obiektów kubaturowych w obrębie strefy ochronnej od linii napowietrznej WN 110 kV,
 - ustalenia przebiegu nowych napowietrznych linii elektromagnetycznych WN z zachowaniem wymogów ochrony ludzi i walorów środowiska przyrodniczego – na obszarach zabudowy mieszkaniowej składowa elektryczna elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego o częstotliwości 50 Hz nie może przekraczać wartości 1 kV/m.,
 - dopuszczalne poziomy elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego określa załącznik do rozporządzenia Ministra O.Ś.Z.N. i L z dnia 11 sierpnia 1998 r. (Dz. U. Nr 107, poz. 676). Dopuszczalne poziomy określone w załączniku do w/w rozporządzenia nie stosuje się w miejscach niedostępnych dla ludzi.

3.5.5. Kierunki i zadania w zakresie ochrony powierzchni ziemi,

- a) kierunki ochrony powierzchni ziemi i racjonalnego wykorzystania jej walorów użytkowych w rozwoju gminy to:
 - ochrona powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi,
 - ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed przeznaczeniem jej na cele inne niż rolnicze,
 - ochrona powierzchni ziemi przed negatywnymi skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych,
- b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
 - kontynuacji selektywnej zbiórki odpadów stałych z wywozem ich na wysypisko w Hryniewiczach,
 - sukcesywnej likwidacji istniejących „dzikich” nieurządzonych wysypisk wiejskich,
 - unieszkodliwiania nieczystości płynnych (ścieków) z obszarów nie osiadających i nie przewidzianych do objęcia scentralizowanym systemem kanalizacji poprzez ich gromadzenie w lokalnych szczelnych zbiornikach, a następnie wywożenia do punktu zlewnego oczyszczalni w Juchnowcu Kościelnym,
 - rozwiązań oczyszczania ścieków wspólnych dla zespołów wsi zwodociągowanych lub zespołów rekreacyjnych poprzez budowę „małych” oczyszczalni ścieków w formie stacji kontenerowych,
 - zachowania dotychczasowej struktury przestrzennej gruntów rolnych i leśnych z możliwością jej korygowania poprzez wprowadzanie dolesień oraz z możliwością ekologicznego jej wzbogacania (polne drzewa, remizy, użytki ekologiczne),
 - utrzymania wartościowych intensywnie użytkowanych gruntów rolnych jako rolniczej przestrzeni produkcyjnej z ew. zachowaniem dotychczasowych form użytkowania i kierunków produkcji przy jednoczesnym prowadzeniu działań inspirujących na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego,
 - na etapie sporządzania planów miejscowych przyjmowania zwartych kompleksów gleb chronionych (od III a do IV b) za ogranicznik rozwoju budownictwa pozarolniczego z zastosowaniem ustawowych przepisów,
 - ochrony systemu drenażowego użytków ornych przed ich zabudową kubaturową z uwagi na możliwość przerwania układu podziemnych przewodów i zakłócenia jego funkcjonowania,
 - podnoszenia jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez dalszą regulację stosunków wodnych na gruntach ornych i użytkach zielonych,
 - w ramach istniejących 13 punktów eksploatacji surowców mineralnych stałych na terenie gminy 4 z nich proponuje się poddać sukcesywnej rekultywacji o kierunku rolnym lub leśnym, względnie wodnym, a pozostałe 9 punktów należy pozostawić do dalszej eksploatacji na lokalne potrzeby indywidualnego budownictwa i drogownictwa,
 - zachowania w dotychczasowym użytkowaniu terenów uznanych za obszary perspektywiczne występowania surowców mineralnych stałych,

4. Kierunki i zasady ochrony dóbr kultury.

Ochrona i utrzymanie w należytym stanie technicznym i użytkowym obiektów zabytkowych i o wartościach kulturowych wymaga oprócz znacznych nakładów finansowych koordynacji szeregu działań administracji rządowej i samorządowej.

Kierunki ochrony dóbr kultury obejmą ochronę obiektów zabytkowych i o charakterze zabytkowym oraz obiektów archeologicznych, a także tworzenie nowych wartości kulturowych.

4.1. Ochrona obiektów zabytkowych i o wartościach kulturowych.

Ochrona obiektów zabytkowych obejmuje obiekty ujęte w rejestrze zabytków oraz obiekty o charakterze zabytkowym nie wpisane do rejestru zabytków, a uwzględnione w publikacji z 1992 r. „Zabytki architektury i budownictwa w Polsce, województwo białostockie 3”, wyszczególnione w punkcie 2.1. tekstu „uwarunkowań” studium.

4.1.1. Kierunki działań:

- a) stosowanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń, uzgodnionych z Podlaskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, w celu ochrony ich przed dewastacją, zmianami naruszającymi walory zabytkowe oraz likwidacja,
- b) egzekwowanie w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów, na których występują obiekty zabytkowe i o charakterze zabytkowym, ustaleń zawartych w planach miejscowych, a w przypadku ich braku we wnioskach, opiniach i uzgodnieniach konserwatorskich,
- c) ścisłej współpracy między właścicielami, gminą i Podlaskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na rzecz utrzymania obiektów w dobrym stanie technicznym i właściwych formach użytkowania.
- d) nadzoru budowlanego obiektów zabytkowych o charakterze zabytkowym, obligującego właścicieli, użytkowników i zarządców do utrzymania ich w należytym stanie technicznym,
- e) zapewnienia właściwego użytkowania obiektów zagrożonych, a w szczególnych przypadkach pozyskiwania obiektów zagrożonych przez gminę i wtórnego ich zbycia nabywcom gwarantującym właściwe ich utrzymanie lub zagospodarowanie,
- f) uzgadnianie z Podlaskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków projektów dotyczących remontów i modernizacji obiektów zabytkowych.

4.1.2. Realizacja powyższych kierunków wymagać będzie:

- a) opracowania studium wartości kulturowych wsi Juchnowiec Kościelny i Juchnowiec Dolny,
- b) objęcie ochroną konserwatorską układu przestrzennego wsi Juchnowiec Kościelny,
- c) rewaloryzacja zabytkowych parków we wsiach Lewickie i Niewodnica Nargilewska,
- d) pomoc organizacyjna i finansowa właścicielom obiektów zabytkowych zagrożonych dewastacją przez Urząd Gminy i Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w celu poprawy ich stanu technicznego i otoczenia,
- e) przed rozbiórką obiektów o wartościach historyczno – kulturowych należy wykonać do nich podstawową dokumentację historyczną tj. kartę ewidencyjną, zabytku architektury i budownictwa (na koszt inwestora) zgodną z wymogami Ośrodka Dokumentacji Zabytków w Warszawie,
- f) przedstawiania do uzgodnienia Podlaskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków zakresu prac porządkowych na terenach cmentarzy,

4.2. Ochrona stanowisk archeologicznych wyszczególnionych w punkcie 2.2. tekstu „uwarunkowań” studium wymagać będzie:

- a) wprowadzenia odpowiednich ustaleń w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (obejmujących miejsca ich występowania) dotyczących ochrony stanowisk przed dewastacją lub likwidacją,
- b) egzekwowania w/w ustaleń planów miejscowych w wydawanych na ich podstawie decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów,
- c) w przypadku wystąpienia konieczności przeznaczenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu ze stanowiskami archeologicznymi na cele inwestycyjne, należy ustalić sposób postępowania, uzgodniony z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Archeologicznych,
- d) ustalenia, zarówno w planach jak i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów, obowiązku zawiadamiania służb archeologicznych o natrafieniu na obiekty nieznanego pochodzenia, w trakcie prowadzenia prac ziemnych,

4.3. Tworzenie nowych wartości kulturowych wymagać będzie:

- a) wprowadzenia ustaleń w planach miejscowych oraz decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dotyczących kultywowania regionalnych form architektonicznych oraz tradycji materiałowych i konstrukcyjnych,
- b) indywidualizowania form zabudowy i zagospodarowania przestrzeni publicznych w dostosowaniu do otaczającej zabudowy i krajobrazu, poprzez stosowne ustalenia w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

5. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury społecznej:

5.1. Tendencje demograficzne

- a) uwzględniając dotychczasową tendencję demograficzną prognozuje się dalszy wzrost ludności gminy, która w poszczególnych etapach okresu perspektywicznego może kształtować się następująco:
 2005 r. - 12.300 osób
 2010 r. - 13.000 osób
 w przypadku wprowadzenia zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej na obszar byłego PGO Ignatki zabudowa gminy może być nieco wyższa niż w/w,
- b) W strukturze ludności należy oczekiwać:
 - nieznacznego spadku udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym,
 - wzrostu udziału ludności w wieku produkcyjnym,
 - nieznacznego wzrostu liczby ludności w wieku poprodukcyjnym,
- c) Wzrost liczby ludności, zwłaszcza na obszarze graniczącym z Białymstokiem, wymagać będzie rozwoju urządzeń infrastruktury społecznej.
- d) Położenie gminy w aglomeracji białostockiej wpłynie na zwiększenie ilości miejsc pracy.
- e) Proces wyludniania się obszarów wiejskich gminy, głównie w jej południowej części spowoduje konieczność:
 - ukierunkowania instrumentów polityki na powstawanie dużych gospodarstw rolnych,
 - dokonywania sukcesywnych zmian w użytkowaniu infrastruktury społecznej,
 - zagospodarowania substancji budowlanej pozbawionej użytkowników.

5.2. Kierunki przekształceń i rozwoju mieszkalnictwa.

5.2.1. Przyjmuje się założenie osiągnięcia w przyszłości europejskiego wskaźnika nasycenia w mieszkania na poziomie 400 mieszkań na 1000 mieszkańców. Biorąc pod uwagę zakładany w okresie perspektywicznym wzrost ludności w granicach 13,0 – 15,0 tys. osób, stan zasobów mieszkaniowych w 2010 r. powinien wynosić 5.200 – 6.000 mieszkań. Uwzględniając istniejące zasady mieszkaniowe według stanu z 1997 r. w okresie perspektywicznym należy zrealizować ok. 1.700 – 2.500 mieszkań. Wielkości te uwzględniają potrzeby rosnącej liczby ludności, a także konieczność rozgęszczenia istniejących zasobów mieszkaniowych. Wielkość ruchu budowlanego uzależniona będzie od wyczerpywania się terenów budowlanych w Białymstoku, a w związku z tym wzrostu zainteresowania budownictwem na terenach przyległych do granic miasta, w szczególności w rejonie wsi: Kleosin, Księżyno, Horodniany, Olmonty, Stanisławowo, Hryniewiczze, Lewickie,

5.2.2. Kierunkami działań w zakresie mieszkalnictwa będzie: podnoszenie standardu istniejącej zabudowy, wymiana budynków w złym stanie technicznym oraz tworzenie warunków do realizacji nowej zabudowy. Problemem do rozwiązania będzie zagospodarowywanie opuszczonych i niezamieszkałych budynków,

5.2.3. Główne zadania w zakresie mieszkalnictwa to:

- a) utrzymanie, modernizacja i ewentualne uzupełnienie zabudowy mieszkaniowej w wolnych przestrzeniach istniejących między zabudową ; w stosunku do obiektów o charakterze zabytkowym (wymienionych w punkcie 2.1.2. tekstu „uwarunkowań” studium) wymagane jest uzgodnienie z Podlaskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- b) rozwój systemów infrastruktury technicznej: wodno – kanalizacyjnej elektroenergetycznej, gazowniczej i telekomunikacyjnej, podnoszącej standard mieszkań i warunków zamieszkiwania ludności,
- c) przystosowanie zagród rolniczych do rozwoju agroturystyki w miejscowościach o znaczących walorach turystycznych,
- d) dopuszczenie wykorzystania opuszczonych budynków mieszkalnych m. in. na potrzeby rekreacji zwłaszcza budownictwa letniskowego,

- e) wyznaczenie w miarę potrzeb nowych terenów budownictwa mieszkalnego w trybie planowania miejscowego,
- f) w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego stosowanie:
 - zalecanej wielkości działek zabudowy mieszkaniowej:
 - wolnostojącej jednorodzinnej o powierzchni 800 – 1000 m² i szerokości frontu min. 20 m.,
 - bliźniaczej jednorodzinnej o powierzchni 400 – 700 m² i szerokości frontu min. 16 m.,
 - zabudowy zagrodowej o powierzchni 2.500 – 5.000 m² i szerokości frontu działki min. 20 m.,
 - zabudowy letniskowej o powierzchni 800 – 1.500 m²,
 - zalecanych warunków zabudowy mieszkaniowej tj.:
 - maksymalnej wysokości budynku mieszkalnego jednorodzinnego nie przekraczającej dwóch kondygnacji, przy czym druga kondygnacja może znajdować się na poddaszu,
 - dachów symetrycznych dwuspadowych lub czterospadowych o nachyleniu połąci 35° - 45°, z naczółkami,
 - prostych i zwartych brył budynków opartych na rzucie wydłużonego prostokąta,
 - ujednoliconych podstawowych materiałów wykończeniowych oraz elementów ozdobnych, z zastosowaniem tradycyjnych materiałów (drewno, kamień) z większym zróżnicowaniem w zabudowie rozproszonej,
- g) przeznaczenie pod zabudowę mieszkaniową, mieszkaniową z działalnością produkcyjną i usługową obiektów i terenów nieużytkowych zgodnie z przeznaczeniem w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania, a także rozszerzenie funkcji niektórych obiektów i terenów, głównie usługowych o funkcję mieszkaniową, w następujących miejscowościach:
 - przeznaczenie pod zabudowę mieszkaniową:
 - Kleosin: A 32 UH, A 34 UH, A 38 UH,
 - Juchnowiec Dolny: 25 – 26 ZP, 4 UH, 13 UZ, 14 UJ,
 - Juchnowiec Kościelny: - 6 UH, UR, UŁ, UZ, 7 ZP, 14a ZP, US,
 - Księżyno: 3 RPR i 9p.,
 - Hryniewicze: Ignatki 19,20, 21 R (P.), 22 EE,
 - Kopłany – kol. Cegielnia: 8 S, 9 NU, 6 PSB,
 - Kopłany: 4 KK, 5 KK, 6 UH,
 - Bronczany: 4 S,
 - Lewickie: 13 KK, 16 KD, KK, 17 UH, 20 RO, Rm,
 - Olmonty: 7 UH, 13 RPZ, 14 RPZ, 19 RPO, 20 RPU,
 - Stanisławowo: 2 UH, 3,4,5, RPO, 6 RPZ, 11 UR,
 - Solniczki: 2 UK, 7 RPD, 8 KK, KP, KG,
 - Rumejki: 2 S,
 - Janowicze: 3 UH,
 - PGR Hołówki: 4 UH,
 - Bogdanki: 8A i 9 UŁ,
 - Rostołty: 6 UH,
 - Zajączki: 4 A,
 - Przeznaczenie pod zabudowę mieszkaniową z działalnością produkcyjną i usługową:
 - Kleosin: A 19 RO, A 27 S,
 - Horodniane: B 51 UJ, B 62 UJ,
 - Księżyno: G 16 NO, 4 S, 7 R (P.),
 - Ignatki PGO: D 13 RDP, D 14 RPO,
 - Juchnowiec Dolny: 32 US,
 - Juchnowiec Kościelny: 14 PS, 16 S, 17 RP, RZ, RL (S),
 - Hryniewicze: 14,15,16, 17, 18, 18a, RPZ,
 - Ignatki: 4 – 5 P., 7 RPZ, 9 P., 10 UO (PS), 16 PS B, UKJ,
 - Rozszerzenie funkcji obiektów i terenów usługowych oraz innych terenów o funkcję mieszkaniową:
 - Kleosin: A 42 UHK,
 - Juchnowiec Dolny: 27 UH,G,R,UŁ, 43A, 46MS, UH,A, 48a, UH, 50 RPU, 7A,
 - Ignatki: 11 UR,
 - Bronczany: 2UK,
 - Lewickie: 6 ZP,
 - Olmonty: 10 RPO, 15 RPO, 16 RPO, 30 RPO,

- Rumejki: 4 ZP.

5.3. Kierunki przekształceń i rozwoju usług.

5.3.1. Obsługa ludności na poziomie ponadpodstawowym w zakresie:

szkolnictwa średniego i wyższego, lecznictwa zamkniętego i specjalistycznego, kultury, sportu kwalifikowanego, specjalistycznego, handlu i rzemiosła, administracji, obsługi finansowej, ubezpieczeń i innych zrealizowana będzie w Białymstoku.

Na terenie gminy znajdują się obiekty w zakresie szkolnictwa wyższego oraz pomocy społecznej.

Główne zadania w zakresie usług ponad podstawowych to:

- a) Utrzymanie, modernizacja i rozbudowa następujących obiektów:
 - bazy naukowo – dydaktycznej i doświadczalnej Politechniki Białostockiej,
 - Domu Pomocy Społecznej dla przewlekle chorych w Czerewkach,
- b) Tworzenie warunków do realizacji nowych obiektów wynikających ze zgłoszonych potrzeb.

5.3.2. Obsługa ludności w zakresie podstawowych usług komunalnych:

edukacji, zdrowia, kultury, sportu oraz innych usług będzie sukcesywnie wzrastać ilościowo, w miarę wzrostu liczby ludności. Istniejące obiekty wymagać będą utrzymania w dobrym stanie technicznym oraz podnoszenia jakości ich wyposażenia.

Główne zadania w zakresie usług podstawowych komunalnych to:

- a) Zabezpieczenie w budżetach gminy odpowiednich środków finansowych na utrzymanie, modernizację, rozbudowę oraz budowę obiektów obsługi ludności:
 - szkół podstawowych w miejscowościach: Juchnowiec Górny, Kleosin, Księżyno, Bogdanki,
 - szkół gimnazjalnych w Juchnowcu Górnym i Kleosinie,
 - przedszkola w Kleosinie,
 - ośrodków zdrowia w miejscowościach: Kleosin, Księżyno i Bogdanki,
 - Gminnego Ośrodka Kultury w Juchnowcu Kościelnym,
 - klubów i świetlic wiejskich w miejscowościach: Baranki, Biele, Czerewki, Dorożki, Hołówki Małe, Janowicze, Klewinowo, Olmonty, Rostołty, Rumejki i Wojszki,
 - boisk sportowych w Juchnowcu Dolnym i Czerewkach oraz boisk szkolnych w miejscowościach: Juchnowiec Górny, Kleosin, Księżyno i Bogdanki,
 - remiz Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach: Czerewki, Dorożki, Hermanówka, Hołówki Duże, Janowicze, Juchnowiec Dolny, Kopłany, Lewickie, Rostołty, Szerenosy, Tryczówka, Wojszki i Złotniki,
- b) Tworzenie warunków do zagospodarowania nieużytkowanych obiektów i terenów usługowych pod kątem rozszerzenia funkcji użytkowej oraz zmiany przeznaczenia w zależności od potrzeb i warunków przyrodniczych i urbanistycznych.
Przedmiotem zmiany przeznaczenia mogą być następujące obiekty i tereny ujęte w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego:
 - Kleosin: A 14 UI była baza Związku Spółek Wodnych – proponowane przeznaczenie pod budowę zbiornika retencyjnego,
 - Kopłany kol. Cegielnia: 4 UT wyrobisko ilitu (wł. skarb państwa), proponowane przeznaczenie na tereny lotniskowe,
 - Obiekty i tereny byłych szkół podstawowych w miejscowościach: Lewickie 2 UO, Olmonty 9 UO, Biele 3 UO, Hołówki 2 UO, Wojszki 3 UT, proponowane przeznaczenie na cele usługowo – mieszkaniowe.
 - Hołówki 5 UŁ projektowany obiekt na teren rolny,

Powyższe propozycje wymagać będą w zależności od potrzeb, zmiany obowiązujących planów miejscowych bądź opracowania nowych planów miejscowych.

5.3.3. Obiekty i urządzenia usługowe pozostałe.

Zakłada się utrzymanie istniejących obiektów i urządzeń oraz podniesienie standardu świadczonych usług. Przewiduje się także rozwój innych obiektów i urządzeń usługowych w zależności od zapotrzebowania.

Główne zadania to:

- a) Tworzenie warunków do utrzymania, modernizacji, rozbudowy następujących obiektów i urządzeń:
 - aptek w: Kleosinie, Juchnowcu Górnym,
 - urzędów pocztowych w: Kleosinie, Juchnowcu Kościelnym oraz Simunach,
 - Banku Spółdzielczego w Juchnowcu Górnym,
 - komisariatu Policji w Juchnowcu,

- sklepów w poszczególnych wsiach,
 - urzędów gastronomicznych w Kleosinie i Ignatkach,
 - obiektów sakralnych w: Juchnowcu Kościelnym, Kleosinie, Kożanach, Koplanach, Klewinowie, Solniczkach, Szerenosach, Wojszkach, Zajączkach, Złotnikach i Tryczówce,
 - cmentarzy w: Juchnowcu Kościelnym, Ignatkach, Kożanach, Tryczówce, Złotnikach, Szerenosach,
- b) Tworzenie warunków do rozwoju nowych obiektów i urzędów usługowych z zakresu:
- handlu gastronomii, rzemiosła oraz urzędów obsługi turystyki i wypoczynku,
 - placówek opieki socjalnej w celu zabezpieczenia godziwych warunków życia mieszkańcom pozbawionym opieki rodzinnej,
 - innych urzędów usługowych wynikających ze zgłaszanych potrzeb.

Rozwój działalności usługowej odbywać się może w obrębie zabudowy mieszkaniowej oraz w powiązaniu z obiektami i terenami przemysłowo – składowymi i obsługi rolnictwa. Wymagać to będzie wprowadzenia zmian w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Przygotowanie terenów pod nowe usługi wymagać będzie również opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z reguły łącznie z terenami mieszkaniowymi.

6. Kierunki rozwoju ekonomicznego gminy.

6.1. Kierunki rozwoju przemysłu i budownictwa.

Rozwój przemysłu (działalności produkcyjnej gminy odbywać się będzie na bazie:

- istniejącego majątku trwałego,
- lokalnych surowców mineralnych i rolniczych,
- położenia w sąsiedztwie miasta Białegostoku,

6.1.1. Racjonalne wykorzystywanie majątku trwałego, w tym niezagospodarowanych obiektów i terenów, które mogą być wykorzystane na działalność produkcyjną i produkcyjno – usługową. Zgodnie ze zgłoszonymi wnioskami działalność produkcyjna (gospodarcza) w większości przypadków, przewidziana jest do rozwoju w powiązaniu z zabudową mieszkaniową (wyszczególniono w punkcie 5.2.g)

Niewykorzystane lub częściowo wykorzystane obiekty i tereny wyznaczone w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, predystynowane do zagospodarowania na działalność produkcyjną i produkcyjno – usługową, to w szczególności:

- Juchnowiec Dolny: 34 UK, 48 S, 49 P., 52 UJ,
- Ignatki: 6 P.,
- Lewickie: 9 RPZ, 10 RPZ,
- Hryniewiczze: 3 H,

Główne zadania to:

- a) tworzenie warunków do utrzymania i rozwoju istniejących zakładów,
- b) utrzymanie rezerw terenowych tzw. Południowego Zespołu Przemysłowego miasta Białegostoku,
- c) zmiana obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także w zależności od występującego zapotrzebowania opracowanie nowych planów zagospodarowania przestrzennego,

6.1.2. Wykorzystanie lokalnych surowców:

- a) złóż surowców mineralnych na potrzeby indywidualnego budownictwa i drogownictwa,
 - 9 punktów eksploatacji surowców mineralnych stałych, pozostałe 4 punkty eksploatacji należy poddawać sukcesywnej eksploatacji,
 - obszar perspektywnego występowania surowców mineralnych wyszczególnionych w punkcie 1.3.2. „uwarunkowań” studium,
- b) efektywne wykorzystanie surowców rolniczych dla przetwórstwa rolno – spożywczego.

Główne zadania to:

- a) w zakresie surowców mineralnych - wyznaczenie terenów eksploatacji w trybie planowania miejscowego,
- b) tworzenie warunków do powstawania zakładów produkcyjnych przetwórczych poprzez zabezpieczanie terenów lokalizacji w miejscowych planach

zagospodarowania przestrzennego, w szczególności z wykorzystaniem istniejących nieużytkowanych obiektów przydatnych do tego celu.

6.1.3. Położenie gminy w sąsiedztwie Białegostoku wpłynęło na wyznaczenie na obszarze gminy terenów przemysłowych na potrzeby miasta Białegostoku. Przewiduje się dalsze utrzymanie tzw. Południowego Zespołu Przemysłowego w rejonie wsi: Ignatki – Księżyno – Koplany – Bronczany, z przeznaczeniem na lokalizację zakładów produkcyjnych i produkcyjno – usługowych.

Zagospodarowanie zespołu wymagać będzie w szczególności:

w I etapie:

- zmiany zapisów obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w stosunku do terenów określających zdezaktualizowane obecnie przeznaczenie tych terenów,

w II etapie:

- opracowania nowego planu miejscowego dla większości przewidzianych do zainwestowania terenów przemysłowych,
- rozwoju systemów infrastruktury technicznej,

6.2. Tworzenie warunków do rozwoju rolnictwa i jego otoczenia.

6.2.1. Ochrona i poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

wymagać będzie:

- a) kontynuacji regulacji stosunków wodnych na gruntach ornych i użytkach zielonych przeznaczonych w studium do produkcji rolniczej, które wymagają tych zabiegów i gwarantują racjonalne wykorzystanie ponoszonych nakładów,
- b) ochrony systemów drenażowych i melioracyjnych przed zniszczeniem lub dewastacją w trakcie ewentualnych działań inwestycyjnych w zakresie infrastruktury technicznej ponadlokalnej,
- c) ochrony kompleksów wartościowych gruntów przed przeznaczaniem na cele nierolnicze,
- d) ekologizacji produkcji rolniczej poprzez zwiększanie udziału nawożenia organicznego na terenach posiadających najkorzystniejsze warunki do produkcji zdrowej żywności,
- e) eliminacji zanieczyszczeń gleby, wody i powietrza,
- f) dokonywania zalesień gruntów marginalnych do produkcji rolniczej zwłaszcza stanowiących własność skarbu państwa,

6.2.2. Poprawa struktury własnościowej obszarów rolnych i rozłogów gospodarstw rolnych poprzez:

- a) sukcesywne prowadzenie scaleń i wymianę gruntów, zwłaszcza do uzyskania zwartych kompleksów gruntów skarbu państwa i komunalnych (w tym do zalesień i zbywania jako nowe gospodarstwa oraz lokalizacji urządzeń pozarolniczych) oraz poprawę rozłogów prężnych ekonomicznie gospodarstw rolnych indywidualnych,
- b) zbywanie na korzystnych dla nabywców warunkach gruntów i nieruchomości rolnych skarbu państwa i komunalnych, przewidywanych w studium do użytkowania rolniczego,
- c) wspieranie doradztwem i instrumentami fiskalnymi rozwoju specjalistycznych i rozwojowych gospodarstw rolnych.

6.2.3. Wspieranie rozwoju otoczenia rolnictwa,

w zakresie mechanizacji prac rolniczych, zaopatrzenia w środki produkcji, zbytu produkcji rolniczej, przetwórstwa rolniczego oraz obsługi weterynaryjnej poprzez:

- a) tworzenie warunków do utrzymania oraz obsługi urzędów obsługi rolnictwa:
 - Spółdzielni Kółek Rolniczych w Juchnowcu Górnym,
 - Magazynu nawozów w Hołówkach,
 - Bazy Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Dorożkach,
 - Bazy magazynowej Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Czerewkach,
 - Siedziby Spółdzielni Producentów Mleka „Turośnianka” w Juchnowcu Kościelnym,
 - Zlewni mleka w miejscowościach: Czerewki, Dorożki, Hołówki Stare, Hryniewiczze, Juchnowiec Dolny, Juchnowiec Kościelny, Lewickie, Klewinowo, Olmonty, Rostoły i Wojszki,
 - Lecznicy dla zwierząt w Juchnowcu Górnym.
- b) stosowania priorytetów i ulg podatkowych na rzecz podmiotów gospodarczych świadczących usługi na rzecz rolnictwa i tworzących miejsca pracy na wsi,

6.2.4. Podnoszenie poziomu technologii produkcji rolniczej i warunków zamieszkiwania na wsi poprzez:

- a) rozwój wyposażenia wsi w urządzenia infrastruktury technicznej: wodociągowej, kanalizacyjnej, elektroenergetycznej, gazowniczej, telekomunikacyjnej oraz usuwania i utylizacji odpadów,
- b) utrzymanie istniejących urządzeń obsługi ludności oraz podnoszenie ich standardu, w celu poprawy jakości świadczonych usług w zakresie: szkolnictwa, ochrony zdrowia, kultury, sportu, bezpieczeństwa przeciwpożarowego,
- c) tworzenia warunków do powstawania nowych usług,
- d) tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia pozarolniczego dla nadwyżek siły roboczej,

6.3. Kierunki rozwoju gospodarki leśnej.

- 1) Wykorzystanie lasów do produkcji surowca drzewnego głównie na potrzeby własne ludności.
- 2) Rozwój zbieractwa runa leśnego na potrzeby konsumpcyjne miejscowej ludności, a także na potrzeby rynku, jako źródło dodatkowych sezonowych dochodów.
- 3) Powiększanie powierzchni lasów poprzez zalesienie marginalnych terenów rolniczych, co wymagać będzie współpracy gminy z samorządem wojewódzkim i administracją leśną, w zakresie pozyskiwania środków z budżetu centralnego.

6.4. Kierunki i zadania w rozwoju turystyki i wypoczynku.

Walory środowiska przyrodniczego, które stanowią:

- „Obszar krajobrazu chronionego doliny Narwi”,
- tereny leśne wchodzące w skład leśnego pasa ochronnego miasta Białegostoku,
- tereny powyrobowiskowe w Horodnianach, Księżynie i Koplanach tworzą przesłani do rozwoju rekreacji jako dodatkowego czynnika rozwoju ekonomicznego gminy,

6.4.1. Kierunki rozwoju rekreacji obejmują tworzenie bazy materialnej do rozwoju następujących jej form:

- a) wypoczynku codziennego i świątecznego nad rzeką Narew w rejonie wsi Wojszki oraz w obrębie lasów położonych w sąsiedztwie Białegostoku i terenów powyrobowiskowych w miejscowościach: Horodniany, Kleosin, Kieżyńno i Koplany,
- b) wypoczynku pobytowego w dolinie rzeki Narew na bazie istniejącego zespołu domków turystycznych, w siedliskach rolniczych – agroturystycznych oraz zabudowie letniskowej w miejscowościach: Wojszki, Zajęczki, Czerewki, Kożany, Zalesie,
- c) turystyki kwalifikowanej i krajoznawczej (pieszej, rowerowej, wodnej) głównie na bazie walorów przyrodniczych doliny Narwi.

6.4.2. Główne zadania obejmują:

- 1) utrzymanie, modernizacja i ew. rozbudowa istniejących obiektów turystyczno - wypoczynkowych znajdujących się w miejscowościach:
 - Wojszki, zespół ogólnodostępnych domków turystycznych,
 - Ignatki, pokoje gościnne (hotelowe) z punktem gastronomicznym,
 - Kleosin, pokoje gościnne (hotelowe).
- 2) urządzenia terenów wypoczynku codziennego i świątecznego oraz bazy wypoczynku pobytowego z urządzeniami towarzyszącymi (infrastruktura techniczna i usługowa) w rejonie wsi Wojszki,
- 3) przygotowanie terenów budowlanych na potrzeby budownictwa letniskowego w miejscowościach położonych w dolinie Narwi oraz w rejonach powyrobowiskowych w: Horodnianach, Księżynie i Koplanach,
- 4) tworzenie warunków do organizacji wypoczynku w zagrodach wiejskich – agroturystyki głównie w miejscowościach położonych w dolinie rzeki Naarwi,
- 5) wykorzystanie do celów turystyki i wypoczynku nieużytkowanych budynków mieszkalnych w miejscowościach posiadających walory rekreacyjne,

6.4.3. Instrumenty polityki przestrzennej gminy na rzecz realizacji zadań z zakresu turystyki i wypoczynku,

- sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów przewidywanych do rozwoju turystyki i wypoczynku, stosownie do zapotrzebowania, uszczegóławiających zasady i warunki zagospodarowania i zabudowy terenów,
- dokonywanie zmian ustaleń obowiązujących planów miejscowych w stosunku do terenów przewidywanych do rozwoju rekreacji,

7. zadania rozwoju komunikacji.

Gmina Juchowiec Kościelny obsługiwana będzie siecią dróg, linią kolejową i komunikacją autobusową.

7.1. Sieć drogowa.

7.1.1. Droga krajowa Nr 19 docelowo ekspresowa.

- 1) Przepustowość drogi i prognoza ruchu przedstawiają się następująco:
 - przepustowość drogi o szerokości jezdni 7 m. przy poziomie swobody ruchu D wynosi 1250 p/h,
 - prognoza ruchu do roku 2015

Nr 19

	1995	2000	2005	2010	2015
Zabłudów - Ploski	2600	3400	4200	5000	5800

- 2) Z porównania przepustowości dróg z prognozą ruchu w 2015 r. wynoszącą 550 p/h $(0,095 \times 5800 = 550)$ wynika, że istniejący przekrój drogi ma duże rezerwy przepustowości.
- 3) Na drodze krajowej Nr 19 Budzisko – Suwałki – Augustów – Białystok – Siemiatycze – Lublin – Rzeszów zaliczonej do dróg ekspresowych można spodziewać się większego wzrostu międzynarodowego ruchu tranzytowego z Finlandii i republik nadbałtyckich w kierunku południowej części Polski i Europy.
- 4) W projekcie studium zagospodarowania przestrzennego byłego województwa białostockiego z uwagi na kolizyjność drogi Nr 19 z Krajobrazowym Parkiem Puszczy Knyszyńskiej, przewidziano przedłużenie jej przebiegu na trasę Korycin – Knyszyn – Białystok z południowo zachodnim obejściem miasta Białegostoku (do połączenia z drogą Nr 66 Białystok – Bobrowniki) do nowej trasy Stanisławowo – Wojszki, z budową obejścia po wschodniej stronie wsi Wojszki oraz docelowo z budową nowego mostu przez rzekę Narew.
- 5) Wykonanie wyżej wspomnianych obejść miasta Białegostoku i wsi Wojszki ma za zadanie zlikwidowania kolizyjności przebiegu drogi Nr 19 z zabudową mieszkaniową i ruchem wewnętrznym miasta i wsi.
- 6) Należy liczyć się z potrzebą zarezerwowania terenów wolnych od zabudowy o szerokości w liniach rozgraniczających 30 m. (na kierunek przy przekroju dwujezdniowym 40 m.) oraz przy budowie dróg zbiorczych jednostronnych lub dwustronnych 40 m. lub 50 m. (na kierunek przy przekroju dwujezdniowym 50 m. lub 60 m.). Uściślenie parametrów i tras przepustowych obwodnic nastąpi na etapie planu miejscowego.
- 7) W związku z ograniczoną dostępnością do drogi ekspresowej przewiduje się powiązanie tylko na skrzyżowaniach z drogami 03348 i 03439.
- 8) Parametry techniczne i użytkowe drogi należy przyjmować zgodnie z obowiązującymi przepisami, obecnie rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43, poz. 430).
- 9) Zgodnie z art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, zmienionej art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668, obiekty budowlane przy drogach publicznych powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni drogi ekspresowej co najmniej:
 - na terenie zabudowy miast i wsi 20 m.,
 - poza terenem zabudowy 40 m.,
- 10) Na etapie budowy obejścia trzeba będzie opracować ocenę oddziaływania drogi na środowisko, z uwzględnieniem właściwej prognozy ruchu, z równoznacznym ustaleniem zasad i warunków realizacji zabudowy wymagającej ochrony w jej otoczeniu oraz ochrony istniejącej zwartej zabudowy przed uciążliwościami ruchu. Do czasu wykonania oceny oddziaływania drogi na środowisko, postuluje się dla obiektów budowlanych przeznaczonych na pobyt ludzi zachować minimalne linie zabudowy 100 m. od krawędzi jezdni.
- 11) Uwzględnić właściwe parametry drogi w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego łącznie z warunkami zagospodarowania ich obrzeży, wynikających z oceny oddziaływania drogi na środowisko.
- 12) Wprowadzić urządzenia zabezpieczające w miejscach największych możliwości powstawania kolizji na drodze z ruchem lokalnym i pieszym.

- 13) Wykonać zabezpieczenia istniejącej i projektowanej zabudowy przed uciążliwościami ruchu samochodowego w miejscach wskazanych w ocenie oddziaływania drogi na środowisko.
- 14) Minimalizować ilość włączeń ulic i zjazdów, zwłaszcza z lewoskrętami z wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów budowlanych i uzgodnić je z zarządcą drogi.

7.1.2. Droga wojewódzka Nr 678.

- 1) Przepustowość drogi i prognozy ruchu przedstawiają się następująco:
 - przepustowość drogi o szerokości jezdni 6 m. przy poziomie swobody ruchu D wynosi 1050 p/h,
 - prognoza ruchu na podstawie pomiarów ruchu w 1995 r.

1995 2000 2005 2010 2015

Nr 678

Białystok – Markowszczyzna 7500 9050 10550 12000 13500

- 2) Z porównania przepustowości drogi z prognozą ruchu w 2015 r. wynoszącą 1150 p/h ($0,085 \times 13500 = 1150$) wynika, że istniejący przekrój drogi na odcinku Białystok – Markowszczyzna nie przeniesie prognozowanego ruchu do około 2020 r. Docelowo trzeba będzie wykonać przekrój dwujezdniowy 2 x 7 m.
- 3) Parametry techniczne i użytkowe drogi przyjmować zgodnie z obowiązującymi przepisami, obecnie rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43, poz. 430).
- 4) Należy liczyć się z potrzebą poszerzenia drogi Nr 678 klasy G lub GP na odcinku Białystok – Markowszczyzna do szerokości 35 m. w liniach rozgraniczających oraz zarezerwowania terenów wolnych od zabudowy o szerokości od 35 do 45 m. w liniach rozgraniczających pod budowę obejścia wsi Księżyno jak pokazano na rysunku „kierunków studium”. Szczegółowe określenie parametrów drogi i trasy przebiegu obejścia nastąpi na dalszym etapie planistycznym. Zaniechanie rezerwacji terenu pod obejście spowoduje jego szybką zabudowę w silnie urbanizującym się obszarze wsi Horodniany i Księżyno, a w konsekwencji późniejszy brak możliwości w ogóle racjonalnego rozwiązania tego problemu.
- 5) Zgodnie z art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, zmienionej art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających

7.1.3. Drogi powiatowe.

- 1) Zgodnie z art. 6 a ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, zmienionej art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej – w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. Nr 106 poz. 668) „do dróg powiatowych zalicza się drogi inne niż określone w art. 5 ust. 1 i art. 6 ust. 1, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą”
Na podstawie w/w ustalenia można zakwalifikować tylko następujące drogi: 03438, 03439, 03443, 03452, 03453, 03455, 03458 i 03505,
- 2) Sprawne powiązania zewnętrzne gminy będą zrealizowane poza drogami krajową i wojewódzką, drogami powiatowymi o następujących numerach: 03438, 03439, 03443, 03452, 03453, 03455, 03505.
- 3) Przy założonym standardzie w „projekcie studium województwa białostockiego „, że ośrodki gminne powinny mieć połączenia między sobą drogami o nawierzchni twardej ulepszonej. Przewiduje się w pierwszej kolejności do modernizacji drogi powiatowe o następujących numerach: 03438, 03439, 03443, 03452 i 03453,
- 4) Parametry techniczne i użytkowe dróg przyjmować zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43, poz. 430).
- 5) Zgodnie z art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, zmienionej art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. przytoczonej w punkcie 7.1.3.1.) „kierunków rozwoju”, obiekty budowlane przy drogach publicznych powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni drogi powiatowej co najmniej:
 - na terenie zabudowy miast i wsi 8 m.,
 - poza terenem zabudowy 20 m.,
- 6) Na etapie modernizacji drogi należy wykonać ocenę oddziaływania drogi na środowisko, z równoczesnym ustaleniem zasad i warunków realizacji zabudowy szczególnie wymagającej

ochrony w jej otoczeniu oraz ochrony istniejącej zwartej zabudowy przed uciążliwościami ruchu.

- 7) Uwzględnienia właściwych parametrów dróg w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego łącznie z warunkami zagospodarowania ich obrzeży, wynikających z oceny oddziaływania drogi na środowisko.
- 8) Można przypuszczać, że ulegnie zmianie numeracja dróg powiatowych i gminnych na mocy art. 10 lit. c ust. 5 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, zmienionej art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r., przytoczonych w punkcie 7.1.3.1.) „kierunków rozwoju”, który brzmi: „Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia sposób numeracji oraz zakres, treść i sposób prowadzenia ewidencji dróg i obiektów mostowych”.

7.1.4. Drogi gminne.

- 1) Struktura funkcjonalno – techniczna i przestrzenna dróg gminnych określona w punkcie 6.1.1.4. „uwarunkowań studium” może ulec istotnym zmianom w przypadku zaistnienia okoliczności określonych w punkcie 6.5. „uwarunkowań studium” po zaliczeniu wymienionych dróg do dróg gminnych oraz w punkcie 7.1.3.1.) „kierunków studium” w przypadku przekazania części dróg powiatowych pod zarządek gminy.
- 2) Wewnętrzne potrzeby transportowe gminy realizowane będą poza drogami krajową i powiatowymi drogami gminnymi.
- 3) Parametry techniczne i użytkowe dróg gminnych należy przyjmować zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43, poz. 430).
- 4) Bieżące remonty i modernizację dróg należy wykonać z uwzględnieniem priorytetów dla:
 - odcinków dróg obsługujących największą liczbę mieszkańców i obszary o najwyższej w skali gminy aktywności gospodarczej,
 - odcinków o największych zagrożeniach funkcjonowania ruchu, mogących wywołać zakłócenie życia społeczno – gospodarczego części sieci osadniczej.
- 5) Projektuje się następujące drogi
 - a) przebiegającą północnym obrzeżem wsi Kleosin wzdłuż granicy z gminą Choroszcz – łączącą drogę powiatową nr 03505 Horodniany – Klepacze poprzez Torowisko PKP z ul. Pułaskiego w Białymstoku.
 - b) łączącą drogę powiatową Białymstok – Juchnowiec z ul. Ciołkowskiego w Białymstoku a przebiegającą w sąsiedztwie wysypiska w Hryniewiczach oraz poprzez wieś Olmonty i Izabelin.
- 6) Numeracja i ilość dróg gminnych może ulec zmianom z przyczyn określonych w punktach 7.1.3.8.) i 7.1.4.1.) „kierunków studium”.

7.2. Techniczne zaplecze motoryzacji.

- 1) Dla poszczególnych programów zagospodarowania zaleca się przyjmować:
 - a) wskaźniki miejsc postojowych przedstawionych w poniższej tabeli:

Lp	Wyszczególnienie	Jednostka odniesienia		Strefa pośrednia
1	2	3	4	5
	Budownictwo			
	Administracja	1000 m ² p.u.	8 – 24	15 – 30
	Handel	1000 m ² p.u.	7 – 20	10 – 36
	Zakłady pracy	100 zatrud.	8 – 14	10 – 32
	Restauracja	100 miejsc konsumpcyjnych	12 – 20	15 – 36
	Kościół	100 uczestników mszy	10	10

- b) stacje paliw zaleca się przyjmować wg zasady, że 1 stacja o $4 \div 6$ dystrybutorach może obsłużyć $5000 \div 6000$ samochodów,
 - c) miejsca obsługi samochodów zaleca się programować wg następujących wskaźników:
 - 1 st. / $300 \div 400$ samochodów,
 - 1 st. / $300 \div 400$ m² powierzchni stacji.
- 2) Przy wzroście wskaźników motoryzacji do 340 w roku 2005 i 400 w roku 2010 należy sukcesywnie dążyć do zaspokojenia potrzeb w zakresie technicznego zaplecza motoryzacji jak przedstawiono w poniższej tabeli:

Lp.	Wyszczególnienie	Lata	
		2005	2010
1.	Wskaźnik motoryzacji	340	400
2.	Ludność ogółem	12300	13000
3.	Ludność		
	a) w zespole wsi Juchnowiec	800	850
	b) w gminie	11500	12150
4.	Parkingi krótkiego postoju	66	83
5.	Ilość samochodów osobowych	4182	5200
6.	Ilość pojazdów	6534	7536
7.	Niezbędna ilość stacji paliw	2	2
8.	Niezbędna ilość zakładów naprawy pojazdów	16 ÷ 22	19 ÷ 25

Dane przedstawione w powyższej tabeli w punktach 3 ÷ 8 według własnych obliczeń.

7.3. Kolej.

- 1) Przewiduje się modernizację linii kolejowej Białystok – Bielsk Podlaski – Czermecha – granica państwa,
 - 2) Należy zwiększyć bezpieczeństwo przy transporcie kolejną ładunków niebezpiecznych poprzez zastosowanie przepisów bezpieczeństwa i ich rygorystyczne egzekwowanie,
 - 3) Wykorzystać kolej w większym stopniu do transportu ładunków masowych,
 - 4) Zgodnie z projektem studium zagospodarowania przestrzennego byłego województwa białostockiego zarezerwowano teren pod południową obwodnicę kolejową miasta Białegostoku na kierunku posterunek odgałęźny Turczyn (linia Łapy – Białystok) – posterunek odgałęźny Lewickie (linia Białystok – Bielsk Podlaski) – posterunek odgałęźny Henryków (linia Białystok – Zubki Białostockie).
- Uściślenie parametrów i trasy przebiegu obwodnicy może nastąpić na dalszym etapie planistycznym.

7.4. Komunikacja autobusowa.

Przy przyjętym w projekcie studium zagospodarowania przestrzennego byłego województwa białostockiego standardzie dostępności 2 km do przystanku autobusowego 0,5 km do przystanku komunikacji miejskiej, stworzyć warunki do obsługi wsi Baranki i Olmonty.

Zapewnienie właściwego standardu obsługi podróżnych wymagać będzie:

- a) utrzymania we właściwym stanie technicznym dróg, po których kursują autobusy,
- b) sukcesywnej wymiany starych autobusów na nowoczesne, bardziej funkcjonalne z dostosowaniem dla ludzi niepełnosprawnych i mniej uciążliwych dla środowiska,
- c) obniżenia przez Przedsiębiorstwo PKS kosztów funkcjonowania, a w efekcie do obniżenia cen usług transportowych.

7.5. Ścieżki rowerowe.

Wyznaczenie ścieżek rowerowych przewiduje się na trasach:

- Białystok – Stanisławowo – (Halickie – Bogdaniec – Skrybicz – Kudrycze – Nowosaddy – Zabłudów – Krosna – Dobrzyniówka – Rafałówka – Borażki – Kuriany – Sobolewo – Grabówka)
- Białystok – Hryniewicze – Lewickie – Juchnowiec Kościelny – Juchnowiec Dolny – Szerenosy – (Turośń Kościelna – Juraszki – Pomigacze) – Koplany Cegielnia – Kol. Ignatki – Księżyno – Kleosin – Białystok,
- Białystok – Kleosin – Horodniany – Księżyno – (Zalesiany – Topole – Niewodnica Kościelna – Klepacze – Białystok)

8. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury technicznej.

8.1. Kierunki działania i zadania w zakresie zaopatrzenia w wodę.

- 1) Dostosowanie systemów zaopatrzenia w wodę do potrzeb wynikających z rozwoju gminy i zapewnienie wody odbiorcom w sposób ciągły, o jakości zgodnej z obowiązującymi normami sanitarnymi i w ilości pokrywającej pełne ich potrzeby i przeciwożarowe poprzez:
 - a) utrzymanie w należytych stanie technicznym z ewentualną modernizacją i rozbudową ujęć wody w Juchnowcu Kościelnym i Wojszkach,

- b) modernizację technologii uzdatniania wody wodociągu w Kleosinie,
 - c) włączenie do współpracy z wodociągiem „Juchnowiec” wodociągu zakładowego „Ignatki” – przystosowując do tych celów stację wodociągową tego wodociągu,
 - d) modernizację sieciowej pompowni wody w Rumejkach,
 - e) zrealizowanie przewodu wodociągowego – dublera o przekroju 160 mm na trasie wsi Olmonty, kol. Olmonty do Stanisławowa około 3600 m.,
 - f) rozwój sieci wodociągowej w gminie z wykorzystaniem istniejących wodociągów:
 - podłączenie wsi dotychczas nie zwodociągowanych tj. Hołówki Małe, Baranki, Zaleskie i Zajaczki do wodociągu Juchnowiec Kościelny. Alternatywnym rozwiązaniem dla wsi Baranki, może być podłączenie do wodociągu w Surażu, w uzgodnieniu z tą Gminą, poprzez przedłużenie sieci ze wsi Zimnochy – Święchy,
 - w miarę zgłaszanych potrzeb do rozproszonej zabudowy kolonijnej,
 - na potrzeby potencjalnego rozwoju mieszkalnictwa, sfery gospodarczej i turystyki w poszczególnych wsiach,
 - g) zwiększenie pewności i sprawności dystrybucji wody oraz zmniejszenie ilości sytuacji awaryjnych w wyniku diagnozowania stanu technicznego sieci wodociągowej i wymiany niesprawnej armatury oraz odcinków sieci o dużej awaryjności, które są przyczyną przerw w dostawie wody, jej ubytków, okresowego pogorszenia jakości i strat ekonomicznych,
- 2) Propozycje rozwoju sieci wodociągowej pokazane w części graficznej studium są orientacyjne i mogą ulec zmianom w trakcie szczegółowych analiz projektowanych.
 - 3) Utrzymanie w należyтым stanie technicznym z możliwością sprawnego uruchomienia eksploatacyjnego, dla ewentualnych potrzeb ochrony cywilnej, studni wierconych określonych w punkcie 7.1.7. „uwarunkowań” zamiar likwidacji studni każdorazowo należy uzgodnić z organem do spraw obrony cywilnej.

8.2. Kierunki rozwoju systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych i wód opadowych.

- 1) System kanalizacji w gminie przyjmuje się typu rozdzielczego, składający się z niezależnego systemu kanalizacji sanitarnej do odprowadzenia ścieków bytowo – gospodarczych i poprodukcyjnych do oczyszczalni ścieków oraz oddzielnego dla kanalizacji deszczowej z urządzeniami podczyszczającymi do odprowadzania wód opadowych z terenów zabudowanych.
- 2) Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości gminnej Juchnowiec powinna być prowadzona w zakresie umożliwiającym podłączenie do niej całej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej istniejącej i produkcyjnej istniejącej i projektowanej.
- 3) Wszystkie ścieki sanitarne i produkcyjne zebrane kanalizacją sanitarną z terenu Juchnowca winny być skierowane na oczyszczalnię ścieków utrzymywaną w należyтым stanie technicznym i właściwie eksploatowaną. Z chwilą zbliżenia się ilości dopływających ścieków do przepustowości oczyszczalni należy dokonać jej rozbudowy do wielkości uwzględniającej ścieki z miejscowości planowanych do podłączenia.
- 4) Istniejący na terenie gminy odcinek kolektora sanitarnego tłocznego, wykonany dla potrzeb Południowego Zespołu Przemysłowego m. Białegostoku, ze względu na jego duży przekrój i zaniechanie w tym „Zespole” realizacji inwestycji wytwarzających znaczne ilości ścieków, nie może być wykorzystany dla potrzeb gminy. Jego rozbiora ze względu na koszty jest nieuzasadniona z ekonomicznego punktu widzenia i interesów gminy. W związku z tym należałoby pozostawić kanał w dotychczasowym stanie, licząc na to, że może w dalekiej przyszłości zaistnieć szansa jego wykorzystania. Przy projektowaniu zagospodarowania terenów budowlanych na trasie kanału należy uwzględnić jego przebieg w terenach publicznych tj. ulicach, ciągach pieszych lub zieleńcach.
- 5) Systemy scentralizowane kanalizacji sanitarnej na terenie gminy powinny być rozwiązywane z uwzględnieniem następujących kryteriów:
 - w miejscowościach o największym w skali gminy procencie ludności w ogóle, a produkcyjnej w szczególności, a także o najprężniejszej gospodarce - stworzy to większe, niż w innych wsiach, szanse na uzyskanie od mieszkańców partycypacji finansowych w kosztach inwestycji, a także najefektywniejsze jej wykorzystanie,
 - w miejscowościach, w których zlokalizowane są lub będą zakłady obsługi ludności, przejmujące znaczne w skali lokalnej ilości ścieków sanitarnych takie jak; szkoła, ośrodek zdrowia, zlewnia mleka,
 - w miejscowościach leżących w Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Narwi,
 - w miejscowościach, w których przewiduje się rozwój mieszkalnictwa, sektora gospodarczego, turystyki,
- 6) Rozwój scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej wg kryteriów podanych w punkcie 5):

- a) budowa kanalizacji sanitarnej we wsiach: Rumejki, Ogrodniczek, Wólka, Lewickie – Stacja, Janowice, Szerenosy, i odprowadzenie ścieków za pomocą ewentualnych przepompowni do oczyszczalni w Juchnowcu,
 - b) budowa kanalizacji sanitarnej w północnej części gminy z odprowadzeniem ścieków, za pomocą przepompowni do kanalizacji sanitarnej w Kleosinie i przetłoczenie do kanalizacji m. Białegostoku, obejmującą miejscowości: Kleosin, Ignatki – Osiedle, Ignatki „Agros”, Hryniewiczze, Osiedle Śródlisie (rezygnując z rozbudowy oczyszczalni), Olmonty, Stanisławowo, Niewodnica Nargilewska, Horodniane, Księżyno, kol. Księżyno, Ignatki – wieś, Ignatki – tereny przemysłowe, Kopłany, Brończany, Lewickie i ewentualnie projektowaną zabudowę wzdłuż drogi Lewickie – kol. Lewickie,
 - c) alternatywnym rozwiązaniem dla terenów północno – wschodnich gminy jest odprowadzenie ścieków w układzie grawitacyjno – pompowym do kanalizacji m. Białegostoku w rejonie ul. Ciołkowskiego z miejscowości: Olmonty, Osiedle Śródlisie, Hryniewiczze, i w I wariantcie ze wsi Lewickie do Hryniewicz oraz Stanisławowa, Osiedla Zalesie, Solniczek, Niewodnicy Nargilewskiej, Hermanówki i w II wariantcie ze wsi Lewickie i kol. Lewickie do wsi Hermanówka zgodnie z opracowaną „Koncepcją programowo – przestrzenną kanalizacji sanitarnej części terenu gmin: Juchnowiec Kościelny i Zabłudów.
 - d) budowa kanalizacji sanitarnej we wsiach: Czerewki, Zajączki, Wojszki z terenami rekreacyjnymi nad Narwią, Dorożki, Bogdanki, Tryczówka, Zalesie i odprowadzenie ścieków za pomocą przepompowni do istniejącej oczyszczalni ścieków przy Domu Pomocy Społecznej w Czerewkach,
 - e) w pozostałych miejscowościach o zwartej zabudowie przyjęcie sposobu rozwiązania gospodarki ściekowej, w oparciu o zbiorczą kanalizację sanitarną, z oczyszczalnią ścieków, czy przetłoczenie do najbliższej skanalizowanej wsi, czy przyjmując budowę indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków, powinno być poprzedzone szczegółową analizą techniczno – ekonomiczną.
- 7) Podjęcie decyzji co do budowy oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej w danej wsi wymagać będzie każdorazowo:
- sondażu wśród mieszkańców co do chęci i możliwości partycypacji w kosztach budowy,
 - rozeznania możliwości uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego,
 - wyznaczenie lokalizacji oczyszczalni ścieków, przepompowni i kanałów sanitarnych w trybie planowania przestrzennego (wskazane w części graficznej studium propozycje mają charakter orientacyjny
- 8) Na obszarach zabudowy rozproszonej, w której nieracjonalna jest budowa systemów scentralizowanych, przewiduje się preferowanie indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków w budownictwie mieszkaniowym, a dla ewentualnych zakładów produkcyjnych kontenerowe oczyszczalnie ścieków.
- Należy dążyć do eliminowania odprowadzania ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych, gdyż jest to rozwiązanie uciążliwe dla użytkowników: nie zapewnia ochrony środowiska, zwłaszcza wód gruntowych. Zbiorniki szczelne należy traktować jako rozwiązanie przejściowe, na terenach jeszcze nieuzbrojonych, ale przewidzianych do objęcia kanalizacją zbiorczą.
- 9) Wywóz ścieków z urządzeń lokalnych, których ilość będzie maleć w miarę porządkowania gospodarki ściekowej w gminie, przewiduje się do punktu zlewnego przy oczyszczalni ścieków w Juchnowcu.
- 10) W długofalowym procesie porządkowania gospodarki ściekowej w gminie, szybki postęp technologiczny w dziedzinie oczyszczania ścieków może zaowocować rozwiązaniami dziś nieprzewidywalnymi, a pozwalającymi oczyścić ścieki znacznie mniejszymi nakładami finansowymi, niż jest to możliwe przy obecnie znanych technologiach.

8.3. Kierunki rozwoju systemu usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych.

- 1) Stworzenie systemu gromadzenia, usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych w sposób racjonalny, gwarantujący ochronę środowiska i maksymalny, gwarantujący ochronę środowiska i maksymalne wykorzystanie składników użytkowych, odpowiadającego nowym przepisom prawnym i wymogom Unii Europejskiej, wymagać będzie:
 - a) podpisania porozumienia z Zarządem Miasta Białostok w sprawie korzystania z wysypiska odpadów stałych w Hryniewiczach,
 - b) przygotowania organizacyjnego systemu selektywnej zbiórki odpadów z wykorzystaniem opracowania „Selektywna zbiórka odpadów w gm. Juchnowiec Kościelny”,
 - c) przeprowadzenia wśród mieszkańców gminy kampanii promocyjnej systemu selektywnej zbiórki odpadów,

- d) wprowadzenie w całej gminie selektywnej zbiórki odpadów uwzględniającej w pierwszej kolejności, poza Kleosinem i Osiedlem „Śródleśie”, gdzie prowadzone są programy pilotażowe, również większe miejscowości takie jak: Juchnowiec Kościelny, Górny i Dolny, Horodniany, Hryniewiczze, Księżyno, Olmonty,
- e) prowadzenia w sposób ciągły edukacji i pracy ze społeczeństwem, szczególnie dziećmi i młodzieżą w zakresie proponowanego systemu zbiórki odpadów stałych,
- f) tworzenia warunków i zachęt do rozwoju lokalnego przetwarzania surowców wtórnych.

8.4. Kierunki rozwoju systemu elektroenergetycznego.

- 1) Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju województwa, współpracy z innymi państwami w ramach wzajemnej wymiany energii elektrycznej oraz wzmocnienia powiązań energetycznych po stronie wysokiego napięcia 400 i 110 kV.
Wymagać to będzie:
 - a) Budowy w perspektywie linii 400 kV łączącej stację „Narew” w gm Turośń Kościelna z systemem Elektroenergetycznym Białorusi. Przebieg tej linii będzie ustalony w trybie negocjacji między P.S.E. a gminą w etapie wyznaczenia jej w trybie planowania miejscowego.
 - b) budowy linii WN 110 kV GPZ „Narew” – Zimnochy – Brańsk,
 - c) budowy stacji transformatorowo – rozdzielczej RPZ 110 /15 kV „Przemysłowy” wraz z linią WN 110 kV zawierającą (jako odgałęzienie od istniejącego pierścienia Białystok)

ZEB S.A. w swoich planach rozwoju zakłada również budowę RPZ 110./15 kV „Olmonty” lokalizując go w okolicach wsi Stanisławowo, tuż za granicą gminy Juchnowiec.
Pozwoli to na wyprowadzenie linii SN 15 kV, które posłużą do obsługi terenów rozwojowych aglomeracji białostockiej, w tym obszarów gminy Juchnowiec Kościelny.

- 2) Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju gminy oraz dostarczenie energii w normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym w sposób ciągły wymagać będzie:
 - a) rozbudowy systemu poprzez:
 - budowę wyjść liniowych z projektowanego RPZ – u „Przemysłowy”
 - budowy powiązań linii SN 15 kV istniejących i projektowanych z projektowanym RPZ „Olmonty”
 - budowy stacji transformatorowych wraz z liniami zasilającymi w miejscach zwiększonego zapotrzebowania na energię elektryczną (tereny potencjalnej działalności gospodarczej, produkcyjno – usługowej, mieszkaniowej)
 - budowy linii nn w zakresie niezbędnym dla odbiorców,
 - b) modernizacji systemu poprzez :
 - modernizację istniejących linii SN 15 kV o złym stanie technicznym lub za małych parametrach,
 - modernizację istniejących stacji transformatorowych (wymiana osprzętu, transformatorów na jednostki większe),
 - modernizacji istniejących linii NN niezbędnym zakresie.

Zestawienie zakładanych prac w zakresie przeprowadzonej reelektryfikacji przez ZEB przedstawiono w tabeli:

Lp.	Nazwa wsi	Stacje transformat.		Linie elektroenergetyczne			
				SN 15 kV		NN	
		do moder.	proj.	proj.	Remont.	proj.	remont.
1.	Juchnowiec Kościelny	2				+	+
2.	Koplany – Bronczany		2	+		+	+
3.	Klewinowo	1				+	
4.	Szerenosy	1				+	+

Przedstawiony przez ZEB zakres prac nie obejmuje potrzeb elektroenergetycznych wynikających z wyznaczenia nowych terenów rozwoju w gminie.

Do obsłużenia planowanych inwestycji zajdzie konieczność rozbudowy systemu w znacznym zakresie. Zakłada się, że sukcesywna budowa urządzeń energetycznych (stacje transformatorowe oraz odcinki linii SN 15 kV) powinna przebiegać w taki sposób, aby docelowo można było utworzyć poszczególne ciągi liniowe SN, które będą powiązaniem istniejących RPZ – tów na terenie Białegostoku (RPZ – 4 i RPZ – 5) projektowanych RPZ „Przemysłowy” i „Olmonty”.

- 3) Zmniejszenie uciążliwości urządzeń systemu elektroenergetycznego wymagać będzie:
 - budowy linii elektroenergetycznych w sposób niekolizyjny z długofalowym rozwojem osadnictwa oraz chronionymi elementami środowiska przyrodniczego,
 - preferowanie rozwiązań technicznych powodujących zmniejszenie zajętości terenu przez urządzenia elektroenergetyczne.
- 4) Linię zabudowy od istniejących i projektowanych linii elektroenergetycznych należy przyjmować zgodnie z obowiązującymi normami i przepisami szczególnymi.:

Rodzaj linii	Odległość minimalna od skrajnego przewodu (m)	Zalecana odległość linii od osi (m).
Linia WN 110 kV	14,5	40

8.5. Kierunki rozwoju gazownictwa.

Zapewnienie dostaw gazu ziemnego do wszystkich wsi gminy jest podstawową przesłanką rozwoju systemu.

Zakłada się więc kontynuację rozpoczętej gazyfikacji określonej w „Studium gazyfikacji wsi w gminie Juchnowiec Kościelny”.

Priorytety tej realizacji to:

- pierwszeństwo wsi o największym zadeklarowanym przez mieszkańców zapotrzebowaniu na gaz, w tym położonych najbliżej stacji redukcyjno – pomiarowych I^o,
- pierwszeństwo wsi, których będą względnie duże odbiory gazu na potrzeby ciepłowniczych urządzeń obiektów komunalnych oraz gospodarczych,
- pierwszeństwo terenów istniejącej, projektowanej lub istniejącej zwartej zabudowy mieszkaniowo – usługowej,

Na rysunku Studium pokazano projektowane przebiegi gazociągów średniego ciśnienia. Realizowana sieć gazowa w gminie Juchnowiec Kościelny uwzględnia owiązania z siecią gazową gminy Turośń Kościelna oraz zasilenie 2 wsi w gminie Zabłudów (Krynicky i Ryboły).

Konsekwencją takiego układu jest konieczność przyjęcia większych średnic gazociągów w gminie Juchnowiec, którymi będzie przesyłany gaz poza granice tej gminy.

8.6. Kierunki rozwoju ciepłownictwa.

Rozwój ciepłownictwa w gminie będzie odbywał się poprzez:

- a) Sukcesywne zwiększanie udziału proekologicznych nośników energetycznych dla zmniejszenia zanieczyszczeń środowiska, takich jak: gaz, energia elektryczna, olej opałowy oraz energia słoneczna i wiatr.
- b) Zmniejszanie strat ciepłych w konstrukcjach nowych budynków i poprzez modernizację starych, o złych warunkach termoizolacyjnych,
- c) Wprowadzanie nowych rozwiązań technologicznych dla nośników energetycznych określonych w pkt. a, zwiększających efektywność ich wykorzystania i ułatwiających obsługę i zmniejszających w efekcie koszty eksploatacji. Dotyczy to instalacji wewnętrznych grzewczych, a w szczególności sprawności kotłów energetycznych i różnych rodzajów instalacji grzewczych a także stopnia automatyzacji obsługi oraz sprawności dostaw nośników energetycznych.

Ekologizacja nośników energetycznych powinna być wprowadzona w pierwszej kolejności (o ile to możliwe ze względów technicznych) w większych źródłach tj. komunalnych obiektach użyteczności publicznej (np. szkoły).

Główne zadania w zakresie rozwoju ciepłownictwa to:

- a) kontrola i restrykcje w stosunku do emiterów największych ponadnormatywnych zanieczyszczeń energetycznych,
- b) rozwój systemu gazowniczego z uwzględnieniem potrzeb ciepłownictwa
- c) egzekwowanie proekologicznych rozwiązań w trakcie przebudowy źródeł dla zwiększenia ich mocy oraz dotacje na ten cel z Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- d) propagowanie najnowszych osiągnięć techniki ciepłowniczej w zakresie instalacji wewnętrznych dla (gazu, oleju opałowego itp.)
- e) propagowanie i ewentualna realizacja proekologicznych rozwiązań ciepłowniczych, niekonwencjonalnych (baterie słoneczne, elektrownie wiatrowe itp.),

8.7. Kierunki rozwoju telekomunikacji.

Podstawowe kierunki rozwoju telekomunikacji to – dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy, przy zachowaniu odpowiedniego standardu pod względem jakości i ilości świadczonych usług.

Wymagać to będzie:

- utrzymania w należytej sprawności technicznej istniejących urządzeń systemu,
- wymiany istniejących central automatycznych analogowych na nowoczesne centrale cyfrowe o pojemnościach zabezpieczających potrzeby gminy,
- budowy linii kablowej światłowodowej relacji Turośń Kościelna – Juchnowiec Kościelny – Zabłudów,
- rozbudowy sieci rozdzielczych wg potrzeb na obszarze całej gminy,

Ilość zgłoszonych wniosków o przyłączenia oraz wielkość terenów potencjalnej zabudowy mieszkaniowej i handlowo – usługowej świadczy o pilnej potrzebie modernizacji istniejącego systemu.

Sprawne działanie telekomunikacji, zapewnienie wysokiej jakości świadczonych usług, jest ważnym elementem infrastruktury, potencjalnym inwestorem a w szerszym aspekcie przesłanką do rozwoju gospodarczego całej gminy.

8.8. Radiokomunikacja i teletransmisja.

Przez obszar gminy przebiega pas ochronny dla urządzeń radiokomunikacji i teletransmisji relacji SLR Topczewo – SLR Białystok.

Dla zapewnienia prawidłowej pracy urządzeń radiokomunikacji i teletransmisji oraz uniknięcia kolizji z obiektami projektowanymi na tym obszarze – należy utrzymać w/w pasy ochronne.

9. Obrona cywilna i przeciwpożarowa.

9.1. Obrona cywilna

W sporządzonych dla poszczególnych obszarów gminy miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania przestrzennego terenów i projektach budowlanych należy:

- a) w rejonach budownictwa wielorodzinnego zaplanować rezerwę terenów pod budowlę ochronne (schrony, ukrycia, szczeliny),
- b) w rejonach budownictwa jednorodzinnego przewidzieć ukrycia typu II wykonywane w podpiwniczeniach budynków /w przypadku ich realizacji/ przez mieszkańców we własnym zakresie, w okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa,
- c) w budynkach przemysłowych, usługowych, użyteczności publicznej, mieszkalno – usługowych i mieszkalnych – na etapie sporządzania planów zagospodarowania działek i terenów przewidzieć ukrycia oraz opracować dokumentację projektową w formie „Aneksów obrony cywilnej” na przystosowanie tych budynków do spełnienia zadań OC. W tej fazie należy dokonać uzgodnień z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obronnych, co do zaplanowania w w/w obiektach ukryć dla ludności,
- d) bez względu na typ zabudowy zarezerwować tereny pod budowę awaryjnych studni wody pitnej (przyjmując normę = 7,52 na osobo/ dobę. Odległość studni od budynków mieszkalnych powinna wynosić do 800 m.
- e) istniejące studnie zabezpieczyć przed likwidacją i przystosować do sprawnego uruchomienia eksploatacyjnego w sytuacjach kryzysowych,
- f) oświetlenie zewnętrzne (ulice, zakłady pracy) przystosować do zaciemnienia i wygaszania,
- g) uwzględnić system alarmowania i powiadamiania mieszkańców w wypadku zagrożenia poprzez syreny alarmowe (promień słyszalności syreny zakłada się do 300 metrów),
- h) układy projektowanych oraz modernizowanych dróg i ulic powinny spełniać następujące warunki:
 - posiadać odpowiednią szerokość – uniemożliwiającą zagruzowanie,
 - posiadać połączenia z traktami przelotowymi - zapewniające sprawną ewakuację ludności w okresie zagrożenia,
 - mieć wyznaczone trasy przejazdów dla pojazdów z toksycznymi środkami przemysłowymi,
- i) na etapie opracowywania planów miejscowych poszczególnych rejonów gminy, na w/w przedsięwzięcia OC wykonać aneks do planu,
- j) przy opracowywaniu planów obejmujących tereny, gdzie przewidziano do realizacji lub występują przedsięwzięcia OC / budowlę i urządzenia ochronne/ nie dopuścić do likwidacji tych obiektów, a ich prawidłowe rozmieszczenie ponownie uzgodnić z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego, Obrony Ludności i Spraw Obronnych,

- k) miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, przed ich zatwierdzeniem przez Radę Gminy uzgadniać w zakresie spełnienia kierunków OC z wydziałem j.w,
- l)
- m)

9.2. Ochrona przeciwpożarowa – wymagać będzie.

a) itd.

IV Polityka przestrzenna gminy Juchnowiec Kościelny.

Zasady polityki przestrzennej władz samorządowych gminy obejmują w szczególności :

- listę ważniejszych ponadlokalnych i lokalnych zadań celu publicznego, których realizację przewiduje się w okresie 15 – 20 lat wraz z określeniem priorytetów,
- politykę w zakresie sporządzania planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego,
- politykę gospodarki nieruchomościami komunalnymi,
- zasady i przedmioty współpracy z samorządami sąsiadującymi (w szczególności m. Białogostoku), oraz administracją rządową wojewódzką i samorządową wojewódzką i powiatową.

1. Lista ważniejszych ponadlokalnych i lokalnych zadań celu publicznego.

_Lista stanowi punkt wyjścia do:

- konstrukcji gminnych długo i krótkookresowych programów zadań publicznych, w tym inwestycyjnych, finansowanych w całości lub części z budżetu gminy oraz zadań międzykomunalnych realizowanych wspólnie z gminami sąsiadującymi,
 - sporządzania dla zadań nie posiadających lokalizacji w planach miejscowych, odpowiednich planów miejscowych ze stosownym wyprzedzeniem okresu realizacji, wg art. 13 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 15 poz. 139 z 1999 r.),
 - podejmowania działań na rzecz pozyskiwania zadań z centralnych, wojewódzkich i powiatowych programów zadań celu publicznego, istotnych dla funkcjonowania i rozwoju gminy i ewentualnie (w zależności od potrzeby) ich wyznaczania w trybie planowania miejscowego, wg art. 62 w/w ustawy,
 - podejmowania działań na rzecz pozyskiwania inwestycji istotnych dla funkcjonowania i rozwoju gminy, realizowanych przez podmioty zarządzające ponadlokalną infrastrukturą techniczną, zwłaszcza elektroenergetyczną, gazowniczą i telekomunikacyjną.
- Przyjęty w liście podział na inwestycje rządowe, samorządowe i podmiotów gospodarczych ma charakter orientacyjny i może ulec w przyszłości korektom w zależności od zmian legislacji i systemów organizacji.

1.1. Ponadlokalne zadania: rządowe, samorządowe i podmiotów gospodarczych zarządzających infrastrukturą techniczną.

1.1.1. W zakresie ochrony i wzbogacania środowiska przyrodniczego

- a) sporządzanie operatu granic polno – leśnych dla obszaru całej gminy jako podstawy do sukcesywnego zwiększania lesistości – woj. administracja samorządowa (WBGiTR)
- b) prowadzenie akcji scaleń i wymian gruntów we wsiach ze znacznym udziałem gruntów skarbu państwa w celu wyodrębnienia zwartych kompleksów tych gruntów przydatnych do zalesień - co może dotyczyć wsi w dolinie rzeki Narwi - pow. i woj. administracja samorządowa,
- c) zabezpieczenie środków finansowych na dokonywanie zalesień gruntów marginalnych – administracja rządowa wojewódzka,
- d) realizacja zbiorników wodnych w ramach programu małej retencji pkt. Woj. Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych oraz gmina,
- e) tworzenie nowych rezerwatów i pomników przyrody – administracja rządowa wojewódzka,
- f) utworzenie i realizacja stałego monitoringu czystości wód rzeki Narwi – administracja rządowa wojewódzka.

1.1.2. W zakresie ochrony dóbr kultury:

- a) opracowanie studium wartości kulturowych (historyczno – urbanistycznego) wsi Juchnowiec Kościelny – W.P.K.Z i gmina,

- b) objęcie ochroną konserwatorską układu przestrzennego wsi Juchnowiec Kościelny – W.P.K.Z,
- c) rewitalizacja zabytkowych założeń parkowych we wsiach Lewickie i Niewodnica Nargilewska – z ew. udziałem W.P.K.Z,

1.1.3. W zakresie komunikacji drogowej:

- a) realizacja w perspektywie południowo – zachodniej obejścia miasta Białegostoku ciągiem krajowej drogi ekspresowej Nr S 19 wg punktu niniejszego studium – G.D.D.P.,
- b) przebudowa drogi powiatowej Nr Białystok – Stanisławowo – Wojszki – Bielsk Podlaski – (Lublin). W pierwszym etapie do jezdni 7 m., w drugim do parametrów drogi ekspresowej z obejściem wsi Wojszki (zastąpi dot. trasę przez Zabłudów) wg punktu studium – P.Z.D. Powiatowych,
- c) modernizacja drogi wojewódzkiej Nr 678 na odcinku Białystok – Markowszczyzna – w I etapie poszerzenie jezdni do 7 m., w drugim etapie budowa drugiej jezdni i obejścia wsi Księżyno – wg punktu studium – P.Z.D. wojewódzkich,
- d) modernizacja dróg powiatowych, w pierwszej kolejności o numerach: 03438, 03439, 03443, 03452 i 03453 wg punktu studium - P.Z.D Powiatowych,
- e) modernizacja linii kolejowej Białystok – Bielsk Podlaski – Czeremcha – granica państwa (Brześć L.) – CDOKP W-wa,
- f) w horyzoncie perspektywicznym – ew. realizacja południowej obwodnicy kolejowej m. Białegostoku o przebiegu określonym w rysunku studium i punkcie tekstu studium - CDOKP Warszawa,

1.1.4. W zakresie infrastruktury technicznej.

- a) budowa w perspektywie linii elektroenergetycznej WN 400 kV Białoruś – GPZ „Narew” 400/110 kV – wariant I lub II określony w rysunku studium i tekście pkt. Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.,
- b) budowa linii WN 110 kV , GPZ „Narew” 400/110 kV – Zimnochy – Brańsk – Zakład Energetyczny Białystok,
- c) budowa stacji transformatorowo – rozdzielczej R.P.Z. 110/15 kV „Przemysłowy” wraz z linią WN 110 kV (jako odgałęzienia od istniejącego południowego pierścienia m. Białegostoku) określonej w rysunku studium i tekście pkt. Z.E. B – stok,
- d) budowa odcinków gazociągu średniego ciśnienia do obsługi wsi Krynickie i Ryboły w gm. Zabłudów wg punktu studium – UmiG w Zabłudowie,
- e) budowa linii kablowej światłowodowej w relacji Turośń Kościelna – Juchnowiec Kościelny – Zabłudów wg rys. studium i punktu tekstu - Telekomunikacja Polska S.A.,

1.2. Lokalne ważniejsze zadania celu publicznego realizowane przez gminę i ewentualne podmioty gospodarcze:

1.2.1. w zakresie ochrony i wzbogacania środowiska.

- a) rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych, zwłaszcza łąk w obszarach wsi: Kopłany, Brończany i innych, na cele rekreacyjne – wypoczynku przyrodniczego – właściciele terenów i ewentualnie gmina,
- b) utworzenie placówek opieki socjalnej dla ludzi starych i pozbawionych opieki, na bazie nieużytkowanych obiektów komunalnych, zwłaszcza b. szkolnych, - gmina i ewentualnie starostwo powiatowe,

1.2.2. w zakresie przygotowania i zagospodarowania terenów i obiektów :

- a) przygotowanie geodezyjnie terenów publicznych w objętych sporządzonymi przez gminę miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego terenów mieszkaniowo – usługowych, i ich przyjęcie do zasobów komunalnych oraz uzbrojenie i przygotowanie nawierzchni ulic,
- b) przygotowanie w zakresie j.w. terenów produkcyjno – usługowych w Południowym Zespole Przemysłowym, w tym także ew. tworzenie w jego obrębie zasobów gruntów komunalnych skarbu państwa,
- c) przygotowanie i realizacja zabudowy mieszkaniowej, komunalnej lub adaptacja na ten cel istniejących niewykorzystanych obiektów komunalnych – zarząd gminy,
- d) tworzenie warunków ochrony przed zniszczeniem obiektów dziedzictwa kulturowego w szczególności zabytkowych poprzez: działania administracyjne,

pomoc organizacyjną w znajdowaniu użytkowników gwarantujących utrzymanie dobrego stanu obiektów i współpracę z W.P.K.Z – zarząd gminy,

- e) utworzenie placówek opieki socjalnej na bazie nieużytkowanych obiektów np. b. szkół – zarząd gminy,

1.2.3. w zakresie komunikacji:

- a) bieżące remonty i modernizacja dróg gminnych zgodnie z zasadami i kryteriami określonymi w punkcie tekstu studium – zarząd gminy,
- b) wykonanie nowych ulic w terenach mieszkaniowo – usługowych i produkcyjno – usługowych zainwestowanych i wyznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, co dotyczy w szczególności: wsi Kleosin, Księżyń, Hryniewiczze i Juchnowiec Kościelny, - zarząd gminy,
- c) wykonanie nowych ulic w Południowym Zespole Przemysłowym – zgodnie z punktem 3.1.2.2.6. – zarząd gminy z udziałem ew. gł. inwestorów,
- d) wykonanie nowej drogi z Białegostoku do składowiska odpadów stałych w Hryniewiczach (z pominięciem wsi Hryniewiczze) przez grunty wsi Izabelin i Olmonty – zarząd gminy przy ew. współudziale gminy Białystok,
- e) wykonanie parkingów przy głównych gminnych obiektach infrastruktury społecznej w tym na terenach rekreacji – zarząd gminy i ew. zainteresowani właściciele terenów,
- f) sukcesywne wykonywanie ścieżek rowerowych wg sugestii rys. Studium.

1.2.4. w zakresie infrastruktury technicznej:

- a) rozbudowa systemu elektroenergetycznego w dostosowaniu do potrzeb rozwoju zainwestowania w zakresie:
 - budowy wyjść liniowych SN 15 kV z proj. RPZ – tu „Przemysłowego”,
 - budowy powiązań liniowych SN 15 kV z proj. RPZ – tu „Olmonty”,
 - budowy nowych stacji transformatorowych i linii NN – Rejon Energetyczny Białystok + zarząd gminy,
- b) modernizacja istn. stacji transformatorowych i istn. linii SN 15 kV oraz NN w dostosowaniu do potrzeb ilościowych i wymogów standardu – Rejon Energetyczny Białystok,
- c) rozbudowa systemu gazowego zgodnie ze „Studium gazyfikacji wsi w gminie Juchnowiec Kościelny i priorytetami określonymi w punkcie tekstu studium – zarząd gminy z udziałem społeczności lokalnych,
- d) zwiększenie udziału paliw proekologicznych w ciepłownictwie poprzez modernizację źródeł ciepła głównie z użyciem gazu ziemnego i oleju opałowego oraz poprawę termoizolacyjności budynków – zarząd gminy w odniesieniu do obiektów komunalnych, właściciele w odniesieniu do innych obiektów,
- e) wymiana istniejących telekomunikacyjnych central automatycznych analogowych na centrale cyfrowe z dostosowaniem pojemności do spodziewanych potrzeb oraz stosowna do potrzeb rozbudowa telekomunikacyjnych sieci rozdzielczych – przedsiębiorstwa telekomunikacyjne,
- f) rozwój scentralizowanego systemu zaopatrzenia gminy w wodę zgodnie z kierunkami i zadaniami określonymi w punkcie tekstu studium – zarząd gminy,
- g) rozwój i budowa scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej w gminie wg zasad określonych w punkcie tekstu studium i rysunku studium – zarząd gminy z udziałem społeczności lokalnych i podmiotów gospodarczych w odniesieniu do sfery podmiejskiej, rozwój systemu we współpracy z zarządem miasta Białystok,
- h) stworzenie systemu gromadzenia, usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych w gminie, gwarantującego ochronę środowiska i maksymalne wykorzystanie surowców wtórnych (recykling) wg zasad określonych w punkcie 8.3. tekstu studium – zarząd gminy.

2. Polityka w zakresie sporządzania planów miejscowych.

- 1) Rozwój zagospodarowania przestrzennego gminy, zgodnie z kierunkami i zasadami określonymi w niniejszym studium, w tym stworzenie podstaw do realizacji zadań celu publicznego i zadań podmiotów gospodarczych, wymagać będzie sporządzenia szeregu planów miejscowych (lokalnych). Plany te będą stanowiły podstawę do: decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, dokonywania podziałów terenów budowlanych dla celów publicznych. Będą one również instrumentem ochrony środowiska przed negatywnymi

skutkami działalności urbanizacyjnej i utrzymania ładu przestrzennego. Dobór terenów obejmowanych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, oraz terminy sporządzania tych planów będą istotnym instrumentem prowadzenia aktywnej polityki przestrzennej gminy w poszczególnych okresach jej rozwoju. Podejmowanie decyzji o potrzebie lub konieczności sporządzenia lub zaniechania sporządzenia planu miejscowego przez Zarząd Gminy dotyczyć będzie następujących sytuacji określonych w art. 13 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym:

- a) sporządzenie obowiązkowe dla obszarów, na których przewiduje się realizację programów zadań rządowych centralnych i wojewódzkich oraz samorządowych wojewódzkich. Dotyczyć to będzie w szczególności wymagających planu miejscowego dla ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu przedsięwzięć ponadlokalnych z zakresu: komunikacji (drogi krajowe i wojewódzkie) oraz infrastruktury technicznej elektroenergetycznej, gazowniczej i telekomunikacyjnej, lokalizowanej poza pasami drogowymi, a także ponadlokalnych elementów infrastruktury społecznej (np. szkolnictwa ponadpodstawowego, obiektów zdrowia i opieki społecznej)
 - b) sporządzenie obowiązkowe planu dla obszarów, na których przewiduje się zadania dla realizacji lokalnych celów publicznych z wyjątkiem realizowanych w granicach pasa drogowego. Dotyczyć to będzie w szczególności lokalnych (gminnych i powiatowych) przedsięwzięć z zakresu: komunikacji, infrastruktury technicznej gazowniczej, ciepłowniczej, telekomunikacyjnej, elektroenergetycznej, wodociągowej, kanalizacyjnej, utylizacji odpadów stałych a także komunalnej infrastruktury społecznej z zakresu: edukacji, zdrowia, opieki społecznej, kultury, sportu, rekreacji itp. oraz komunalnego budownictwa mieszkaniowego,
 - c) sukcesywne sporządzenie w miarę potrzeb planów dla terenów wnioskowanych do przeznaczenia na cele budowlane (nierolnicze) przez właścicieli terenów innych niż wymienione w pkt. a i b tj. prywatnych, gmin wyznaniowych, skarbu państwa itp. przeznaczonych pod zabudowę i zagospodarowanie w studium – nie mających charakteru publicznego. Dotyczy to w szczególności terenów przeznaczonych pod:
 - zabudowę mieszkaniową wielorodzinną o średniej intensywności np. Spółdzielni Mieszkaniowej o symb. MWU w Kleosinie na gruntach Spółdzielni „Witamina” w obszarze byłego PGO Ignatki,
 - terenów przeznaczanych w studium pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną z usługami i nieuciążliwymi zakładami produkcyjnymi o symbolu MNU – zwłaszcza większych obszarowo w strefie podmiejskiej m. Białegostoku,
 - terenów produkcyjno – usługowych o symbolu PU zwłaszcza kompleksu "Południowego Zespołu Przemysłowego" w rej. Ignatek i Księżyna,
 - terenów rekreacyjnych w dolinie rz. Narwi i przy wyrobiskach peksploatacyjnych surowców mineralnych,
 - Uchwały Rady Gminy inicjujące sporządzenie planów miejscowych w/w terenów winny być poprzedzone analizami celowości w szczególności obejmującymi:
 - Potrzebę lub konieczność sporządzenia planu w kontekście faktycznego zapotrzebowania na tereny danego typu wynikające z ilości wydawanych pozwoleń na budowę w skali rocznej, decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów a w szczególności ilości oddawanych do użytku obiektów i wyznaczonych już zasobów terenów w gminie,
 - koszty jakie poniesie gmina na: sporządzenie planu miejscowego i jego skutki w postaci wykupu terenów publicznych (np. ulic) oraz ich uzbrojenia,
 - zyski jakie osiągnie gmina z tytułu wzrostu wartości terenów w wyniku sporządzenia planu oraz późniejsze z tytułu podatków terenowych od nieruchomości,
 - możliwość utrzymania ładu przestrzennego, rozumianego jako nienaruszenie wymogów ochrony środowiska oraz utrzymanie zwartości kompleksów terenów zabudowy (przeciwdziałanie rozpraszaniu).

W analizach należy uwzględnić fakt, że gmina nie ma obowiązku uwzględniania wniosków właścicieli o zmiany przeznaczenia terenów rolnych na budowlane. Podjęcie decyzji o sporządzeniu planu miejscowego powinny zapadać tylko wtedy, gdy jest to celowe z punktu widzenia zbiorowego interesu gminy, a nie z punktu widzenia osiągnięcia zysków przez właścicieli terenów.
 - d) nie ustala się obowiązku sporządzania planów miejscowych, wynikających z pkt. 7 ust. 2 art. 7 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym tj. ze względu na istniejące uwarunkowania.
- 2) Zadaniem dla realizacji celów publicznych zgodnie z art. 13 ust. 3 jest każde działanie państwa lub gminy wynikające z ustaw, o ile wymaga ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania i jest finansowana w całości lub części z budżetu państwa lub gminy.

Za zadanie do realizacji celów publicznych może być także uznane zadanie służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, zrealizowane w całości ze środków własnych inwestora, w trybie określonym w art. 13 ust. 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym. Koszty sporządzenia planów i ich zmian dotyczących zadań publicznych normuje art. 14 w/w ustawy.

3. Polityka w zakresie gospodarki nieruchomościami gminy.

3.1. Racjonalna, aktywna gospodarka w zakresie tworzenia i zbywania

zasobów nieruchomości komunalnych gminy sprzyjać powinna w szczególności:

- a) tworzeniu zasobów nieruchomości dla ułatwienia realizacji przewidywanych ponadlokalnych i lokalnych przedsięwzięć publicznych, określonych w art. 13 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. w szczególności na potrzeby komunikacji i infrastruktury technicznej,
- b) tworzeniu lub utrzymywaniu zasobów j.w. dla regulowania zobowiązań gminy określonych w art. 36 ust. 1 pkt. 3 ustawy j.w. a wynikające z wyznaczenia w planach miejscowych przedsięwzięć j.w. na nieruchomościach innych niż komunalne,
- c) utrzymywaniu i tworzeniu zasobów gruntów komunalnych na potrzeby: ew. rozwoju budownictwa mieszkaniowego komunalnego, urządzeń turystyki i wypoczynku oraz terenów produkcyjno - usługowych (do późniejszego zbycia inwestorom),
- d) kształtowaniu racjonalnych cen na tereny budowlane w gminie, przez zaspokajanie znacznej części popytu na tereny budowlane podażą przygotowanych infrastrukturalnie gruntów komunalnych,
- e) wzbogacaniu budżetu gminy poprzez zbywanie po korzystnych cenach nieruchomości komunalnych przeznaczonych w szczególności na cele działalności komercyjnej i rekreacji indywidualnej,
- f) kształtowanie pożądanego społecznie programu usług komercyjnych poprzez stosowanie związanych z tym warunków w przetargach na zbycie lub dzierżawę nieruchomości komunalnych.

3.2. Gospodarka zasobami nieruchomości komunalnych na zasadach określonych w punkcie

3.3.1. obejmować w szczególności powinna:

- a) precyzyjne ewidencjonowanie zasobów nieruchomości komunalnych i określanie ich wartości wg przepisów działu IV rozdziały 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- b) planowanie, tworzenie i zbywanie zasobów nieruchomości w układzie wieloletnim i rocznym w ścisłym powiązaniu z: ustaleniami niniejszego studium, zamierzeniami sporządzania planów miejscowych, prowadzenia przedsięwzięć publicznych, budowaniem rynku nieruchomości, a przede wszystkim możliwościami budżetu gminy,
- c) badanie rynku nieruchomości, w tym zwłaszcza popytu na nieruchomości, obrotu nieruchomościami prywatnymi oraz struktury i tendencji w kształtowaniu się cen na podstawie danych określonych w art. 1.55 w/w ustawy o gospodarce nieruchomościami.

4. Współpraca gminy Juchnowiec Kościelny z administracją rządową i samorządową.

4.1. Współpraca z centralą i wojewódzką administracją rządową

w zakresie:

- a) korzystania przez społeczność gminy z rządowych, centralnych i wojewódzkich urządzeń infrastruktury społecznej z zakresu: lecznictwa, nauki i szkolnictwa, kultury, administracji itp.,
- b) ochrony i wzbogacania środowiska przyrodniczego i kulturowego - zadania nr 3.1.1.1. i 3.21.1.2.,
- c) tworzenia warunków do realizacji krajowych elementów układu drogowego i kolejowego (rezerwacja terenów w planach i studiach zagospodarowania przestrzennego i ew. sporządzania planów miejscowych) - zadania 3.1.1.3. a,b,c,e, i f,
- d) tworzenie warunków do realizacji krajowych elementów systemu elektroenergetycznego (rezerwacja terenów j.w.) - zadania 3.1.1.4. a,b,

4.2. Współpraca z wojewódzką i powiatową administracją samorządową

w zakresie:

- a) korzystania przez społeczność gminy z samorządowych, powiatowych i wojewódzkich urządzeń infrastruktury społecznej zwłaszcza: lecznictwa, kultury, edukacji, sportu i administracji itp.,

- b) tworzenia warunków (rezerwy terenów w planach i studiach zagospodarowania przestrzennego i ich ew. sporządzania) na potrzeby modernizacji i budowy wojewódzkich i powiatowych elementów układu drogowego - zadania nr 3.1.1.3. c i d,
- c) tworzenie warunków do realizacji urządzeń infrastruktury społecznej zwłaszcza powiatowej z zakresu opieki socjalnej,
- d) tworzenie warunków do zakresu gruntów marginalnych - zadanie 3.1.1.1. a,b i budowy zbiorników małej retencji - zadania 3.1.1.1. d.

4.3. Współpraca z samorządem m. Białegostoku w zakresie:

- a) wyznaczenia w planach miejscowych terenów budowlanych mieszkaniowo - usługowych na potrzeby m. Białegostoku w bezpośredniej strefie podmiejskiej - (terenach gł. w pobliżu granic administracyjnych miasta),
- b) przygotowanie infrastrukturalne i komunikacyjne w/w terenów z ew. wykorzystaniem infrastruktury społecznej i technicznej m. Białegostoku - zad. 3.1.2.2. a oraz 3.1.2.2. b (dot. zwłaszcza oświaty, kanalizacji sanitarnej i elektroenergetyki),
- c) korzystanie przez społeczność gminy z miejskich komunalnych urządzeń infrastruktury społecznej zwłaszcza z zakresu: szkolnictwa, kultury, rozrywki sportu itp.,
- d) korzystanie przez mieszkańców m. Białegostoku z terenów rekreacji codziennej i świątecznej w gminie no. Ogrodów działkowych, zabudowy lotniskowej, terenów wypoczynku przywodnego na bazie wyrobisk poeksploatacyjnych surowców mineralnych i lasów.

4.4. Współpraca ze wszystkimi gminami sąsiadującymi w zakresie:

- a) utrzymania spójnych przestrzennie korytarzy i ciągów: linii elektroenergetycznych WN 110 i ŚN 15 kV, projektowanych gazociągów, światłowodowych linii telekomunikacyjnych oraz kanalizacji sanitarnej międzygminnej,
- b) koordynacji przedsięwzięć modernizacyjnych i konserwacyjnych w zakresie dróg międzygminnych,
- c) spójnego projektowania i realizacji systemów infrastruktury technicznej w obszarach stykowych gmin z uwzględnieniem wspólnego korzystania z niektórych urządzeń, co może dotyczyć zwłaszcza gazownictwa, wodociągów i kanalizacji sanitarnej,
- d) utrzymania ciągłości międzygminnych korytarzy ekologicznych (dolin rzek i kompleksów leśnych) w studiach zagospodarowania przestrzennego,
- e) koordynowania lokalizacji i urządzeń obsługi turystyki i komunikacji na obrzeżach dróg krajowych i ew. wojewódzkich w sąsiadujących gminach dla uniknięcia nadmiernego zagęszczenia tych urządzeń.